

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Anežka Stašáková

Prostituce z pohledu trestního práva

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Tematický okruh: Trestní právo hmotné

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22. 2. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 265.551 znaků včetně mezer.

Mgr. Anežka Stašáková

V Praze dne 22. 2. 2024

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala především JUDr. Jaromíru Hořákovi, Ph.D., za jeho přístup, věnovaný čas, odborné vedení a cenné rady. Současně děkuji mé rodině, příteli a kolegům za podporu při realizaci mých cílů.

Mé poděkování samozřejmě patří i MUDr. Vladimíře Grubauerové, která mou práci obohatila o praktické poznatky a napomohla mi na otázku prostituce jako takové nahlédnout ze zcela jiné perspektivy.

Obsah

Úvod.....	1
1 K pojmu prostituce.....	6
1.1 Vymezení prostituce dle české právní úpravy	6
1.2 Vymezení prostituce dle německé právní úpravy.....	9
1.3 Vymezení prostituce dle švédské právní úpravy	10
2 Typologie právních úprav prostituce	11
3 Právní úprava prostituce v České republice.....	16
3.1 Úprava prostituce na mezinárodní úrovni	16
3.1.1 Rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023.....	20
3.2 Vývoj vnitrostátní právní úpravy prostituce v České republice	21
3.3 Platná právní úprava prostituce	22
3.3.1 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí	23
3.3.2 Kuplířství.....	26
3.3.3 Obchodování s lidmi	30
3.3.4 Šíření nakažlivé lidské nemoci.....	31
3.4 Obecně závazné vyhlášky v oblasti prostituce	33
4 Prostituce z pohledu statistik.....	35
4.1 Zprávy o stavu obchodování s lidmi.....	35
4.1.1 Rok 2021	35
4.1.2 Rok 2022	37
4.2 Zprávy zpracovávané organizací La Strada Česká republika, o. p. s.	39
4.3 Výroční zpráva organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.....	40
4.4 Závěrem ke statistikám	42
5 Prostituce v Německu	45
5.1 Prostituce dle ProstG	45
5.2 Prostituce dle StGB	47
5.3 Fungování německého přístupu k prostituci v praxi	52
6 Možné způsoby přístupu k prostituci v rámci České republiky.....	55
6.1 Zavedení represivního přístupu k prostituci	55
6.2 Zavedení reglementačního přístupu k prostituci	59
6.2.1 Vládní návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005.....	60

6.2.2	Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy o regulaci prostituce z roku 2013.....	63
6.2.3	Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb.....	67
6.2.4	Teze pirátské strany.....	69
6.3	Vyhodnocení reglementačního přístupu.....	69
6.4	Zavedení aboličního přístup k prostituci.....	71
	Závěr.....	73
	Seznam zkratek.....	88
	Seznam použitých zdrojů.....	89
	Abstrakt.....	97
	Abstract.....	99

Úvod

Ústředním tématem této rigorózní práce je otázka prostituce. Dle zpracovatele se jedná o velmi kontroverzní a významné téma, u něhož je v první řadě nezbytné rozlišovat to, zda k prostituci dochází dobrovolně či naopak nedobrovolně; byť v některých případech může být tato hranice velmi tenká, až mizivá. Je totiž otázkou, zda si určitou částkou za poskytnuté sexuální služby nekupuje klient nejen osobu, ale i její souhlas; jak ostatně upozorňuje rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹. Přesto práce vychází z daného členění a pokouší se prostituci dobrovolnou popsat izolovaně od prostituce nedobrovolné.

Co se týče samotného pojmu prostituce, tak tento je v podmínkách české právní úpravy definován prostřednictvím rozhodovací soudní praxe², dle které se prostitucí rozumí nejen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem. Některé státy však vymezují prostituci výslovně zákonem, takovým příkladem je německá právní úprava či švédská právní úprava. V případě Spolkové republiky Německo se jedná o ustanovení § 2 ProstSchG, které stanoví, že prostitutkou/prostitutem je osoba poskytující sexuální služby, kterými se rozumí sexuální akt provedený alespoň jednou osobou na alespoň jedné jiné osobě nebo před alespoň jednou jinou osobou přímo přítomnou za úplatu nebo umožnění sexuálního aktu na vlastní osobě nebo před vlastní osobou za úplatu. Oproti tomu švédský trestní zákoník vycházející z feministického pojetí prostituce rozumí pod vlastním pojmem prostituce získání příležitostného sexuálního vztahu za úplatu, a trestá výhradně nákup sexuální služby, nikoliv její prodej.³

Rozlišení prostituce dle prvku dobrovolnosti je možné vnímat i skrze mezinárodní právní úpravu, která svou pozornost ubírá spíše směrem nedobrovolné prostituce. V této souvislosti lze zmínit zejména čl. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod⁴, jež obsahuje zákaz otroctví a nucené práce, a Úmluvu Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi⁵. Oproti tomu dobrovolné prostituci není na půdě mezinárodních pramenů věnován takový prostor;

¹ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights.

Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1042/2009. Shodně též například Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 6 Tdo 247/2011.

³ 6. 11 Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till fängelse i högst ett år. Citováno z: Brottsbalk (1962:700). Dostupné na následujícím odkazu: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K6

⁴ Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, Článek 4.

⁵ Sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.

částečnou výjimkou z toho je Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob⁶. Co do pramenů práva EU se pak dobrovolné prostituci věnuje již zmíněná rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023⁷, která poukazuje na problematické aspekty s ní spojené, a to zejména na stigmatizaci, diskriminaci a zranitelnost žen v prostituci.

Na zákonné úrovni České republiky, a to konkrétně v rámci TZ, je obsažena toliko dílčí úprava v podobě zakázaných forem prostituce. Předmětem rigorózní práce je tak komplexní popis této dílčí úpravy, a to konkrétně trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, trestného činu kuplířství a trestného činu obchodování s lidmi. Lze však úvodem předestřít, že první z uvedených trestných činů je upraven v ustanovení § 190 TZ a obsahuje dvě základní skutkové podstaty; první z těchto základních skutkových podstat je dle § 190 odst. 1 TZ naplněna tehdy, provozuje-li pachatel prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Druhou z těchto základních skutkových podstat pak dle § 190 odst. 2 TZ naplní ten, kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Druhým trestným činem v oblasti prostituce, jež upravuje TZ, je kuplířství. Dle ustanovení § 189 odst. 1 TZ platí, že uvedenou základní skutkovou podstatu naplní ten, kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným. Kvalifikované skutkové podstaty jsou obsaženy v odst. 2–4 daného ustanovení, a jejich smyslem je postihnout pachatele vyšší trestní sazbou tehdy, spáchá-li čin v odst. 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch; spáchá-li jej jako člen organizované skupiny; způsobí-li činem těžkou újmu na zdraví anebo způsobí-li smrt. A konečně trestný čin obchodování s lidmi dle ustanovení § 168 TZ, jehož základní skutkové podstaty obsažené v odstavci 1 a 2 mohou být ze strany pachatele naplněny v úmyslu, aby bylo jiného užito k prostituci. Předmětem rozboru je v rámci rigorózní práce rovněž trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 TZ a dále trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti dle § 153 TZ, neboť uskutečňování prostituce může být logicky spjato s šířením nakažlivých nemocí. Dle ustanovení § 152 odst. 1 TZ platí, že kdo úmyslně způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. V případě trestného činu šíření

⁶ Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti je základní skutková podstata obsažená v ustanovení § 153 odst. 1 TZ toliko modifikována co do subjektivní stránky tak, že zde postačuje nedbalost.

S ohledem na výše uvedené lze uvést, že v České republice není otázka dobrovolné prostituce na zákonné úrovni nikterak upravena, protože jsou upraveny toliko výše uvedené doprovodné jevy prostituce, jež považuje zákonodárce za natolik závažné, že je nutná jejich klasifikace jako trestných činů. Samotná prostituce je tak stranou zájmu právní regulace. Lze však v případě dobrovolné prostituce aplikovat zásadu vyjádřenou LZPS, dle které „*co není zakázáno, je dovoleno*“, potažmo ve vztahu k občanovi České republiky článek 2 odst. 4 Ústavy ČR, dle kterého „*Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“

Zahraniční praxe ukazuje, že existuje řada dalších přístupů, jak k otázce dobrovolné prostituce přistupovat; vedle švédského přístupu lze zmínit například řadu států v USA, v jejichž rámci se uplatňuje represivní přístup k prostituci sankcionující obě strany, tedy jak klienta, tak osobu poskytující sexuální služby. Naopak v jiných státech se lze setkat s uznáním prostituce jako formy práce, kdy je v této souvislosti užíván termín *sex work*.⁸ V návaznosti na to obsahuje rigorózní práce rovněž srovnávací analýzu české právní úpravy a německé právní úpravy, a to jak na úrovni úpravy samotné prostituce dle ProstG, a ProstSchG, tak na úrovni StGB zakotvujícího nedovolené formy a doprovodné jevy prostituce; konkrétně jde o trestný čin vykořisťování prostitutek dle § 180a StGB, trestný čin kuplířství dle § 181a StGB, trestný čin sexuálního zneužívání mladistvých dle § 182 StGB, trestný čin provozování zakázané prostituce dle § 184f StGB a trestný čin prostituce ohrožující mládež dle § 184g StGB. V části trestných činů proti osobní svobodě pak jde o trestný čin nucené prostituce dle § 232a StGB.

Závěrem úvodní části zpracovatel uvádí, že rigorózní práce je v kontextu otázky dobrovolné prostituce rovněž obohacena o zajímavé poznatky z praxe MUDr. Vladimíry Grubauerové, sexuoložky, spolupracující s neziskovou organizací ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s. Tato organizace vychází z predikce, že respektuje volbu osoby žít se sexuální a erotickou prací, a v žádném případě neodsuzuje rozhodnutí ženy či muže vstoupit do sexbyznysu.⁹ Organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., nebyla vytvořena toliko za účelem testování těchto osob na pohlavní a jiné choroby, ale soustavně usiluje o bezpečí osob i v jiných aspektech. Zde MUDr. Vladimíra Grubauerová

⁸ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

⁹ Dostupné na následujícím odkazu: <https://rozkosbezrizika.cz/sexbyznys/#prehledsb>

doplňuje, že ženám poskytující sexuální služby je vytrvale připomínáno několik praktických doporučení; např. aby nikdy nenastoupily do auta se dvěma muži či v případě, kdy si pustí klienta do domácího prostředí, aby zde umístily pánské předměty. Jak ostatně plyne z výroční zprávy organizace pro rok 2022¹⁰, ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., zahájila od 1. 11. 2022 realizaci projektu „*S tebou ne! 2022 aneb Prevence násilí vůči lidem působícím v sexbyznysu a mapování jejich potřeb.*“ Usilovně organizace pracuje mimo jiné na tom, aby došlo k destigmatizaci osob věnujících se prostituci, a aby v tomto ohledu došlo k jejich respektování ve společnosti.

Uvedená organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., jakož i řada dalších organizací, mezi něž lze zařadit organizaci La Strada Česká republika, o. p. s., Arcidiecézní charitu Praha a Diakonii Českobratrské církve evangelické, nám umožňují na otázku prostituce nahlédnout i z jiné perspektivy, a to zejména z pohledu určitých empirických dat. Významným informačním zdrojem jsou v této souvislosti rovněž zprávy o stavu obchodování s lidmi zpracovávané Ministerstvem vnitra a výkazy o sociálně – právní ochraně dětí zpracovávané Ministerstvem práce a sociálních věcí. Přiblížením prostituce z pohledu statistických údajů za roky 2020, 2021 a 2022 se zabývá kapitola 4 rigorózní práce.

V neposlední řadě rigorózní práce v základních rysech polemizuje o nejvhodnějším způsobu úpravy dobrovolné prostituce v rámci České republiky; tedy porovnává dosavadní aboliční přístup, represivní přístup a reglementační přístup stran jejich pozitivních a negativních stránek. Zde zpracovatel doplňuje, že nemožnost nalézt takovou právní úpravu prostituce, která bude nekriticky přijímána může být ovlivněna zejména tím, že otázka dobrovolné prostituce nebyla v rámci České republiky za cca posledních třicet let předmětem hlubšího výzkumu, který by tento fenomén zmapoval v jeho různorodosti, zachytil proměny v čase a vzájemné interakce mezi prostitutí, její právní úpravou a veřejnými politikami.¹¹ S ohledem na to je společnost odkázána toliko na informace od orgánů činných v trestním řízení a dále od organizací, které poskytují služby lidem, přičemž tato data jsou značně omezená, neboť mapují pouze část prostitučního prostoru.¹² Názor

¹⁰ Výroční zpráva organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., pro rok 2022. Dostupné na následujícím odkazu: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zprava-2022.pdf>

¹¹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitutí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 124

¹² HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitutí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 124

na prostituci je mimo jiné formován zejména ze strany médií, která dle názoru zpracovatele záměrně vyzdvihují ty nejvíce negativní aspekty prostituce.¹³

Zpracovatel chce ve své práci poukázat zejména na lidskoprávní rozměr dobrovolné prostituce, který je v praxi mnohdy opomíjen. V této souvislosti je zpracovatel přesvědčen, že osobám v prostituci není zajištěna dostatečná míra ochrany a řádný přístup ke spravedlnosti, neboť tyto jsou zpravidla marginalizovány, stigmatizovány a spojovány s diskriminačními stereotypy.

¹³ Viz například následující odkaz: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1862110-prostitutka-s-hiv-lakala-muze-na-seznamce-nakazit-jich-mohla-stovky> či https://www.denik.cz/z_domova/roza_nakazeni_hiv20080730.html

1 K pojmu prostituce

1.1 Vymezení prostituce dle české právní úpravy

První stopy prostituce lze hledat v Chaldeji, která byla obydlena divokým bojovým národem pěstujícím pohostinství a s ním související pohostinnou prostituci.¹⁴ Tento druh prostituce vyskytující se od starověku až do 4. století n.l. spočíval v tom, že pán domu mimo jídla a lože přenechal svému hostovi i svou ženu.¹⁵ Prostituce tak provází lidstvo od nepaměti a právem zasluhuje označení nejstaršího řemesla lidstva. Vymezení prostituce prošlo v průběhu dějin významným vývojem, jak bude doloženo dále.

Autoři francouzského „Akademického slovníku“ z roku 1835 definovali prostituci jako „úplné oddání se smilstvu“; shodně v takto obecném duchu popisoval prostituci Rachelet, a to jako „zhýralý způsob života“ a později jako „tělesné nemanželské oddání se dívky nebo ženy muži za účelem poskytnutí mu nedovolených požitků“.¹⁶

Právní předpisy České republiky neobsahují komplexní definici prostituce. Pouhá zmínka o ní je obsažena v zákoně o živnostenském podnikání¹⁷, který ve svém ustanovení § 3 odst. 3 písm. p) stanoví, že živností není nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb. V rámci předkládaných návrhů zákona o regulaci prostituce lze rovněž zpozorovat úsilí o vymezení daného pojmu; nutno však podotknout, že k přijetí těchto návrhů zákona nikdy nedošlo. Návrh zákona o některých opatřeních k regulaci prostituce z roku 1994 definoval prostituci jako „propůjčování vlastního těla k sexuálním úkonům s jinou osobou“¹⁸ a návrh o regulaci prostituce z roku 2005¹⁹ pak prostituci v ustanovení § 1 odst. 2 rozuměl „úplatné poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která jich využívá.“ Návrh z roku 2013²⁰ ve svém ustanovení § 2 odst. 1 prostituci popisoval jako „dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou

¹⁴ LACROIX, Paul. Dějiny prostituce I.: Starý Orient, Egypt, Izrael, Řecko. [Olomouc]: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-056-X, str. 19.

¹⁵ Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy a výzvy. ISBN 978-80-7435-843-2 (on-line; pdf). Dostupné na následujícím odkaz: v ČR: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/publikace-ke-stazeni/sexualni-prace-v-cr_vyvoj-trendy-vyzvy.pdf

¹⁶ LACROIX, Paul. Dějiny prostituce I.: Starý Orient, Egypt, Izrael, Řecko. [Olomouc]: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-056-X, str. 8.

¹⁷ Zákon č. 451/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹⁸ LENDEROVÁ, Milena. Chytila patrola, aneb, Prostituce za Rakouska i republiky. Praha: Karolinum. 2002, str. 5.

¹⁹ Vládní návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005. Sněmovní tisk č. 1073/0. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=14523&pdf=1>

²⁰ Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů z roku 2013. Sněmovní tisk 1108/0. Dostupné na následujícím odkazu: <https://psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=91718>

směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání, podle jiného právního předpisu.“ Poslední z uvedených návrhů popisuje prostituci i pomocí definičního znaku, kterým je dobrovolnost, čímž bylo nepochybně sledováno odlišení prostituce dobrovolné od té nedobrovolné, což hodnotí zpracovatel této práce pozitivním způsobem.

K prvku dobrovolnosti v prostituci uvádí MUDr. Vladimíra Grubauerová následující: *„Rozhodnutí osob o tom, že se budou živit prostitucí, by mělo být ostatními respektováno, a to za předpokladu, že takové rozhodnutí učinily svobodně, a nikoliv pod nátlakem či vyhrůžkou jiných osob. Svobodné rozhodnutí považují za jeden ze základních stavebních kamenů, bez kterého by se vykonávání prostituce ve smyslu legálního zdroje obživy zcela rozsypano a dosahovalo by rozměrů práva trestního. Organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s. tuto skutečnost soustavně prověřuje, a rovněž poučuje své klienty o jiných možnostech finančního výtěžku, které jsou v drtivé většině případů odmítány. Velmi často se naopak setkávám s tím, že osoby poskytující sexuální služby chtějí svůj status z právního a daňového pohledu ošetřit, to osobně považují za průvodní jev znaku dobrovolnosti.“* Problematika dobrovolnosti v prostituci je zmíněna rovněž v rezoluci Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²¹, která uvádí, že pohlavní styk musí být založen na svobodném a dobrovolném souhlasu, jenž nelze zaměňovat s výměnou za peníze; v této souvislosti je pak poukazováno na nebezpečí spočívající v tom, že nákupem sexuální služby nutně nemusí docházet ke koupi pouze určité osoby, resp. sexuální služby, ale rovněž i jejího souhlasu se sexuální aktivitou.

Uspokojivé vymezení prostituce poskytuje právní slovník²², který negativním způsobem určuje, že prostituce není toliko pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale rovněž všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu. Vycházejí z této definice, lze prostituci vymezit pomocí tří definičních znaků, kterými jsou (i) pohlavní styk v jakékoli formě představující ukájení pohlavního pudu tělesným stykem; (ii) s jinou osobou téhož nebo opačného pohlaví a (iii) za úplatu²³. Shodné vymezení prostituce v duchu právního slovníku nabízí i soudní rozhodovací

²¹ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

²² GRIVNA, Tomáš. Prostituce. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

²³ Úplatou lze rozumět jakýkoli majetkový prospěch, ale i jinou, nemajetkovou výhodu, například v podobě poskytnutí pohlavního styku, zvýhodnění v zaměstnání, zajištění lukrativní funkce apod. (srov. přiměřeně § 334 odst. 1 1–50). Z pojmu úplata vyplývá, že poskytnutý majetkový či jiný prospěch nemůže být jen zcela nepatrný (tabulka čokolády, balíček kávy, květiny apod.), neboť takový prospěch nelze považovat za úplatu, která ve svém pojmu zahrnuje uplácení, tedy podstatné zvýhodnění příjemce úplaty. Citováno z: ŠČERBA, Filip. § 166 [Odběr tkáně,

praxe²⁴, která prostituci popisuje nejen jako pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu. Pohlavním stykem se v souladu s konstantní rozhodovací praxí rozumí i jiné formy, než jsou soulož a jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, ale rovněž lze pod tento pojem podřadit méně intenzivní akty jako např. osahávání prsou, sání prsních bradavek či vsunování pohlavního údu muže mezi prsa ženy.²⁵ Na druhé straně nelze za pohlavní styk, a tedy prostituci, považovat takové případy, kdy osoba za úplatu provádí obnažování, masturbaci či podobné chování, tedy například striptýz, různá erotická vystoupení či služby na erotických telefonních linkách; a současně nemůže být prostitucí chápáno ani vystupování v pornografických dílech, byť je jejich součástí uskutečňování pohlavního styku a osoby zde vystupující jsou za tuto činnost placeny.²⁶

Kontroverzním tématem se v poslední době stává placená platforma OnlyFans, jejímž cílem při založení v roce 2016 bylo umožnit autorům videí a fotografií lepší možnost finančního výtěžku; k dnešnímu dni je však tato platforma z drtivé většiny využívána k šíření sexuálního obsahu pro jednotlivé předplatitele.²⁷ Lze se setkat i s názory, že obsah na této platformě je až pornografický.²⁸ Ze statistiky zpracované pro rok 2023 je patrné, že platformu využívá cca 190 milionů aktivních uživatelů a mezi lety 2019 a 2021 došlo k jejich nárůstu o 1291,85 %.²⁹ Zpracovatel je přesvědčen, že k nárůstu popularity OnlyFans, jakož i například nejrůznějších erotických livechatů, přispěla velkou měrou pandemie COVID-19, v jejímž rámci došlo k přesunu prostituční scény do online prostředí, a to zejména s ohledem na restriktivní opatření státu, v jejichž rámci došlo k lockdownu.

orgánu a provedení transplantace za úplatu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 6.

²⁴ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/94. Shodně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1042/2009 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 8 Tdo 478/2021.

²⁵ FREMR, R. § 185. In: DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-1-1]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁶ ŠČERBA, Filip. § 189 [Kuplířství]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 4.

²⁷ OnlyFans Láska na prodej. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15867820668-onlyfans-laska-na-prodej/>

²⁸ ONLYFANS MĚNÍ SVĚT PORNA. PLATIT ZA NĚJ JE ZASE TRENDY, BEZPEČNOST ALE DRHNE. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.irohlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/onlyfans-meni-pornografii-platby-bezpecnost-vinohradska-12-matej-skalicky_2309180600_kac

²⁹ OnlyFans Users and Revenue Statistics (2024). Dostupné na: <https://www.usesignhouse.com/blog/onlyfans-users>

Předmětnou platformu nicméně nelze ve světle české právní úpravy s ohledem na výše uvedené podřadit pod prostituci, a to i přesto, že osoby jsou placeny za sexuální, mnohdy až pornografický, obsah; stěžejním důvodem je to, že mezi předplatitelem a osobou prodávající sexuální fotografie či videa nedochází k pohlavnímu styku.

1.2 Vymezení prostituce dle německé právní úpravy

Ustanovení § 2 odst. 1 ProstSchG nejprve vymezuje, co se rozumí sexuální službou, a to sexuální akt, který alespoň jedna osoba vykoná za úplatu na alespoň jedné jiné osobě nebo před alespoň jednou jinou osobou přímo přítomnou, nebo umožnění sexuálního aktu na vlastní osobě nebo před vlastní osobou za úplatu, přičemž sexuálními službami nejsou výkony výlučně performativní povahy, na nichž se sexuálně aktivně nepodílí žádná z přítomných osob. Dle navazujícího odst. 2 daného ustanovení jsou prostitutkami či prostitutky takové osoby, které poskytují sexuální služby vymezené odst. 1.

Dále platí, že prostituční činnost provozuje každý, kdo komerčně nabízí služby spojené s poskytováním sexuálních služeb alespoň jedné další osobě nebo k tomuto účelu poskytuje prostory tím, že:

1. provozuje zařízení³⁰ určené k prostituci;
2. poskytuje vozidlo³¹ k provozování prostituce;
3. organizuje nebo provozuje prostituční akce³²; nebo
4. provozuje prostituční agenturu.

Předmětné ustanovení upravuje rovněž otázku zprostředkování prostituce, kterou se rozumí zprostředkování sexuálních služeb alespoň jedné další osobě mimo prostory provozovatele prostituce, přičemž to platí i v případě, kdy je z okolností pouze zřejmé, že zprostředkovávané služby zahrnují sexuální úkony.

Vycházejí z výše uvedeného pak lze prostituci v podmínkách německé právní úpravy pozitivně definovat jako poskytování sexuálních služeb, tedy sexuálního aktu, který alespoň jedna osoba vykoná za úplatu na alespoň jedné jiné osobě nebo před alespoň jednou jinou osobou přímo přítomnou, nebo umožnění sexuálního aktu na vlastní osobě nebo před vlastní osobou za úplatu; a

³⁰ Místa provozování prostituce jsou budovy, prostory a jiná pevná zařízení sloužící jako obchodní prostory pro poskytování sexuálních služeb. (Ustanovení § 2 odst. 4 ProstSchG).

³¹ Vozidla k provozování prostituce jsou motorová vozidla, přívěsy vozidel a jiná mobilní zařízení poskytovaná k poskytování sexuálních služeb (Ustanovení § 2 odst. 5 ProstSchG).

³² Akce zaměřené na prostituci jsou akce pořádané pro otevřenou skupinu účastníků, na nichž jsou sexuální služby nabízeny alespoň jednou z přímo přítomných osob (Ustanovení § 2 odst. 6 ProstSchG).

naopak ji lze negativně vymezit tak, že sexuálními službami, a tedy ani prostitucí, nemohou být výkony výlučně performativní povahy, na nichž se sexuálně aktivně nepodílí žádná z přítomných osob.

1.3 Vymezení prostituce dle švédské právní úpravy

Jiné chápání prostituce je patrné ze švédské právní úpravy, která prostitucí rozumí formu násilí páchanou muži na ženách.³³ Švédsko tak vychází z feministického pojetí prostituce a prostřednictvím právní úpravy obsažené ve švédském trestním zákoníku³⁴ usiluje o ochranu žen. Konkrétně je prostituce v duchu švédského trestního zákoníku vymezena jako získání příležitostného sexuálního vztahu za úplatu, kdy je trestán výhradně nákup sexuální služby, a nikoliv jejich prodej.³⁵

Švédský model je podporován ze strany nejrůznějších feministických organizací, jako je Coalition Against Trafficking in Women³⁶ a European Women's Lobby³⁷; tyto organizace vycházejí z predikce, že sexuální práce přispívá k násilí páchanému na ženách prostřednictvím mužského oprávnění a objektivizace. O pozitivních účincích a dalších podstatných aspektech švédského modelu pojednávají mimo jiné kapitoly 3.1.1 a 6.1 rigorózní práce.

³³ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

³⁴ Brottsbalk (1962:700). Dostupné na následujícím odkazu: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K6

³⁵ 6. 11 Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till fängelse i högst ett år. Citováno z: Brottsbalk (1962:700). Dostupné na následujícím odkazu: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K6

³⁶ Coalition Against Trafficking in Women. Dostupné na následujícím odkazu: <https://catwinternational.org/>

³⁷ European Women's Lobby. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.womenlobby.org/?lang=en>

2 Typologie právních úprav prostituce

Jak plyne z předchozí kapitoly, každý stát vnímá otázku dobrovolné prostituce odlišným způsobem, což je pak logicky reflektováno v právní úpravě toho kterého státu. Určitá typologie právních úprav prostituce je předmětem následující kapitoly, přičemž při jejím vytváření byla zohledněna ideologická východiska právní úpravy, povaha deklarovaného účelu právní úpravy a v neposlední řadě způsob zacházení s osobami, které prostituci nabízejí a s osobami, které prostituci poptávají.³⁸

Nejpřísnějším typem, jak k prostituci přistupovat, je dle zpracovatele přístup represivní sankcionující obě ze stran, tedy jak osobu poptávající prostituci, tak osobu nabízející prostituci. Smyslem tohoto přístupu je úplné odstranění prostituci a důvod, pro nějž je tento typ uplatňován, pramení zejména z morálního a náboženského přesvědčení o nepřijatelnosti prostituce; tento typ se uplatňuje ve většině států v USA.³⁹ V roce 2014 byla provedena nezávislou organizací Urban Institute první studie vypovídající do určité míry o prostituci v rámci USA; konkrétně se studie zaměřila v rámci amerických měst na Atlantu, Dallas, Denver, Kansas City, Miami, Seattle, San Diego a Washington, D.C, neboť v těchto městech byla hodnota šedé sexuální ekonomiky v roce 2007 odhadnuta na 39,9 až 290 milionů dolarů.⁴⁰ Z dané studie je patrné, že pasáci a obchodníci s lidmi, kteří jsou vzhledem ke kriminální povaze své práce notoricky vnímáni za obtížně dosažitelnou skupinu, si týdně finančně vydělají 5.000 až 32.833 dolarů.⁴¹

Typem, který se naopak zaměřuje na sankcionování tolika těch, jež prostituci poptávají, tedy jednotlivých klientů, se uplatňuje ve Švédsku. Ideologickým východiskem je zde radikální feminismus.⁴² Cílem této právní úpravy je rovněž odstranění prostituce, avšak v rozsahu poptávajících, neboť prostituce je chápána jako sexuální násilí páchané muži na ženách.⁴³

³⁸ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

³⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

⁴⁰ Research Report Estimating the Size and Structure of the Underground Commercial Sex Economy in Eight Major US Cities. Studie dostupná na následujícím odkazu: <https://www.urban.org/research/publication/estimating-size-and-structure-underground-commercial-sex-economy-eight-major-us-cities>

⁴¹ Research Report Estimating the Size and Structure of the Underground Commercial Sex Economy in Eight Major US Cities. Studie dostupná na následujícím odkazu: <https://www.urban.org/research/publication/estimating-size-and-structure-underground-commercial-sex-economy-eight-major-us-cities>

⁴² HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

⁴³ Svět se od Švédů učí, jak zkotit prostituci. Dostupné na následujícím odkazu: <https://zahranicni.hn.cz/c1-23796790-svet-se-od-svedu-uci-jak-zkotit-prostituci>

Legislativní rámec tohoto švédského modelu byl přijat v roce 1999, a to prostřednictvím zákona o nákupu sexu, který byl následně v roce 2005 zrušen a jeho obsah byl zapracován do švédského trestního zákoníku.⁴⁴ V roce 2010 bylo provedeno oficiální hodnocení švédského přístupu k prostituci spočívajícího v sankcionování toliko poptávky, kdy výsledkem bylo zjištění, že došlo k úbytku pouliční prostituce, protože zákon působil jako odstrašující prostředek pro potenciální kupce sexuálních služeb a snižoval poptávku, avšak na druhé straně došlo ke zvýšení „online“ sexuálních služeb, byť nikoliv v takové míře, že by se dalo konstatovat, že byla celá švédská prostituční scéna přesunuta do kyberprostoru.⁴⁵ Švédský model, jehož původní myšlenkou bylo vyrovnaní rovnováhy sil⁴⁶, byl inspirací pro několik dalších zemí, které přijaly podobné právní rámce, a to sousední Norsko a Island, dále také Francie, Irsko, Izrael, Severní Irsko a Kanada.⁴⁷ Bližší vyhodnocení této studie a situace ve Švédsku je obsaženo v kapitole 3.1.1 a 6.1 rigorózní práce.

Dekriminalizace s omezujícími opatřeními státu ve vztahu k dobrovolné prostituci se uplatňuje v rámci České republiky. Východiskem je zde morální a náboženské přesvědčení o nepřijatelnosti prostituce a názor, že kriminalizovat samotné poskytování komerčních sexuálních služeb není efektivní a spravedlivé, nýbrž efektivní je postihovat poskytování sexuálních služeb v určitých zákonem definovaných zakázaných formách.⁴⁸ Ve světle toho mohou být kriminalizovány osoby poskytující sexuální služby za úplatu, jsou-li poskytovány v určité zakázané formě vymezené TZ, tedy např. v blízkosti školy či kostelů; jinak platí, že tyto osoby sankcionovány nejsou. Ve srovnání s osobami, které poskytují sexuální služby, nejsou poptávající postihováni anebo jen velmi málo.⁴⁹ Cílem právní úpravy je vymýtit prostituci co do zakázaných forem a dalších negativních jevů s ní

⁴⁴ Brottsbalk (1962:700). Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K6

⁴⁵ PROSTITUTION POLICY IN SWEDEN. Dostupné na: <https://swedishgenderequalityagency.se/men-s-violence-against-women/prostitution-and-human-trafficking/prostitution-policy-in-sweden-targeting-demand/>

⁴⁶ Původní myšlenkou zavedení zákona o nákupu sexu ve Švédsku bylo zvýšit zastoupení prodejce, vyrovnat rovnováhu sil, omezit vykořisťování jednotlivců – většinou žen – a snížit poptávku. Švédská vláda racionalizovala, že není rozumné stíhat stranu, která je ve většině případů ve slabší pozici a je vykořisťována ostatními.

⁴⁷ PROSTITUTION POLICY IN SWEDEN. Dostupné na: <https://swedishgenderequalityagency.se/men-s-violence-against-women/prostitution-and-human-trafficking/prostitution-policy-in-sweden-targeting-demand/>

⁴⁸ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

⁴⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

spojených, neboť praxe v podobě generální kriminalizace všech osob, které poskytují sex za úplatu, se ukázala jako neefektivní a nevedoucí ke kýženým výsledkům.⁵⁰

Existují však i takové typy právní úpravy, které s prostitucí pracují jako s formou práce. V této souvislosti se lze setkat s termínem *sex work*, a to například v Nizozemí či ve Spolkové republice Německo. V případě *sex work* nejsou sankcionovány ani osoby poskytující sexuální služby ani osoby poptávající tyto služby, pokud *sex work* probíhá v souladu s právním řádem. Prostituce ve Spolkové republice Německo je upravena prostřednictvím spolkového zákona ProstG⁵¹, jenž nabyl účinnosti k 1. 1. 2002, přičemž vedle něj je podrobnější úprava udávána jednotlivými spolkovými zeměmi, které mohou provozování prostituce v určitých oblastech zakázat; zmocňovacím základem je pro to článek 297 EGStGB⁵². Dle daného článku může spolková země z důvodu ochrany mládeže nebo veřejné mravnosti prostituci vyhláškou zakázat, a to: (i) pro celé území obce do padesáti tisíc obyvatel; (ii) pro části území obce s více než dvaceti tisíci obyvateli nebo pro území nespádající pod samosprávu žádné obce; a (iii) bez ohledu na počet obyvatel pro veřejné ulice, komunikace, náměstí, zařízení a další příbuzná místa, na celém území nebo na částech území obce nebo na území nespádající pod samosprávu žádné obce. Dále došlo v rámci Spolkové republiky Německo za účelem zajištění větší kontroly nad prostitucí a vyšší míry ochrany osobám poskytující sexuální služby k přijetí ProstSchG⁵³. Podrobnější obsah německé právní úpravy prostituce včetně posouzení jejího fungování v praxi je obsažen v kapitole 5 rigorózní práce. Pro začlenění této kapitoly do rigorózní práce se zpracovatel rozhodl z důvodu značného kontrastu právní úpravy prostituce v České republice a právní úpravy ve Spolkové republice Německo.

Dále je třeba zmínit Rakousko, v jehož rámci byl přijat v roce 1984 spolkový zákon, dle kterého jsou jednotlivé spolkové země oprávněny k přijetí místní úpravy prostituce.⁵⁴ Tento spolkový zákon upravuje dolní věkovou hranici pro prostituující se osoby, místně omezuje prostituci, toleruje veřejné domy za předpokladu, že jsou řádně ohlášeny a obcím dává pravomoc při rušení licencí pro provozování veřejných domů a prostituce; dále je pro osoby vykonávající

⁵⁰ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

⁵¹ Gesetz zur Regelung der Rechtsverhältnisse der Prostituierten (ProstG). Dostupný na: <https://www.gesetze-im-internet.de/prostg/BJNR398310001.html>

⁵² Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch (EGStGB). Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgbeg/>

⁵³ Gesetz zum Schutz von in der Prostitution tätigen Personen (ProstSchG). Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/prostschg/>

⁵⁴ Regelung der Prostitution in Österreich. Empfehlungen der Arbeitsgruppe „Prostitution“. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXV/III/177/imfname_418640.pdf

prostituci stanovena povinnost platit daně a absolvovat pravidelné lékařské prohlídky.⁵⁵ K rozličné typologii dlužno doplnit, že nejvíce benevolentní přístup k prostituci bývá spojován s Novým Zélandem, v jehož rámci došlo k dekriminizaci sexuálních služeb v roce 2003 na základě novozélandského zákona.⁵⁶

S ohledem na výše uvedené je patrné, že existuje celá řada přístupů k dobrovolné prostituci, pročež kapitola 6 rigorózní práce polemizuje o nejvhodnějším způsobu úpravy v rámci České republiky; tedy porovnává dosavadní aboliční přístup, represivní přístup a reglementační přístup stran jejich pozitivních a negativních stránek. Pro komplexní vyhodnocení jednotlivých přístupů zohlednil zpracovatel názory z řad odborné veřejnosti, mj. sexuoložky MUDr. Vladimíry Grubauerové spolupracující s neziskovou organizací ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., jejímž účelem je zlepšit postavení žen a mužů věnujících se prostituci a současně proškolenat tyto osoby ve věci možných rizik, která jsou s touto činností spojena.⁵⁷ Dané hodnotí zpracovatel velmi pozitivně, neboť onen lidskoprávní rozměr prostituce je v praxi velmi často opomíjen, a to zejména prostřednictvím médií, která v drtivé většině případů neusilují o zdůraznění zranitelnosti či hájení práv osob v prostituci.⁵⁸

K naznačeným rizikům MUDr. Vladimíra Grubauerová uvádí, že nejsou výhradně v podobě možného přenosu HIV či jiných pohlavně přenosných nemocí, ale může jít například o agresivního klienta sexuálních služeb, který je schopen fyzického napadení či v nejzazších případech i usmrcení, k čemuž v praxi velmi často dochází. V tomto ohledu probíhá v rámci předmetné organizace proškolení, jak se v takové situaci zachovat či jaké preventivní kroky činit; například je doporučováno, aby prostitutky nikdy nenastoupily do auta, kde sedí 2 muži či v případě, kdy jsou sexuální služby poskytovány v domácím prostředí ženy – prostitutky, aby zde vždy byly umístěny pánské věci. Současně jsou prováděna speciální školení se zaměřením na děti prostitutek/prostitutů, které se mohou velmi snadno stát oběťmi fyzického či sexuálního násilí ze strany klientů, pokud tyto dochází do domácího prostředí ženy – prostitutky. Je nutné mít na paměti, že organizace proškoluje, testuje a poskytuje pomoc toliko „hrstce“ jedinců, kteří se na organizaci obrátí, nikoliv plošně všem osobám poskytující placené sexuální služby, byť by tomu tak dle přesvědčení MUDr. Vladimíry Grubauerové mělo být, s čímž souvisí i její názor na změnu

⁵⁵ Regelung der Prostitution in Österreich. Empfehlungen der Arbeitsgruppe „Prostitution“. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXV/III/177/imfname_418640.pdf

⁵⁶ Prostitution law reform in New Zealand. Dostupné na: <https://www.parliament.nz/en/pb/research-papers/document/00PLSocRP12051/prostitution-law-reform-in-new-zealand>

⁵⁷ Dostupné na následujícím odkazu: <https://rozkosbezrizika.cz/>

⁵⁸ Viz například následující odkaz: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1862110-prostitutka-s-hiv-lakala-muze-na-seznamce-nakazit-jich-mohla-stovky> či: https://www.denik.cz/z_domova/roza_nakazeni_hiv20080730.html

právní úpravy prostituce v České republice, který je následující: „*K prostituci by mělo být přistupováno jako k formě práce, tedy jako k oficiálnímu zdroji obživy, neboť prostituce je něco, co se táhne našimi dějinami od nepaměti a vždy tomu tak bude. Vždy budou v naší společnosti jedinci, kteří se budou chtít žít svým tělem, a jestliže tak činí dobrovolně, pojdme tuto skutečnost respektovat a nastavme jí pevný rámec ochrany. Nepochybně by měl tento rámec mimo otázky bezpečí pamatovat na zapojení těchto osob do systému sociálního pojištění, což by mělo mít vliv na možnost získání dávek v budoucnu, tj. např. důchodu či dávek vyplývajících z nemocenského pojištění, které je součástí platby sociálního pojištění a je dobrovolné, na což by tyto osoby poskytující sexuální služby mohly dosáhnout.*“ Shodný názor s MUDr. Vladimírou Grubauerovou zastávají i další experti, viz například následující citace: „*Prostituce je normální způsob práce, prostě sexbyznys, pokud samozřejmě je ta žena plnoletá, rozhodne se k tomu svobodně, a není nikým nucena. A peníze, které si vydělá, jsou pro ni, neprofituje z toho nikdo jiný. Je to její volba, jak chce naložit se svým tělem. Pokud jí tohle přijde OK, tak ať to dělá.*“⁵⁹

Lze se však setkat z řad odborné veřejnosti i s naprosto opačnými názory poukazujícími na to, že prostituce je sociálně patologický jev s negativními celospolečenskými dopady, viz následující citace: „*Prostituce existuje od starověku a měla v průběhu dějin nejrůznější podoby, ale nic z toho mi nebrání si myslet, že to je jev velice nevhodný, zhoubný. Podle mého názoru by neměl patřit k vybavě lidstva. Myslím si, že je to jev něčeho velice nedobrého v lidstvu.*“⁶⁰ Obdobně Ursula von der Leyenová dříve vyslovila, že prostituce není běžným povoláním a že cílem by mělo vždy být přestat tuto činnost vykonávat.⁶¹

⁵⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 129

⁶⁰ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 130

⁶¹ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

3 Právní úprava prostituce v České republice

Právní úprava prostituce je v určité podobě obsažena jak na úrovni mezinárodní, tak vnitrostátní. Nutno však předem podotknout, že úprava dobrovolné prostituce je oproti úpravě nedobrovolné prostituce na obou těchto úrovních hodnocena zpracovatelem jako nedostatečná, což bude doloženo níže.

3.1 Úprava prostituce na mezinárodní úrovni

Mezinárodní úpravu je možné členit dle toho, o jakou formu prostituce se jedná. Zatímco v případě, kdy je prostituce využívána jako forma obchodování s lidmi, lze mezinárodní úpravu v této oblasti označit za dostačující, neboť mezinárodní smlouvy ji upravují poměrně podrobným způsobem.

V této souvislosti lze zmínit zejména čl. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod⁶², jež obsahuje zákaz otroctví a nucené práce. Dle daného článku nesmí být nikdo držen v otroctví nebo nevolnictví a od nikoho nesmí být vyžadováno, aby vykonával nucené nebo povinné práce. Dále lze zmínit Úmluvu Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi⁶³, která v rámci čl. 4 obsahujícího vymezení pojmů výslovně uvádí, že obchodování s lidmi znamená najmutí, přepravu, předání, přechovávání nebo přijetí osob za účelem vykořisťování, a to prostřednictvím pohrůžky násilím nebo použitím násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou; vykořisťování zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucenou práci nebo služby, otroctví nebo podobné praktiky jako otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů. Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi⁶⁴ po jednotlivých smluvních stranách požaduje, aby přijala taková legislativní a jiná opatření, která zajistí trestnost (i) obchodování s lidmi, (ii) využití služeb oběti a (iii) činů týkajících se cestovních dokladů nebo dokladů totožnosti.

⁶² Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, Článek 4.

⁶³ Sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.

⁶⁴ Sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.

V souvislosti s výše uvedeným čl. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod⁶⁵ bylo v rámci rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva posuzováno, zda jednání, které stěžovatelka oznámila prostřednictvím trestního oznámení v roce 2012 na svého přítele, je v rozporu s tímto článkem či nikoliv. Dle trestního oznámení měla být stěžovatelka v průběhu několika měsíců nucena k provozování prostituce; soudy však jejího přítele zprostil obvinění s tím, že její výpověď není spolehlivá a je v rozporu s jinými důkazy, a že zde proto není dostatečný podklad k závěru, že stěžovatelka neposkytovala sexuální služby dobrovolně. Evropský soud pro lidská práva se s tímto závěrem vypořádal následujícím způsobem: „*Pokud jde o konkrétní okolnosti daného případu, velký senát i přes námítky chorvatské vlády uzavřel, že vnitrostátní orgány měly jasné důkazy o tom, že stěžovatelka mohla být podrobena zacházení, které je v rozporu s čl. 4 EÚLP (obchodování s lidmi nebo nucené prostituci), a vznikla jim tak mimo jiné pozitivní procesní povinnost takové podezření řádně vyšetřit. V tomto ohledu jim ESLP především vytkl, že se příliš soustředily pouze na prověřování výpovědi stěžovatelky, aniž by se dostatečně věnovaly některým dalším zjevným liniím případu a shromáždily opravdu všechny dostupné důkazy, které by jim pomohly osvětlit skutečnou povahu vztahu mezi stěžovatelkou a T. M. V této souvislosti rovněž připomněl názor expertů, podle kterých mohou existovat různé důvody, proč oběti obchodování s lidmi nebo jiných forem sexuálního zneužívání se mohou zdráhat spolupracovat s vyšetřujícími orgány a odhalit všechny okolnosti případu, nemluvě o možných dopadech prožitého psychického traumatu, které je třeba rovněž nutno brát v potaz. Závěr o porušení práv stěžovatelky zaručených v čl. 4 EÚLP byl sice jednomyslný, k rozsudku však byla připojena čtyři odchylná stanoviska, v nichž jejich autoři vyjádřili pochybnosti o tom, zda se velkému senátu skutečně podařilo jim zamýšlené vyjasnění judikatury týkající se obchodování s lidmi a zda daný případ byl k takovému účelu vůbec vhodným prostředkem.*“⁶⁶

Oblastí nedobrovolné prostituce se dále zabývá Palermský protokol⁶⁷, který doplňuje Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu⁶⁸. Pro Českou republiku vstoupil Palermský protokol v platnost dle článku 17 odst. 2 dne 25. prosince 2003, avšak do dnešního dne nebyl z její strany ratifikován. Smyslem Palermského protokolu je předcházet obchodování s lidmi a bojovat proti němu, se zvláštní pozorností věnovanou ženám a dětem; dále chránit oběti takového

⁶⁵ Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, Článek 4.

⁶⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (Velký senát) ze dne 25. 6. 2020, sp. zn. 60561/14.

⁶⁷ Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.

⁶⁸ Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, přijatá v New Yorku dne 15. listopadu 2000, byla vyhlášena pod č. 75/2013 Sb. m. s.

obchodování a pomáhat jim s plným respektem k jejich lidským právům; a podporovat spolupráci mezi smluvními stranami za účelem splnění těchto cílů.⁶⁹ Za účelem naplnění sledovaného účelu je každá smluvní strana vyzvána k tomu, aby přijala taková legislativní a jiná opatření, která budou sankcionovat jednání páchané úmyslně a vymezené v článku 3 Palermského protokolu, tj. obchodování s lidmi, a rovněž je každá smluvní strana povinna činit taková preventivní opatření, kterým bude obchodování s lidmi předcházeno. Své svébytné místo má v případě nedobrovolné prostituce rovněž článek 8 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech⁷⁰, dle kterého nesmí být nikdo držen v otroctví či nevolnictví a na nikom se nesmí vyžadovat, aby vykonával nucenou nebo povinnou práci.

Pro úplnost lze uvést, že tato forma prostituce je dostatečně upravena i v dokumentech Rady Evropy, a to ve formě doporučení Výboru ministrů členskými státy Rady Evropy: Doporučení R (91) 11 o sexuálním vykořisťování, pornografii, prostituci a obchodu s dětmi a mládeží; Doporučení R (2000) 11 o krocích proti obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování; Doporučení R (2001) 16 o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním či Doporučení R (2002) 5 o ochraně žen před násilím. Nelze opomenout ani doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy: Doporučení 1325 (1997) o obchodu se ženami a nucené prostituci v členských státech Rady Evropy, Doporučení 1450 (2000) o násilí na ženách v Evropě; Doporučení 1545 (2002) o kampani proti obchodu se ženami; Doporučení 1610 (2003) o migraci spojené s obchodováním se ženami a s prostitucí; Doporučení 1611 (2003) o obchodování s orgány v Evropě, Doporučení 1663 (2004) Domácí otroctví: nevolnictví, au-pair a nevěsty na objednávku.

Oproti tomu dobrovolné prostituci již není na půdě mezinárodních pramenů věnován takový prostor. Částečnou výjimkou z toho je Úmluva o potlačování a zrušení obchodování s lidmi a využívání prostituce druhých osob⁷¹, kterou sjednalo Valné shromáždění OSN dne 2. prosince 1949, a kterou celkem ratifikovalo nebo k ní přistoupilo 64 států. Československo k ní přistoupilo 14. března 1958. Daná Úmluva vyžaduje po signatářských státech potrestání každého, kdo, aby vyhověl chlípčnosti někoho jiného, (i) obstará, svádí nebo odvádí za účelem prostituce jinou osobu, a to i s jejím souhlasem, (ii) využívá prostituce jiné osoby, a to i s jejím souhlasem.⁷² Souběžně

⁶⁹ Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, Článek 2.

⁷⁰ Vyhláška č. 120/1976 Sb., ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Článek 8.

⁷¹ Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷² Článek 1 Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Úmluva po signatářských státech vyžaduje potrestání každého, kdo (i) provozuje nebo spravuje nebo úmyslně financuje nebo se účastní na financování nevěstince, (ii) vědomě pronajímá nebo najímá budovu nebo jiné místo nebo jejich část za účelem prostituce druhých.⁷³ Tyto požadavky se v rámci české právní úpravy projevíly zakotvením trestného činu kuplířství v rámci ustanovení § 189 TZ, který zpracovatel detailně popisuje v kapitole 3.3.2 rigorózní práce. Úmluva k těmto jednáním, jež požaduje sankcionovat jako trestné činy, dále doplňuje, že se v rozsahu přípustném v národním zákonodárství má trestat též pokus těchto trestných činů; úmyslná účast na trestných činech a účastenství se má pokládat za samostatný trestný čin, kdykoli je nutné zabránit beztrestnosti.⁷⁴

Důležitý je rovněž článek 6 této Úmluvy, dle kterého se každá smluvní strana zavazuje, že přijme všechna nutná opatření ke změně nebo zrušení každého platného zákona, nařízení nebo administrativního postupu, podle nichž všechny osoby, které provozují nebo jsou podezřelé z provozování prostituce, se podrobují speciální registraci, musí mít speciální průkaz nebo podléhají výjimečnému dozoru nebo ohlašovací povinnosti. Znění daného článku se ukázalo jako problematické například v souvislosti s návrhem zákona o regulaci prostituce vypracovaným zastupitelstvem hlavního města Prahy v roce 2013, který byl s ohledem na nutnost vypovědět Úmluvu, odmítnut.⁷⁵

Lze tak k této Úmluvě uzavřít, že zatímco požaduje kriminalizaci využívání prostituce třetími osobami, tj. prostředníky, kteří mají užitek z prostituce jiných osob, na druhé straně je postavena na dekriminální vlastního poskytování sexuálních služeb a výslovně navrhuje právní úpravy, které zavádějí zvláštní povinnosti pro osoby, které poskytují komerční sexuální služby, což vyplývá z článku 6 Úmluvy, který stanoví, že každá smluvní strana se zavazuje přijmout všechna nutná opatření ke změně nebo zrušení každého platného zákona, nařízení nebo administrativního postupu, podle nichž všechny osoby, které provozují nebo jsou podezřelé z provozování prostituce, se podrobují speciální registraci, musí mít speciální průkaz nebo podléhají výjimečnému dozoru nebo ohlašovací povinnosti.

⁷³ Článek 2 Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁴ Článek 4 a 5 Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁵ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/regulace-prostituce-v-cesku-se-odklada>

3.1.1 Rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023

Velmi aktuálním pramenem je v oblasti dobrovolné prostituce rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023⁷⁶. Tato rezoluce, jak bylo opakovaně zmíněno, zdůrazňuje prvek dobrovolnosti v rámci prostituce, kdy uvádí, že pohlavní styk musí být uskutečněn na základě svobodného a dobrovolného souhlasu, který nelze nahradit výměnou za peníze.

V rámci rezoluce je vyzdvihována zranitelnost žen v prostituci, neboť ty se mají velmi často setkávat s horším porušováním lidských práv, násilím a vykořisťováním, než jakému ženy mimo prostituční scénu průměrně čelí, a to včetně genderově podmíněného, psychického, fyzického a sexuálního násilí; rovněž je dozováno, že ženy v prostituci mají velmi traumatické zkušenosti obdobné těm, které zažily oběti mučení, protože je uváděno, že velké procento žen poté, co vstoupily do prostituce, byly znásilněny.

Souběžně je poukázáno na ty nejzranitelnější typy jedinců ve vztahu k pohlavnímu vykořisťování ve formě prostituce a otroctví, ale i vůči groomingu a taktikám typu „loverboy“⁷⁷, těmito jedinci jsou ženy a děti trpící chudobou, strukturální diskriminací a diskriminací z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám. V této souvislosti rezoluce uvádí odhady nizozemských orgánů pověřených trestním stíháním, z nichž plyne, že v Nizozemsku až 70 % z celkových asi 30 000 osob v prostituci je považováno za osoby, které byly k prostituci donuceny násilím nebo je nalákal tzv. „loverboy“; nad to rezoluce zmiňuje znepokojivý jev tzv. „sugar daddyism“, s nímž se lze setkat například na vysokých školách, a jež spočívá v tom, že studentky poskytují sexuální služby bohatým a vlivným mužům za úplatu; stejně tak je poukazováno na problematiku reklam na sociálních sítích a reklamách, které studenty a studentky vybízejí k tzv. „sugar daddyism“.

Rezoluce dovozuje, že ženy se v drtivé většině nechtějí živit prostitucí, nicméně v jejím zanechání jim brání nedostatek kvalitních, snadno přístupných a dostatečně financovaných programů, které by jim to umožnilo; tyto programy by tak měly zajistit nejen komplexní péči, ale i podporu pro hladký návrat do „normálního“ zaměstnání. Dále je uváděno, že osobám v prostituci, a to zejména ženám, není zajištěna dostatečná míra ochrany a přístup ke spravedlnosti, neboť jsou zpravidla marginalizovány, stigmatizovány a spojovány s diskriminačními stereotypy, což ve svém důsledku vede i k jejich strachu nahlašovat případy zneužití či násilí příslušným orgánům. V tomto ohledu pak rezoluce apeluje na dekriminalizaci osob v prostituci, neboť jde o

⁷⁶ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

⁷⁷ Loverboy je taktika mladých mužů, kteří si vyhlédnou určitou ženu a tu pomocí účelových lichotek a předstírané lásky „předhodí“ kuplířům.

nejefektivnější způsob, jak vybudovat důvěru těchto osob ve vymáhání práv, přičemž žádná přijatá opatření nesmí být na újmu těmto osobám a nesmí je negativně ovlivnit.

Z dikce rezoluce dále plyne, že je patrná velmi úzká vazba mezi prostitucí a organizovanou trestnou činností, jako je obchodování s lidmi, obchodování s drogami atd., protože je známo, že v zemích s dekriminlizovaným kuplířstvím a kupováním sexuálních služeb a související právní infrastrukturou je obchodování se zranitelnými ženami a nezletilými za účelem pohlavního vykořisťování usnadněno a podporováno. S ohledem na tyto rozdílné úpravy v rámci jednotlivých států v oblasti prostituce jako takové vyžaduje rezoluce celoevropský přístup, aby se poptávka po prostituci a trh s ní jednoduše nepřesunuly do dalšího členského státu a aby bylo možné zajistit práva žen v přeshraničním kontextu a chránit všechny ženy před vykořisťováním. Rezoluce tak apeluje na zavedení švédského právního modelu k prostituci v rámci jednotlivých členských států, což zdůvodňuje tím, že prostituce a uvedená jednání jsou přítomna toliko proto, že je po nich poptávka; účinného snížení pak dosáhnout prostřednictvím sankcionování toho, kdo poptává, tedy klientů. Stejně tak rezoluce apeluje na jednotlivé členské státy co do přijetí opatření v oblasti prevence, dekriminlizace osob a zejména žen v prostituci, destigmatizace a odstraňování stereotypů, a aby zajistily dostatečné financování pro snadno dostupné a kvalitní programy a možnosti dovolující vymanit se z prostituce.

3.2 Vývoj vnitrostátní právní úpravy prostituce v České republice

Než zpracovatel této rigorózní práce přistoupí k popisu platné právní úpravy prostituce na úrovni státu, upřesňuje, že za posledních sto let se zde vystříдалo hned několik režimů právní úpravy prostituce.

V rámci Rakousko-Uherska se uplatňovala reglementace, což znamená, že po osobách v prostituci byla požadována registrace a povinné zdravotní prohlídky, přičemž porušení těchto povinností bylo sankcionováno.⁷⁸ Dále byly pevně a přísně vymezeny a omezeny prostory, kde bylo možné prostituci provozovat, kdy zákon v této souvislosti reguloval provoz veřejných domů; proti danému přístupu protestovali za první republiky abolicionisté a mezi nimi i prezident T. G. Masaryk.⁷⁹

⁷⁸ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 93.

⁷⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 93.

Následně v roce 1922 nahradil reglementaci přístup spočívající v abolici, tj. stát přestal prostituci regulovat a vyvíjel snahy o zapojení těchto osob do „normální“ práce, k čemuž měli napomoci Ústavy pro nápravu prostitutek.⁸⁰ Tehdy byl v platnosti zákon č. 241/1922, o potírání pohlavních nemocí, jehož ustanovení § 14 výslovně stanovilo, že zřizování a udržování nevěstinců se zakazuje a trestá podle ustanovení trestního zákona o kuplířství. Ze znění daného zákona plyne, že nabízení a provozování prostituce kriminalizováno nebylo, s výjimkou takových případů, kdy taková jednání byla uskutečňována ze strany mládeže, neboť dle § 16 zákona č. 241/1922, o potírání pohlavních nemocí, platilo, že osobám obojího pohlaví do osmnácti let, vedoucím život pohlavně nemravný, věnována budiž orgány veřejné správy nejbdělejší péče, a kde toho třeba, buď též učiněna vhodná opatření k jejich nápravě v mezích platných ustanovení zákonných. Tato úprava spočívající v abolici se uplatňovala až do roku 1956.⁸¹

Významné pro zbytek komunistického období z pohledu rigorózní práce je, že existoval trestný čin příživnictví, k jehož zrušení došlo až v roce 1990 na základě zákona č. 175/1990 Sb. Tento trestný čin byl poprvé vložen do trestního zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, novelou v roce 1956.⁸² Dle ustanovení § 188a zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, byla skutková podstata trestného činu příživnictví naplněna tím, kdo se živil nekalým způsobem a vyhýbal se poctivé práci; sankce za takové jednání byla stanovena v podobě odnětí svobody na tři měsíce až dvě léta. Pozdější trestní zákon z roku 1961 tuto široce vymezenou skutkovou podstatu zúžil a doplnil, že vyhýbání se práci muselo být soustavné, zároveň demonstrativně uváděl některé případy nekalého způsobu opatrování prostředků k obživě (prostituce, hazardní hra).⁸³ V roce 1963 byl doplněn i další způsob nedovoleného opatrování prostředků k obživě spočívající v tom, že se pachatel nechal někým vydržovat.⁸⁴

3.3 Platná právní úprava prostituce

Jak bylo naznačeno výše, v rámci České republiky není otázka dobrovolné prostituce upravena komplexně na zákonné úrovni, avšak určitá právní úprava, z níž se dá vycházet, je obsažena v LZPS a rovněž v Ústavě ČR.

⁸⁰ Ustanovení § 15 Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸¹ Zákon č. 63/1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb.

⁸² Zákon č. 63/1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb.

⁸³ GRÍVNA, Tomáš. Příživnictví. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

⁸⁴ GRÍVNA, Tomáš. Příživnictví. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

V článku 2 odst. 3 LZPS je stanoveno následující: „*Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“ Obdobně je totožná zásada, avšak ve vztahu k občanovi České republiky, vyjádřena v článku 2 odst. 4 Ústavy ČR, dle kterého „*Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“ Zkráceně bývá tato zásada popisována tak, že „*co není zakázáno, je dovoleno.*“

Dle názoru zpracovatele se jedná o zásadu, která je aplikovatelná na otázku dobrovolné prostituce, neboť ta není vůbec normativně upravena a lze se tak domnívat, že je dovolena „mlčky“⁸⁵.

3.3.1 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

Výjimkou z výše uvedeného je částečně TZ, který sankcionuje určité doprovodné projevy prostituce dosahující takové míry škodlivosti, jež je dle zákonodárce nezbytné trestat, a to prostřednictvím trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, trestného činu kuplířství a trestného činu obchodování s lidmi. Rozbor předmětných trestných činů je předmětem této kapitoly.

První z uvedených trestných činů reflektuje zájem společnosti na ochraně mládeže před jejím morálním narušením, k němuž by v důsledku níže popsaných jednání mohlo dojít⁸⁶. Trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí je upraven v ustanovení § 190 TZ a zákonodárce se při jeho implementaci inspiroval ustanovením § 184f StGB, o němž blíže pojednává kapitola 5. 2 rigorózní práce. Trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí obsahuje dvě základní skutkové podstaty; první z těchto základních skutkových podstat obsažená v ustanovení § 190 odst. 1 TZ je naplněna tehdy, provozuje-li pachatel prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Výkladové potíže může v daném případě působit požadavek blízkosti, u něhož je nutné v souladu s komentářovou literaturou vzít v potaz nejen místo samotné, kde se děti zdržují, ale rovněž i okolí, kde se pohybují např. v době přestávky, neboť i zde se děti mohou dostat do běžného bezprostředního či vizuálního kontaktu s provozováním prostituce.⁸⁷ Druhou z těchto základních skutkových podstat obsaženou v ustanovení § 190 odst. 2 TZ pak naplní ten, kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy,

⁸⁵ KRECHT, Jaroslav. K zásadě „Co není zakázáno, je dovoleno“. Právník, 2005, č. 2, s. 183-189.

⁸⁶ GRIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2382, marg. č. 1.

⁸⁷ GRIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2384, marg. č. 6.

školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Rozdíl těchto dvou skutkových podstat tak spočívá v tom, že zatímco v případě první z nich je postihován ten, kdo provozuje prostituci v určitých specifikovaných místech, které je vyhrazeno či určeno pro děti, druhá základní skutková podstata míří na osoby, které takovou činnost organizují, střeží nebo jiným způsobem zajišťují. Co se týče konkrétní výše trestní sazby, pak v případě první základní skutkové podstaty je stanovena v podobě odnětí svobody až na dvě léta, a v případě druhé z nich odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Z dosavadní rozhodovací soudní praxe je patrné, že častěji je naplňována první základní skutkové podstata, a to v drtivé většině obdobnými jednáními jako jsou následující: „*v časovém rozmezí od 13.30 hodin do 13.50 hodin dne 13.01.2012 provozovala v blízkosti Základní a mateřské školy x v obci x, okres x, pouliční prostituci takovým způsobem, že mávala na projíždějící vozidla s německou registrační značkou, kdy z jejího chování bylo zcela zřejmé, za jakým účelem takto činí, přičemž z úředního záznamu Policie ČR, Obvodního oddělení x vyplývá, že jenom od 02.06.2011 do 13.01.2012 byla 36x kontrolována v souvislosti s provozováním pouliční prostituce, a to na silnici x v úseku x, tedy nelze mít žádné pochybnosti o důvodech jejího konání, svým jednáním tak ohrožovala mravní vývoj dětí navštěvujících tuto základní a mateřskou školu*“⁸⁸ či např. „*kolem 20:20 hodin dne 17.07.2013 se v blízkosti Základní a mateřské školy x v obci x, okres x, pokoušela zastavit osobní vozidla s německou poznávací značkou, přičemž bylo zřejmé, že tak činí za účelem provozování pouliční prostituce, čímž svým jednáním ohrožovala mravní vývoj dětí navštěvujících tuto základní a mateřskou školu a děti pobývajících na hřišti nacházejícího se naproti budovy školy.*“⁸⁹

Shodným znakem pro tyto skutkové podstaty je, že k jejich dokonání postačuje zahájení vlastního provozování prostituce nebo její organizování, střežení či zajišťování na některém uvedeném místě, aniž by tuto činnost musely děti nezbytně spatřit či si ji uvědomovat; jde o ohrožovací trestný čin a postačí, aby jednání bylo objektivně způsobilé ohrozit mravní vývoj dětí.⁹⁰ V případě obou skutkových podstat může být jejich pachatelem jakákoli trestně odpovědná fyzická osoba či osoba právnická; rovněž je připuštěna i kriminalizace mladistvého pachatele.⁹¹ Co se týče

⁸⁸ Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 9. 2. 2012, č. j. 1 T 6/2012-28

⁸⁹ Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 29. 7. 2013, č. j. 4 T 189/2013-27

⁹⁰ GRÍVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2383, marg. č. 2.

⁹¹ GRÍVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2385, marg. č. 8.

subjektivní stránky, pak obě ze skutkových podstat je možné spáchat toliko úmyslně, kdy konkrétně postačí úmysl eventuální.⁹²

Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí je přísněji trestná jednak tehdy, když pachatel čin popsaný v § 190 odst. 1 nebo 2 TZ spáchá na více chráněných místech, tj. místech specifikovaných v těchto skutkových podstatách, a jednak tehdy, když pachatel spáchá takový čin opětovně. K tomu, aby byl předmětný čin spáchán opětovně je nutné, aby byl tento čin opakován, tedy především jde o vícečinný souběh trestných činů, přičemž není třeba, aby za takový čin byl již pravomocně odsouzen.⁹³ V rámci rozhodovací praxe byla kvalifikovaná skutková podstata předmětného trestného činu spočívající v jeho opětovném spáchání aplikována na následující jednání „v době od 13:10 hodin do 13:15 hodin dne 19.03.2015 v obci x, okres x, opětovně provozovala v blízkosti dětského hřiště nacházejícího se naproti hotelu x, a v blízkosti Základní a mateřské školy x na silnici x pouliční prostituci takovým způsobem, ze kterého bylo zřejmé za jakým účelem tak činí, a to i přesto, že byla: - trestním příkazem Okresního soudu v Prachaticích ze dne 30.03.2012 sp. zn. 4T 82/2012, pravomocným dne 01.05.2012, odsouzena pro přečin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 odst. 1 trestního zákoníku a - trestním příkazem Okresního soudu v Prachaticích ze dne 12.07.2012 sp. zn. 4T 163/2012, pravomocným dne 25.07.2012, odsouzena pro přečin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákoníku“⁹⁴. Naplnění kvalifikované skutkové podstaty je logicky spjato s vyšší trestní sazbou; zde v podobě odnětí svobody na šest měsíců až pět let.

V kontextu výše uvedeného je nutné poznamenat, že v případě prostituce ohrožující mravní vývoj dětí mohou být sankcionováni rovněž klienti, a to ve formě pomoci ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) TZ, neboť jak výslovně uvádí komentářová literatura: „*Takovým pomocníkem je i zákazník prostitutky (prostituta), který využitím jí nebo jím nabízených služeb v blízkosti zájmových míst umožní provozování prostituce. Jinými slovy, otevírá se zde možnost kriminalizace zákazníků prostitutky (prostituta).*“⁹⁵ Samotnou možnost sankcionovat klienty hodnotí zpracovatel pozitivně, neboť zahraniční praxe v rámci Švédska nasvědčuje tomu, že trestat poptávku se

⁹² ŠČERBA, Filip. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 16.

⁹³ FREMR, R. § 190. In: DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁴ Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 T 32/2015 - 40

⁹⁵ GRÍVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2385, marg. č. 10.

ukázalo jako poměrně efektivní nástroj v boji proti prostituci, jak bude doloženo níže; je však otázkou, nakolik je tato možnost v rámci České republiky uplatňována v praxi.

Jak bylo uvedeno, smyslem předmětného trestného činu je zájem společnosti na ochraně mládeže před jejím morálním narušením, k němuž by v důsledku popsanych jednání mohlo dojít. V této souvislosti MUDr. Vladimíra Grubauerová uvádí: *„Ochranu mládeže považuji za velmi důležitou, neboť se jedná o zranitelné a křehké jedince, na druhé straně je otázkou, zda by prostitute měla být vnímána jako něco, před čím by měli být tito jedinci chráněni, a to zejména v kontextu mého přesvědčení, že by prostitute měla být regulována a ve společnosti přijímána jako normální práce. Během své praxe se však setkávám s jiným významným problémem, a to s tím, že ženy – prostitutky, které vychovávají dítě a připustí si klienta do svého obydlí, často nedokáží zabránit tomu, že ze strany těchto klientů dojde k pohlavnímu zneužití dítěte, kdy je tato skutečnost z jejich strany přehlížena.“*

3.3.2 Kuplířství

Druhým trestným činem, jež upravuje TZ v oblasti prostituce, je kuplířství. Zakotvením tohoto trestného činu sledoval zákonodárce ochranu mravnosti a svobodného rozhodování člověka v sexuální oblasti, a to jak dospělé osoby, tak dítěte.⁹⁶ Jak však bude vysvětleno dále, v případě, kdy je skutková podstata kuplířství dle § 189 odst. 1 TZ naplněna vůči dítěti, bude takové jednání klasifikováno jako trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ. Jak ostatně plyne z rozhodovací praxe: *„Jednání pachatele, který osobou mladší osmnácti let přiměl, zjednal, najmul zlákal nebo svedl k provozování prostituce, nebo z takového jejího jednání kořistil, nelze kvalifikovat jako trestný čin kuplířství podle § 189 tr. zákoníku, nýbrž jako trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 tr. zákoníku, který je s ohledem na osobu poškozeného (dítě ve smyslu § 126 tr. zákoníku) trestným činem speciálním.“*⁹⁷

Dle ustanovení § 189 odst. 1 TZ platí, že kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Kvalifikované skutkové podstaty jsou pak obsaženy v odst. 2–4 daného ustanovení, kdy jejich smyslem je postihnout pachatele vyšší trestní sazbou tehdy, spáchá-li čin

⁹⁶ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 189 [Kuplířství]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2375, marg. č. 1.

⁹⁷ Usnesení (Rt) Vrchní soud v Olomouci ze dne 05.05.2011 sp. zn. 6 To 26/2011 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

v odst. 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch; spáchá-li jej jako člen organizované skupiny; způsobí-li činem těžkou újmu na zdraví nebo způsobí-li smrt.

Základní skutková podstata obsažená v odst. 1 tak trestá jednak jednání, kterým pachatel nejrůznějšími formami přivede osobu k provozování prostituce a současně trestá jednání ve formě participace na prostituci, tedy takové, které spočívá v kořistění z prostituce. Judikatura se v této souvislosti zabývá podrobnějším výkladem těchto jednotlivých forem jednání u trestného činu kuplířství, což považuje zpracovatel rigorózní práce za poměrně důležité, neboť prostým jazykovým výkladem nemusí být patrné, co je skutečným obsahem toho kterého jednání.

Přiměnění jiného k provozování prostituce nelze vykládat tak, že by bylo od pachatele vyžadováno násilí či prvky agresivity, neboť takový znak může být spojen s různými typy přemlouvání a s žádostmi, které směřují k tomu, aby jiná osoba provozovala prostituci; pokud je tak jednání obviněného např. posuzováno tak, že poškozenou „ponoukal“ k prostituci prostřednictvím přemlouvání a žádostí o provozování prostituce, pak ji k provozování prostituce přiměl.⁹⁸

Podstatou zjednání jiného k provozování prostituce je především ujednání dohody, jejímž obsahem jsou podmínky, za nichž bude prostituce vykonávána (včetně dohody o místě provozování prostituce a bližších okolnostech o konkrétním způsobu provozování prostituce jako např. určení peněžní částky požadované za pohlavní styk, způsob odevzdávání peněžních prostředků mezi pachatelem a poškozenou apod.), přičemž dobrovolnost provozování prostituce nevylučuje naplnění zmíněného zákonného znaku.⁹⁹ Tato forma jednání byla posuzována v rámci rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, který judikoval následující: „Pod pojmem „zjednání k provozování prostituce“ se rozumí uzavření dohody (i konkludentní), jejímž obsahem je provozování prostituce. Předpokládá se zde projev vůle obou stran, tj. jak kuplíře, tak osoby provozující prostituci; nezáleží na tom, zda taková osoba již provozovala prostituci nebo s ní teprve začíná. Jak soud prvního stupně přiléhavě akcentoval, obvinění domlouvali s jednotlivými dívkami podmínky práce v nočních klubech B. a P., nabídli jim možnost zde pracovat za předem stanovených podmínek včetně toho, že dívky si ponechají jednu polovinu výtěžku a druhou polovinu odevzdají obviněným. Konečné rozhodnutí o přijetí dívky jako prostitutky do nočního klubu činil obviněný F. K. jako jeho majitel, ale pokud tak hned nečinil on, byl to obviněný R. Z., kdo jako první jednal s dívkami o podmínkách jejich práce. Není pochyb o tom, že takové jednání

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. 11 Tdo 434/2014-20.

⁹⁹ Usnesení (Rt) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 31.05.2012 sp. zn. 8 Tdo 546/2012 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

obviněných je na místě kvalifikovat jako „zjednání jiného k provozování prostituce“, jak správně uzavřely soudy obou stupňů.¹⁰⁰ Dále rovněž: „Se zřetelem k povaze projednávaného případu je třeba dále se zabývat obsahem pojmu "zjednání", za které se považuje uzavření jakékoliv smlouvy či dohody (i konkludentní), jež směřuje k tomu, aby osoby mladší osmnácti let bylo užito způsobem popsaným v odstavci 1 (zde odst. 1 písm. a/). To znamená že zde musí být projev vůle obou stran, tedy jak pachatele tak nezletilého. Pro nyní projednávanou věc je přitom podstatné, že podle dřívější i nyní platné právní úpravy (srov. 168 tr. zákoníku) - s odkazem na mezinárodní úmluvy a právo EU - je komerční zneužívání osob mladších osmnácti let (dětí) trestné bez ohledu na to, jakým způsobem byla taková osoba získána, tedy i bez ohledu na její výslovný souhlas. Není přitom podstatné, zda si tato osoba uvědomuje skutečný smysl takové smlouvy nebo dohody či nikoli.“¹⁰¹ Specifickou formou zjednání je najmutí, kdy pachatel uzavírá s jinou osobou dohodu (třeba jen konkludentní), že tato osoba bude provozovat prostituci, přičemž jí za to poskytuje či slibuje protiplnění; lze v této souvislosti například zmínit, že o tuto formu kuplířství se bude jednat v případě, kdy je žena formálně najímána například na práci barmanky či striptérky, avšak oba vědí, že běžnou součástí činnosti této osoby bude i poskytování pohlavního styku za úplatu, tedy prostituce.¹⁰²

O zlákaní se bude jednat v takových případech, v jejichž rámci pachatel přesvědčí určitou osobu k tomu, aby provozovala prostituci, a to zejména pod záštitou nejrůznějších slibů, například v podobě vysokých výdělků či jiných výhod.¹⁰³ Svedení jiného k prostituci je v podstatě obdobou zlákaní, kdy pachatel vzbudí v jiné osobě rozhodnutí provozovat prostituci, avšak oproti zlákaní, jež spočívá v otevřeném přesvědčování, zde půjde o skrytější formy působení.¹⁰⁴

Pokud jde o pojem kořistění z prostituce, tak tím se rozumí jakýkoliv způsob získávání majetkového prospěchu z prostituce provozované jinou osobou, může jít v této souvislosti o osobu, jež sama aktivně k provozování jiné osoby přispívá (tzv. pasák, řidič, ochránce), ale i osobu, která tak nečiní (partner, člen rodiny).¹⁰⁵ O kořistění z prostituce půjde i v případě takového jednání

¹⁰⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009.

¹⁰¹ Usnesení (Rt) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 14.12.2011 sp. zn. 3 Tdo 105/2011 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰² ŠČERBA, Filip. § 189 [Kuplířství]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 9.)

¹⁰³ ŠČERBA, Filip. § 189 [Kuplířství]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.

¹⁰⁴ FREMR, R. § 189. In: DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁵ FREMR, R. § 189. In: DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

pachatele, kterým poškozené prodával drogy za libovolně a formálně stanovenou částku, kterou uhradila z výtěžku své prostituce; podstatné je přitom zjištění, že pachatel tak činil s cílem zajistit si možnost kořistit z prostituce do budoucna za současného využití závislosti poškozené na drogách.¹⁰⁶ Judikatura¹⁰⁷ v této souvislosti dále dovodila, že v případě prokázané vědomosti pachatele, že součástí práce poškozených je i uspokojování sexuálních potřeb klientů nočních klubů za úplatu, je bezpochyby, že při inkasování určité části z finanční odměny poškozených, kořistili z jejich prostituce; konkrétní výše prospěchu pachatele není z hlediska § 204 odst. 1 TZ relevantní.

V rámci judikatury¹⁰⁸ je rovněž řešena situace, kdy je skutková podstata kuplířství naplněna ve vztahu k dítěti. V takovém případě bude jednání posouzeno jako trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 TZ, který je s ohledem na osobu poškozeného, tj. dítě ve smyslu § 126 TZ, speciálním trestným činem ve vztahu ke kuplířství. V daném případě byla skutková podstata kuplířství vůči dítěti naplněna několika jednáními, z nichž se jednalo například o následující: „*V blíže nezjištěné době v průběhu měsíce srpna 2009 v H., poté, co se seznámili s nezl. D. V., s vědomím, že se jedná o dívku mladší 18-ti let, této společně nabídli možnost snadného obstarání si finančních prostředků s tím, že by poskytovala sexuální služby za úplatu, a to v bytě v H. – P., avšak s podmínkou, že peníze z uvedené činnosti získané by jim odevzdávala a oni by jí z těchto následně vyplatili podíl ve výši 50 %, kdy zbývající část by si ponechali, a to částečně i jako protihodnotu toho, že by jí umožnili v daném bytě bydlet a že by ji živili, a když na uvedenou nabídku jmenovaná přistoupila, sdělili jí i jimi stanovený ceník za jednotlivé sexuální služby, jakož i instrukce, že po převzetí peněz od zákazníka má tyto ukrýt v bytě do zásuvky nábytku, případně je hodit oknem ven jim samotným, pod oknem bytu čekajícím, kdy po dobu několika dnů pak skutečně nezl. D. V. na podkladě inzerce, uveřejněné zejména obžalovaným J. H., tyto sexuální služby formou pohlavních styků zaměřených k pohlavnímu uspokojení druhých osob v uvedeném bytě různým klientům poskytovala, tímto způsobem získané finanční prostředky podle sjednané dohody odevzdávala obžalovanému R. P. nebo obžalovanému J. H., kdy při ukončení těchto jejich aktivit při jejím odchodu z bytu jí sice ze strany obžalovaných byly poskytnuty finanční prostředky ve výši přesahující částku 1000 Kč, nicméně nedosahující výše dohodnutého podílu 50 %.*“ Avšak

¹⁰⁶ Usnesení (Rt) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 31.05.2012 sp. zn. 8 Tdo 546/2012 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁷ Usnesení (Rt) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 29.04.2009 sp. zn. 7 Tdo 197/2009 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁸ Usnesení (Rt) Vrchní soud v Olomouci ze dne 05.05.2011 sp. zn. 6 To 26/2011 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

za takové situace, kdy by pachatel naplnil skutkovou podstatu jak vůči dospělé osobě, tak vůči dítěti, je možný jednočinný souběh trestného činu kuplířství a obchodování s lidmi.¹⁰⁹

3.3.3 Obchodování s lidmi

Dalším trestným činem, kterým se zpracovatel této práce bude zabývat, je obchodování s lidmi. Chráněným zájmem je v případě tohoto trestného činu osobní svoboda v nejširším slova smyslu, neboť ustanovení směřuje k ochraně jak osobní svobody ve smyslu svobody pohybu a svobody rozhodování, tak k ochraně osobnosti člověka v kontextu jeho základních lidských práv.¹¹⁰

Trestný čin obchodování s lidmi je upraven v ustanovení § 168 TZ, jež obsahuje dvě základní skutkové podstaty lišící se od sebe předmětem útoku. V případě odst. 1 je tímto předmětem útoku dítě, zatímco v případě odst. 2 jsou to dospělí, u nichž v důsledku násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy bylo zcela vyloučeno svobodné rozhodování. Objektivní stránka první základní skutkové podstaty vyžaduje, aby pachatel přiměl, zjednal, najmul, zlákal, svedl, dopravil, ukryl, zadržoval, přijmul nebo vydal dítě, aby ho bylo užito: a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla; b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla; c) k službě v ozbrojených silách; d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo ji naplní ten, kdo z takového jednání kořistí. Objektivní stránka druhé základní skutkové podstaty je totožná s první základní skutkovou podstatou, avšak jak naznačeno úvodem, takové jednání musí směřovat vůči jiné osobě než dítěti a musí být přitom užito násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo musí být zneužito omylu, tísně nebo závislosti této osoby.

V kontextu této práce je především relevantní ustanovení § 168 odst. 3. písm. d) TZ, dle něhož bude potrestán trestem odnětí svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku ten, kdo naplní některou ze základních skutkových podstat v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. Jak je patrné z jazykového výkladu, k potrestání pachatele vyšší trestní sazbou není nutné, aby osoba byla skutečně k prostituci užita, nýbrž toliko, že úmysl pachatele k takovému jednání směřoval.¹¹¹ Jak bylo uvedeno výše, základní rozdíl mezi trestným činem obchodování s lidmi dle § 168 odst. 3 písm. d) a trestným činem kuplířství dle § 189 TZ spočívá v tom, že skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi je naplněna buď vůči dítěti anebo s použitím násilí, pohrůžky násilí nebo

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1465/2015-45.

¹¹⁰ VOČKA, V. § 168. In: DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-1-23]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹¹ GRŮVNA, Tomáš. § 168 [Obchodování s lidmi]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2152, marg. č. 19.

jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně či závislosti vůči dospělé osobě; zatímco v případě kuplířství poškozená osoba dobrovolně přistoupí na nabídku pachatele provozovat prostituci; není přitom klíčové, zda se jedná o nereálnou či nepravdivou nabídku.¹¹²

V rámci rozhodovací praxe se Nejvyšší soud několikrát zabýval trestným činem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) TZ, tedy naplněním první základní skutkové podstaty v úmyslu, aby dítě bylo užito k prostituci, spáchaným v jednočinném souběhu s přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) TZ, kdy: „obvinění jako rodiče nezletilé poškozené K. T. K., nar. 2006 tuto po dobu téměř půl roku v roce 2018 nutili k poskytování různých sexuálních praktik spočívajících v bití, nadávkách a jiných exesívních sexuálních praktikách s neznámými muži, přičemž těchto se účastnila buď poškozená sama nebo se svou matkou. Za tyto sexuální aktivity inkasovala poškozená finanční částky, které rodičům předávala, přičemž trestná činnost vyvrcholila tím, že obvinění nezletilou prodali za 30.000 Kč za účelem společného soužití dospělému muži, přičemž takto získané zážitky, a především předčasná sexualizace, negativně ovlivnily psychosociální a psychosexuální vývoj nezletilé poškozené.“¹¹³ Dále pak například: „V nyní posuzovaném případě však obvinění (dovolatelé) podle zjištění soudů zjednali k provozování prostituce dívky, o nichž věděli, že v inkriminované době ještě nedosáhly věku osmnácti let, což znamená, že jednali s vědomím toho, že předmětem útoku jsou mladistvé osoby (děti), jichž mělo být v rozsudku popsáným způsobem užito ke komerčním účelům (obchodování) v rámci podnikání v tzv. "erotické sféře (byznysu)". Poněvadž čin byl spáchán v roce 2005, tedy před účinností nového trestního zákoníku, je skutek popsáný ve výroku rozhodnutí obou soudů podřaditelný jednak pod skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi podle § 232a odst. 1, odst. 3 písm. d) tr. zák. a zároveň pod jednočinně se sbíhající skutkovou podstatu trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. a), b) tr. zák.“¹¹⁴

3.3.4 Šíření nakažlivé lidské nemoci

Vlastní realizace prostituce může být logicky spjata s šířením nejrůznějších nakažlivých nemocí, na což zákonodárce reaguje trestným činem šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 TZ a trestným činem šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti dle § 153 TZ. Účelem předmětných trestných činů je tak zájem na ochraně života a zdraví lidí před nebezpečím rozšíření nakažlivých

¹¹² GŘIVNA, Tomáš. § 168 [Obchodování s lidmi]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2153, marg. č. 19.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021 sp. zn. 8 Tdo 478/2021.

¹¹⁴ Usnesení (Rt) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 14.12.2011 sp. zn. 3 Tdo 105/2011 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-1-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

nemoci.¹¹⁵ Určení, jaké nemoci spadají pod toto ochranné ustanovení, je obsaženo v příloze č. 1 nařízení č. 453/2009 Sb., vlády.¹¹⁶ V rámci této přílohy je výslovně uvedeno, že za nakažlivé lidské nemoci se považuje AIDS (syndrom získané imunodeficience) včetně nosičství viru HIV, amébová úplavice, dávivý kašel, cholera, hemoragické horečky (např. ebola, marburg), mor, ornitóza a psitakóza, otravy a nákazy infekčního původu šířené potravinami a vodou, pohlavní nemoci, salmonelózy, tuberkulóza, SARS (Severe acute respiratory syndrome – těžký akutní respirační syndrom), trachom, trichinóza, tyf břišní a paratyf B včetně nosičství, tyf skvrnitý, úplavice bacilární, virové hepatitidy včetně nosičství viru hepatitidy B a záškrt, ale i covid-19.

Dle ustanovení § 152 odst. 1 TZ platí, že kdo úmyslně způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Z jazykové dikce je bez dalšího patrné, že se jedná o úmyslný ohrožovací trestný čin, k jehož dokonání postačuje, aby pachatel úmyslně způsobil nebo zvýšil nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí; není tak podstatné, zda skutečně dojde k zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci. V praxi se může jednat o situaci, kdy osoba nakažená virem HIV uskuteční nechráněný pohlavní styk s jinou osobou, a je zde předpoklad zavlečení nebo rozšíření nemoci vůči dalším osobám.¹¹⁷

V případě trestného činu šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti je základní skutková podstata obsažená v ustanovení § 153 odst. 1 TZ toliko modifikováno co do subjektivní stránky tak, že kdo z nedbalosti způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

U obou z výše uvedených trestných činů jsou definovány kvalifikované skutkové podstaty, které postihují pachatele vyšší trestní sazbou tehdy, (i) spáchá-li základní skutkovou podstatu jako člen organizované skupiny; (ii) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek; (iii) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, (iv) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, (v) způsobí-li činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt a (vi) způsobí-li činem smrt nejméně dvou osob.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel. § 152 [Šíření nakažlivé lidské nemoci]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2048, marg. č. 1.

¹¹⁶ Nařízení č. 453/2009 Sb., vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel. § 152 [Šíření nakažlivé lidské nemoci]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2048, marg. č. 1.

3.4 Obecně závazné vyhlášky v oblasti prostituce

S ohledem na absenci komplexní právní úpravy dobrovolné prostitutky na zákonné úrovni, začala být tato otázka postupně upravována obcemi ve formě vyhlášek, zejména tomu tak bylo po roce 1989 v příhraničních regionech a velkých městech, kde se prostituce začala rozpínat.¹¹⁸

V současné době je právní oporou pro vydávání těchto obecně závazných vyhlášek zákon o obcích¹¹⁹, který v ustanovení § 10 písm. a) stanoví, že obec je oprávněna ukládat povinnosti v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány.

V minulosti byla jedna z takových vyhlášek stanovující kompletní zákaz nabídky sexuálních služeb podrobena přezkumu Ústavního soudu¹²⁰. Konkrétně šlo o vyhlášku č. 1/2004 města Ústí nad Labem, jejíž článek 3 písm. c) stanovil, že činností, která by mohla narušit veřejný pořádek ve městě, a která je proto z tohoto důvodu zakázána, je nabízení sexuálních služeb na veřejném prostranství. Jinými slovy tak byla zakázána prostituce na všech veřejných prostranstvích obce Ústí nad Labem. Ústavní soud v této věci poměřoval dva právem chráněné statky, tj. na jedné straně dobré mravy a mravní výchovu dětí a mládeže a na druhé straně svobodu jedinců poskytujících sexuální služby, kdy jasně uvedl, že v takovém případě musí svoboda jedinců ustoupit ochraně mravní výchovy dětí a mládeže. Souběžně Ústavní soud tento závěr podpořil historickým výkladem, kdy uvedl, že dle důvodové zprávy zpracované k předcházejícímu zákonu o obcích, vyplývá, že zákonodárce prostituci chápe jako sociálně patologický jev, který podle historických zkušeností nelze zcela vymýtit, nicméně je možná jeho regulace tak, aby nenarušovala veřejný pořádek, neohrožovala výchovu dětí a mládeže a neurážela mravní cítění veřejnosti; cílem navrhované právní úpravy je proto umožnit obcím, aby v rámci své samostatné působnosti mohly odpovídajícím způsobem reagovat na prostituci a tuto dle svých potřeb a uvážení korigovat. Z těchto důvodů a rovněž také proto, že oblast prostituce není upravena na zákonné úrovni, dospěl Ústavní soud k závěru, že město Ústí nad Labem nepřekročilo zákonem danou působnost, když obecně závaznou vyhláškou zakázalo nabízení sexuálních služeb na veřejném prostranství na

¹¹⁸ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 94 – 95.

¹¹⁹ Před tím to byl zákon č. 367/1990 Sb., České národní rady o obcích (obecní zřízení).

¹²⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04.

celém území města, a vykážalo tak prostituci za zavřené dveře. Na daný závěr Ústavního soudu odkazuje se souhlasným stanoviskem pozdější judikatura, a to například náleží Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007¹²¹.

V návaznosti na tyto a další nálezy byl ze strany velkého množství obcí zakázán výkon pouliční prostituce.¹²² Stalo se tak i v případě Prahy prostřednictvím vyhlášky č. 20/2007, která ve svém ustanovení § 1 stanoví, že nabízení a poskytování sexuálních služeb vykonávaných v jakékoli podobě na veřejných prostranstvích je činností, která by mohla být v rozporu s dobrými mravy; a že nabízení a poskytování sexuálních služeb podle § 1 na veřejných prostranstvích na celém území Prahy je zakázáno. Dle zpracovatele stojí za povšimnutí zejména ta skutečnost, že dané ustanovení, resp. samotná vyhláška, vůbec nepamatuje na osobu klienta, nýbrž toliko na osoby, které sexuální služby nabízí či poskytují. Je v této souvislosti otázkou, zda je efektivní a účinné trestat nabídku a nikoliv poptávku, neboť zahraniční praxe nasvědčuje spíše tomu, že nikoliv; zpracovatel je v této souvislosti přesvědčen, že trestání osob nabízejících prostituci je zcela nevhodným řešením, neboť takový přístup ještě více prohlubuje jejich zranitelné postavení a odepírá jim ve svém důsledku přístup ke spravedlnosti.

¹²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 10/06.

¹²² HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 96.

4 Prostituce z pohledu statistik

Tato kapitola se pokusí prostituci přiblížit z pohledu významných statistik, mezi které lze pro oblast prostituce zařadit zprávy o stavu obchodování s lidmi zpracované Ministerstvem vnitra; výkazy o sociálně – právní ochraně dětí zpracované Ministerstvem práce a sociálních věcí; a v neposlední řadě výsledky dalších významných organizací působících v České republice, tj. organizace La Strada Česká republika, o. p. s.; ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.; Arcidiecézní charita Praha a Diakonie Českobratrské církve evangelické.

4.1 Zprávy o stavu obchodování s lidmi

Zprávy o stavu obchodování s lidmi lze označit za informativní dokumenty, jež jsou předkládány ze strany Ministerstva vnitra ČR na základě usnesení Vlády ČR ze dne 23. 1. 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008–2001, a jejichž cílem je poskytnout co možná nejkomplexnější informace o trestném činu obchodování s lidmi dle § 168 TZ, jakož i o doprovodných jevech úzce souvisejících s obchodováním s lidmi.

4.1.1 Rok 2021

Ze Zprávy o stavu obchodování s lidmi za rok 2021 předně vyplývá, že byť byl rok 2021 zasažen pandemií COVID – 19, neměla tato skutečnost vliv na trestnou činnost v oblasti obchodování s lidmi. Z hlediska konkrétních forem docházelo v roce 2021 nejčastěji k využití obětí za účelem jejich pracovního vykořisťování a nucení k prostituci. Případy nucené prostituce byly zmapovány zejména u cizích státních příslušnic, které se nechaly nalákat na smyšlené nabídky výhodného zaměstnání, jejichž skutečným obsahem bylo následné nucení k prostituci, ať už v klasických nočních klubech, privátech nebo v agenturách nabízejících eskortní služby. Rovněž byly tyto případy zaznamenány u státních příslušnic ČR.

Ve vztahu k prostituci jako takové zpráva hovoří o klesající tendenci počtu prostituujících se žen v nočních klubech a dále zaznamenává přesun těchto žen do tzv. privátní scény. Pokles je současně pozorován v řadě lokalit, a to takových, kde je nabídka sexuálních služeb zakázána prostřednictvím vyhlášky (např. v Jihočeském kraji, Středočeském kraji a na území hlavního města Prahy). Důležitým poznatkem vyplývajícím z této statistiky je skutečnost, že téměř u všech osob provozujících pouliční prostituci jde o prostituci dobrovolnou, přičemž velké množství těchto osob prostituci poskytuje příležitostně v závislosti na měnící se nabídce práce v oblasti sexuálních služeb. Naopak v případech, v jejichž rámci byla zaznamenána prostituce nedobrovolná, rozuměj ve formě obchodování s lidmi, za účelem sexuálního vykořisťování, byl významným prvkem

téměř všech případů, že pachatelé využili tíživé situace obětí či situace, kdy oběť byla bez finančních prostředků; děsivým trendem je v této souvislosti od roku 2017 využívání dětí z dětských domovů či dětí na útěku z výchovných ústavů k provozování prostituce, kdy si část takto vydělaných peněz nechá osoba, která zprostředkovává styk, tj. dopravuje tyto děti na místo apod.

V předchozí kapitole rigorózní práce byly rozebrány trestné činy související s prostitucí, a to trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí dle § 190 TZ; trestný čin kuplířství dle § 189 TZ a trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ, kdy zpráva o obchodování s lidmi mimo jiné monitoruje počty pravomocně odsouzených osob za tyto trestné činy prostřednictvím statistických výstupů Ministerstva spravedlnosti ČR. V případě trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí je dle předmětných statistik tento počet pro rok 2021 nulový; rovněž tomu tak bylo v roce 2020. U trestného činu kuplířství bylo zaznamenáno pro rok 2021 celkem 29 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 19 osob; oproti roku 2020 se jedná o klesající tendenci, neboť v roce 2020 bylo zaznamenáno 48 případů trestného činu kuplířství, z toho 47 pravomocně odsouzených osob. A konečně trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ, který byl dle uvedených statistik pro rok 2021 zaznamenán v 28 případech, z toho pak bylo pravomocně odsouzeno 21 osob; ve srovnání s rokem 2020 se jedná o poměrně vyšší čísla, neboť v roce 2020 bylo zaznamenáno 9 případů, z toho došlo k pravomocnému odsouzení 8 osob.

V případě monitorování dětské prostituce je třeba nahlédnout do výkazů o výkonu sociálně – právní ochrany dětí, které zprávy o stavu obchodování s lidmi reflektují v tabulkové části. Předně je třeba uvést, že výkazy sledují (i) počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k výrobě dětské pornografie, (ii) počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k prostituci a (iii) počty dětí, u nichž OSPOD podal trestní oznámení Policii ČR nebo státnímu zastupitelství na podezření ze spáchání trestného činu proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte. V rámci těchto výkazů bylo za rok 2021 zjištěno, že počet zjištěných případů dětské prostituce zůstává ve srovnání s rokem 2020 a 2019 v zásadě obdobný, kdy v roce 2021 řešil OSOD celkem 8 případů dětské prostituce, za rok 2020 to bylo celkem 5 případů a za rok 2019 pak shodně jako v roce 2021 8 případů. Zatím nejvíce případů dětské prostituce za roky 2011–2021 bylo řešeno v roce 2016, kdy počet dosahoval 23.

Zpráva odkazuje mimo jiné na výsledky organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s, jejíž týmy terénních pracovníků působily v roce 2021 ve 12 krajích ČR (od 1. 1. 2022 rozšířena působnost i do Karlovarského kraje). Celkem organizace spolupracovala v roce 2021 s 1629 fyzickými

osobami a poskytla 4360 služeb¹²³, kdy z tohoto počtu bylo 4227 služeb poskytnuto ženám a 133 služeb mužům; věkové rozpětí klientů se pohybovalo mezi 20–39 let a národnostní rozvrstvení klientů bylo české, slovenské, ukrajinské, rumunské, nigerijské, ruské, bulharské, maďarské, moldavské, brazilské, běloruské, ghanské, kazachstánské a polské. Podrobnější výsledky organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s. jsou pak rozebrány v kapitole 4.3 rigorózní práce.

V případě organizace La Strada Česká republika, o.p.s. je uvedeno, že za rok 2021 poskytla ambulantní či pobytové sociální služby celkem 63 klientům a klientkám¹²⁴, a dále zaznamenala od předchozích let vyšší počty žen, které byly nuceny k prostituci; šlo o sedm případů, z nichž tři klientky byly obchodovány za účelem nucené práce. Blíže o výsledcích této organizace pojednává kapitola 4.2 rigorózní práce.

Arcidiecézní charita Praha za rok 2021 pomohla prostřednictvím Projektu Magdala¹²⁵ celkem 4 ženám, jež byly obětmi obchodování s lidmi. Souběžně zpracovatel podává, že tato organizace uvádí velmi často uplatňovaný trend v oblasti nucené prostituce, kdy jsou ženy prostřednictvím internetu nalákány do zahraničí s příslibem skvělé práce a finančního ohodnocení, avšak následně jsou zde sexuálně vykořisťovány; v drtivé většině jde o ženy pocházející ze špatných ekonomických a rodinných poměrů, bez jakéhokoli zázemí. Typicky například ženy vyrůstající v dětských domovech.

Diakonie Českobratrské církve evangelické pak poskytla v roce 2021 pobytové služby azylového bydlení celkem 46 osobám, kdy se v drtivé většině jednalo o klienty potýkající se s krizí v souvislosti s pracovním vykořisťováním; v této souvislosti šlo převážně o občany z Bulharska, Mongolska a Rumunska pracující bez pracovní smlouvy, jejichž pracovní podmínky neodpovídaly zákonným standardům dle zákoníku práce. V jednom z celkových 46 případů bylo dokonce zaznamenáno ohrožení obchodem s lidmi.

4.1.2 Rok 2022

Ze Zprávy o stavu obchodování s lidmi za rok 2022 v první řadě vyplývá, že rok 2022 byl zcela specifický s ohledem na ruskou invazi na Ukrajinu, v jejímž důsledku se Česká republika stala cílovou destinací pro přibližně 480.000 válečných uprchlíků, zejména žen a dětí. Ve vztahu k takto vysokému počtu migrujících osob tak hrozilo riziko páchaní trestného činu obchodování s lidmi;

¹²³ Službou se rozumí 1 setkání s klientkou nebo klientem, v rámci kterého může být využito více typů poradenství.

¹²⁴ Výroční zpráva organizace La Strada Česká republika, o.p.s., pro rok 2021, uvádí, že organizace poskytla pobytové a ambulantní služby celkem 60 osobám.

¹²⁵ V Poradně Magdala se pracuje s násilím, kdy oblasti, na něž se zaměřuje, jsou násilí v blízkých vztazích a obchod s lidmi.

nicméně ze zprávy plyne, že prozatím není známa žádná oběť obchodování s lidmi z řad migrantů z Ukrajiny.

Jako tomu bylo v případě Zprávy zpracované pro rok 2021, i v roce 2022 docházelo z hlediska konkrétních forem obchodování s lidmi nejčastěji k případům týkajícím se pracovního vykořisťování a nucení k prostituci. V kontextu nucené prostituce zůstala konstatována tendence spočívající v lákání cizích státních příslušnic na smyšlené nabídky výhodného zaměstnání, jejichž skutečným obsahem bylo následné nucení k prostituci, ať už v klasických nočních klubech, privátech nebo v agenturách nabízejících eskortní služby. Opět byla tato tendence přítomna i u státních příslušnic ČR. Ve vztahu k prostituci jako takové zpráva hovoří, že v důsledku uvolnění jednotlivých restrikcí v souvislosti s pandemií COVID – 19 došlo částečně k obnově provozu nočních erotických klubů a rovněž k nárůstu počtu žen a mužů nabízejících své sexuální služby na venkovních stanovištích. Problematiku nabízení sexuálních služeb na venkovních stanovištích hodnotí zpráva velmi negativním způsobem, neboť se na těchto stanovištích nacházejí ty nejrizikovější prostitutky ve smyslu zdravotním i hygienickým, užívající omamné a psychotropní látky, s čímž MUDr. Vladimíra Grubauerová absolutně potvrzuje.

V případě monitorování dětské prostituce je třeba nahlédnout do výkazů o sociálně – právní ochraně dětí, které zprávy o stavu obchodování s lidmi reflektují v tabulkové části. V rámci těchto výkazů bylo za rok 2022 zjištěno, že počet zjištěných případů dětské prostituce ve srovnání s roky 2020 a 2021 přibývá; v roce 2022 řešil OSPOD celkem 21 případů dětské prostituce (10 chlapců a 11 dívek, v roce 2021 to byli 2 chlapci a 6 dívek). Ve srovnání s rokem 2021 tak počet případů dětské prostituce vzrostl o celkem 13 případů.

V rámci zprávy o stavu obchodování s lidmi jsou obsaženy statistické výstupy Ministerstva spravedlnosti ČR, z nichž je patrné, že v případě trestného činu prostituce ohrožující mravný vývoj dětí nebyl zaznamenán pro rok 2022 žádný trestný čin; rovněž tomu tak bylo v roce 2021 a 2020. U trestného činu kuplířství bylo zaznamenáno pro rok 2022 celkem 18 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 18 osob; oproti roku 2021 se jedná o klesající tendenci. A konečně trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ, který byl dle uvedených statistik pro rok 2022 zaznamenán v 16 případech, z toho pak bylo pravomocně odsouzeno 16 osob; ve srovnání s rokem 2021 se tak opět jedná o klesající tendenci.

Co se týče podpory ze strany neziskových organizací, pak organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s. pro rok 2022 spolupracovala s 1915 fyzickými osobami a poskytla 4888 služeb¹²⁶; národnostní

¹²⁶ Službou se rozumí 1 setkání s klientkou nebo klientem, v rámci kterého může být využito více typů poradenství.

rozdělení klientů bylo české, slovenské, ukrajinské, rumunské, nigerijské, ruské, bulharské, maďarské, moldavské, brazilské a polské. Podrobnější výsledky organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s. jsou pak rozebrány v kapitole 4.3 rigorózní práce. Nicméně jako významné hodnotí zpracovatel u dané organizace pro rok 2022 získání grantu z Norských fondů na projekt s názvem: „S tebou ne! - 2022 aneb Prevence násilí vůči lidem působícím v sexbyznysu a mapování jejich potřeb“.

V případě organizace La Strada Česká republika, o.p.s. je uvedeno, že za rok 2022 poskytla ambulantní či pobytové sociální služby celkem 99 klientům a klientkám, tj. oproti roku 2021 o 36 služeb více. Rovněž jako tomu bylo v předchozích letech, mezi druhou nejčastější formou obchodování s lidmi je řazena nucená prostituce, kdy v roce 2022 byly zaznamenány čtyři nové případy. Blíže o výsledcích této organizace pojednává kapitola 4.2 rigorózní práce.

Arcidiecézní charita Praha za rok 2022 pomohla prostřednictvím Projektu Magdala¹²⁷ celkem 3 ženám, jež byly oběti obchodování s lidmi, kdy věk těchto uživatelů byl průměrně 30 let a ve všech případech šlo o ženy s českou národností. Souběžně zpracovatel podává, že i v případě roku 2022 tato organizace uvádí velmi často uplatňovaný trend v oblasti nucené prostituce, kdy jsou ženy prostřednictvím internetu nalákány do zahraničí s příslibem skvělé práce a finančního ohodnocení, avšak následně jsou zde sexuálně vykořisťovány; v drtivé většině jde o ženy pocházející ze špatných ekonomických a rodinných poměrů, bez jakéhokoli zázemí.

Diakonie Českobratrské církve evangelické pak poskytla v roce 2022 pobytové služby azylového bydlení celkem 53 osobám; zde se ve většině případů jednalo o klienty potýkající se s krizí v souvislosti s pracovní problematikou. V jednom z těchto 53 případů šlo o obchodování s lidmi. Služby terénní krizové pomoci byly poskytnuty v roce 2022 celkem 134 klientům; z toho šlo zejména o pracovní oblast spočívající v problematice nevyplacení mezd.

4.2 Zprávy zpracovávané organizací La Strada Česká republika, o. p. s.

Organizace La Strada Česká republika, o.p.s., poskytuje pomoc vykořisťovaným a obchodovaným osobám prostřednictvím (i) krizové pomoci, (ii) odborného sociálního poradenství, (iii) azylových domů, (iv) telefonické krizové pomoci a (v) terénního programu. Souběžně se organizace zasazuje za účelem předcházení krizovým situacím o realizaci preventivních aktivit, protože v roce 2021 proběhlo z její strany 15 přednášek na středních, vyšších odborných, a vysokých školách.

¹²⁷ V Poradně Magdala se pracuje s násilím, kdy oblasti, na něž se zaměřuje, jsou násilí v blízkých vztazích a obchod s lidmi.

Výroční zpráva organizace La Strada Česká republika, o.p.s., pro rok 2021, uvádí, že organizace poskytla pobytové a ambulantní služby celkem 60 osobám; v případě žen šlo za rok 2021 nejčastěji o obchodování s lidmi v podobě nucené práce a nucené prostituce; u mužů pak o obchodování s lidmi v podobě nucené práce. V roce 2022 se počet poskytnutých pobytových a ambulantních služeb navýšil oproti roku 2021 o 39, tj. na celkových 99 služeb. I v roce 2022 se však v případě žen jednalo o obchodování s lidmi v podobě nucené práce a nucené prostituce; u mužů pak o obchodování s lidmi v podobě nucené práce.

Výroční zprávy dále blíže specifikují konkrétní počty hovorů v případě SOS linky, kdy se tímto způsobem v roce 2021 na organizaci obrátilo celkem 480 osob, nejvíce se však osoby obracely na organizaci v roce 2021 prostřednictvím e-mailové komunikace, a to konkrétně v počtu 716. V roce 2022 se počet osob obracejících se na organizaci prostřednictvím telefonických hovorů navýšil oproti roku 2021 na celkem 576, což byl rovněž nejpreferovanější způsob komunikace s organizací v roce 2022.

4.3 Výroční zpráva organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.

Výroční zpráva organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., poměrně vyčerpávajícím způsobem mapuje rizika, která jsou s prostitucí spjata. Předně jde nepochybně o rizika zdravotní, kdy organizace v této souvislosti motivuje klientky k pravidelným testům na pohlavně přenosné nemoci, a současně apeluje na otázky bezpečí, neboť osoby provozující sexuální služby jsou denně vystavovány rizikovým sexuálním praktikám, což může eskalovat až v násilí, např. ze strany zákazníků či majitelů klubů. Z výroční zprávy plyne, že téma násilí se organizace snaží podchycovat např. formou interních školeních.

V souvislosti s otázkou zdraví bylo nejvíce klientek ROZKOŠE bez RIZIKA, z.s., testováno za rok 2021 na HIV infekci, a to konkrétně o celkovém počtu 1843, dále na syfilis o celkovém počtu 1727 a na hepatitidu C o celkovém počtu 1542. V případě HIV byly z celkového počtu vyšetřených osob diagnostikovány tři případy HIV infekce; u syfilis 7 případů a u hepatitidy C pak bylo zjištěno celkem 11 akutních případů. V případě chlamydií klesl počet vyšetření oproti roku 2020 o 16 % a počet podchycených infekcí klesl až na polovinu, kdy v roce 2021 bylo zjištěno celkem 14 případů infekce; zatímco v roce 2020 byl tento počet 28). V případě kapavky klesl počet vyšetření o 17 %, avšak vzrostl počet nakažených osob z 6 na 9. V roce 2022 vykazoval počet provedených testů ze strany organizace ROZKOŠ bez RIZIKA značně vzrůstající tendenci oproti roku 2021, dané je patrné například z počtu provedených testů na HIV infekci, na kterou bylo

testováno celkem 5843 osob, k čemuž zpráva pro rok 2022 uvádí, že to je vůbec poprvé, co se organizaci podařilo prolomit nejen dvoutisícovou, ale dokonce třítisícovou hranici.

Celkový počet osob poskytujících placené sexuální služby, s nimiž byla organizace ROZKOŠ bez RIZIKA v roce 2021 v kontaktu činil 1629 fyzických osob. Jak bylo uvedeno v kapitole 5.1 rigorózní práce, celkově organizace poskytla 4360 služeb, z nichž 4227 služeb bylo poskytnuto ženám a 133 služeb mužů. Nutno uvést, že i organizace se v roce 2021 setkala s tzv. „komorbiditý“, kdy např. u 19leté Slovenky bylo diagnostikováno pět infekcí, a to HIV, syfilis, hepatitida C, chlamydie a kapavka. Dále předmětná výroční zpráva hovoří o tom, že v roce 2021 byla zpozorována tendence spočívající v přesunu žen nabízejících sexuální služby do tzv. privátní scény. K privátní scéně organizace ROZKOŠ bez RIZIKA uvádí, že se jedná o jaksi nepolapitelnou oblast, neboť stěžít může na privátech organizace zasahovat. Zatímco v případě nočních klubů většinou spolupracují jejich majitelé s organizací v tom smyslu, že osoby poskytující sexuální služby pravidelně upozorňují na nutnost vyšetření u organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.; v případě privátů tomu tak není.

Ve více než třetině klientů šlo v roce 2021 o prvokontakty, tedy o osoby, které služeb využily poprvé. Organizace rovněž uvádí procentuální zastoupení klientek dle jejich věku, kdy výsledkem je následující: 30–39 let (28,30 %); 20–29 let (23,39 %); 40–49 let (19,40 %); nezjištěno (19,15 %); 50–59 let (6,94 %); 60 a více let (1,53 %) a 18–19 let (1,29 %).

Celkově organizace ROZKOŠ bez RIZIKA poskytuje své terénní programy ve 12 krajích (vyjma Plzeňského; do Karlovarského kraje organizace expandovala od 1. 1. 2022). Co se týče rozlišení klientely z pohledu geografického, pak nejvíce služeb bylo za rok 2021 poskytnuto v Ústeckém kraji (581), v hlavním městě Praha (573), v Jihočeském kraji (469), v Moravskoslezském kraji (387) a v Brně (323). Naopak nejméně služeb pak bylo poskytnuto za rok 2021 v Karlovarském kraji¹²⁸ (7), v Pardubickém kraji (29) a v Olomouckém kraji (37). Je třeba si uvědomit, že jde o poskytnuté služby, nikoliv počet osob, který je mnohem nižší, např. v hlavním městě Praha odpovídá 573 poskytnutých služeb 261 osobám. V průměru tak každá z těchto osob požadovala po organizaci alespoň dvě služby.

Současně výroční zpráva pro rok 2021 potvrzuje, že placené sexuální služby nabízejí v drtivé většině ženy české národnosti, čímž zpravidla řeší svojí tíživou sociální a finanční situaci. Rovněž jsou však patrné vzrůstající tendence žen cizích národů, jež přijíždějí do České republiky řešit své

¹²⁸ Od 1. ledna 2022 rozšířila organizace působnost terénního programu v celém Karlovarském kraji – malé číslo poskytnutých služeb tak může souviset právě s tím, že program ještě není pro osoby poskytující sexuální služby všeobecně známý

finanční problémy, kdy tyto finanční výdělkyně pak posílají zpět do země svého původu, aby pomohly svým dětem a rodinám. Z hlediska převažujících cizích národností je na předních žebříčcích slovenská národnost (6,6 %) a ukrajinská národnost (6,1 %). Dále organizace soustavně zaznamenává úspěšnost poradenství prostřednictvím internetové poradny, které bylo poskytnuto celkem 182 klientům, přičemž nejvyšší počet dotazů směřoval k otázkám týkajících se zdraví (84), legislativní problematiky (39), bezpečného sexu (13), vztahů a také odchodu z placených sexuálních služeb (2), vstup do sexbyznysu (7) a terapií (9), násilí (3), vzájemných vztahů (2) a 23 otázek směřovalo k okruhu jiné, nezařazené do výše uvedených kategorií.

4.4 Závěrem ke statistikám

Prostřednictvím výše uvedených statistik chtěl zpracovatel přiblížit jak otázku prostituce nedobrovolné rozuměj ve formě obchodování s lidmi, tak otázkou prostituce dobrovolné.

Empirické údaje, na jejichž základě jsou předmětné statistiky vytvářeny, však hodnotí zpracovatel za nedostatečné. Zejména v případě prostituce dobrovolné neexistuje rozsáhlejší empirický výzkum, který by prostituci zmapoval ve všech jejích aspektech; rovněž se nelze v této souvislosti příliš upínat na výsledky organizace ROZKOŠE bez RIZIKA, z.s., neboť ta uvádí údaje pouze o části prostitučního prostoru. Zpracování takového výzkumu v rámci České republiky by zpracovatel této práce velmi doporučoval; nicméně je nesporné, že by jeho vypracování vyžadovalo nesmírně času a takové údaje, které není možné získat, tj. například přesné údaje o počtu prostituujících se osob v České republice; zde je aktuálně kooperováno toliko s odhadem v podobě 10–18 tisíc.¹²⁹ Ani ve Spolkové republice Německo však neexistují přesné údaje o celkovém počtu prostitutek, a rovněž jsou v tomto ohledu činěny toliko odhady v rozsahu 200.000 – 400.000¹³⁰, které absolutně nekorespondují se skutečným stavem, neboť dle údajů Spolkového statistického úřadu bylo na konci roku 2019 ve Spolkové republice Německo registrováno přibližně 40.400 prostitutek, v roce 2020 pak 24.900 a v roce 2021 to bylo 23.743.¹³¹

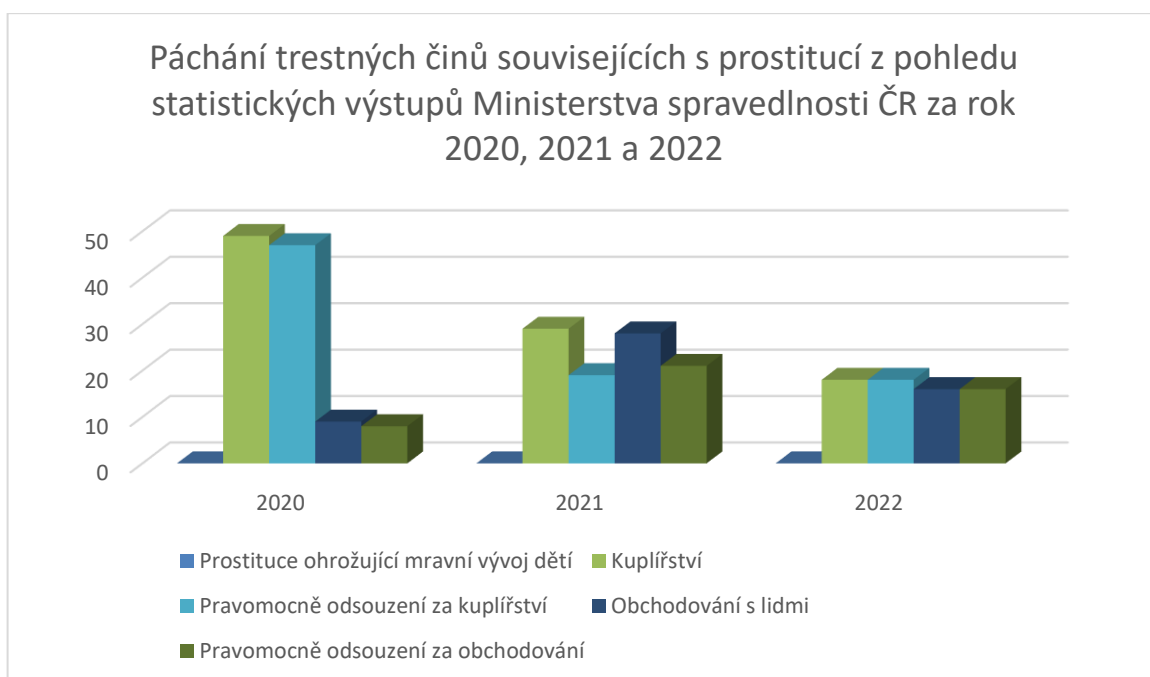
Z výše uvedených statistických výstupů Ministerstva spravedlnosti ČR vyplývá, že v případě trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí nedošlo za rok 2020, 2021 a 2022 k žádnému pravomocnému odsouzení. U trestného činu kuplířství bylo zaznamenáno pro rok 2020

¹²⁹ Teze pirátské strany. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>

¹³⁰ Pressemitteilung Nr. 277 vom 1. Juli 2022. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2022/07/PD22_277_228.html

¹³¹ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/gleichstellung/frauen-vor-gewalt-schuetzen/prostituiertenschutzgesetz/gesetzliche-regelungen-80646> a dále také na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Soziales/Prostituiertenschutz/_inhalt.html#487706

celkem 48 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 47 osob; pro rok 2021 to bylo celkem 29 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 19 osob a pro rok 2022 bylo evidováno 18 případů a z toho 18 pravomocně odsouzených osob. U trestného činu kuplířství je tak patrná klesající tendence. U trestného činu obchodování s lidmi bylo zaznamenáno pro rok 2020 celkem 9 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 8 osob; pro rok 2021 to bylo celkem 28 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 21 osob a pro rok 2022 bylo evidováno 16 případů a z toho 16 pravomocně odsouzených osob. V případě trestného činu obchodování s lidmi je patrné klesající tendence v roce 2022 ve vztahu k roce 2021. Naopak v roce 2021 je ve srovnání s rokem 2020 patrná vzrůstající tendence. Pro přehlednost předkládá zpracovatel grafické znázornění uvedených hodnot.

V roce 2022 byla oproti roku 2021 zaznamenána stoupající tendence co do počtu zjištěných případů dětské prostituce, kdy v roce 2021 řešil OSPOD celkem 8 případů a v roce 2022 celkem 21 případů, tj. celkem o 13 případů více. Za rok 2020 to bylo celkem 5 případů a za rok 2019 pak shodně jako v roce 2021 celkem 8 případů. Zatím nejvíce případů dětské prostituce za roky 2011–2021 bylo řešeno v roce 2016, kdy počet dosahoval 23, a naopak nejméně tomu bylo v roce 2018, kdy byly řešeny pouze případy 2. Pro přehlednost překládá zpracovatel grafické znázornění uvedených hodnot.

Stoupající tendence co do poskytování služeb/pomoci byla patrná i u určitých pomáhajících organizací; například organizace ROZKOŠ bez RIZIKA spolupracovala v roce 2021 celkem s 1629 fyzickými osobami, zatímco v roce 2022 to bylo 1915 fyzických osob. V případě organizace La Strada Česká republika, o.p.s., se počet poskytnutých pobytových a ambulantních služeb v roce 2022 ve srovnání s rokem 2021 navýšil o 39, tj. z celkových 60 služeb na 99. U Arcidiecézní charity Praha se počet poskytnuté pomoci projektu Magdala snížil v roce 2022 o 1 případ, tj. ze 4 případů na 3.

Ohledně otázky způsobu poskytování dobrovolné prostituce poukázaly výše uvedené údaje pro rok 2022 na nárůst počtu osob poskytujících sexuální služby na venkovních stanovištích, což je přičítáno mimo jiné pandemii COVID – 19. Tato skutečnost je z pohledu statistik vnímána jako velmi nežádoucí, neboť na venkovních stanovištích se v drtivé většině nacházejí ty nejrizikovější prostitutky ve smyslu zdravotním i hygienickým, užívající omamné a psychotropní látky. Rovněž bylo v roce 2022 v důsledku uvolnění restriktivních opatření v souvislosti s COVID – 19 zaznamenáno částečné obnovení provozu nočních erotických klubů.

5 Prostituce v Německu

5.1 Prostituce dle ProstG

Právní úprava prostituce v Německu je obsažena v ProstG, jenž nabyl účinnosti k 1. 1. 2002, a jehož účelem přijetí bylo zejména posílení právního postavení osob vykonávajících prostituci. V této souvislosti je však nutné zmínit, že geografie Německa se v jednotlivých městech a spolkových zemích značně liší, a to především v kontextu Neubergu, který měl v minulosti jako jediný vyhrazenou čtvrť červených luceren¹³² a policejní jednotku pro prostituci, hovorově nazývanou ve 20. letech 20. století jako "mrvnostní".¹³³

Co se týče struktury, tak ProstG obsahuje toliko tři ustanovení, z nichž předně ustanovení § 1 stanoví, že pokud byl sexuální akt proveden za předem dohodnutou odměnu, představuje tato dohoda právně platný nárok; totéž platí v případech, kdy se osoba, zejména v rámci pracovněprávního vztahu, za předem dohodnutou odměnu po určitou dobu nabídne k provádění takových úkonů. Ustanovení § 2 pak dále uvádí, že pohledávku vzniklou z takového právního titulu nelze postoupit a lze ji uplatnit pouze vlastním jménem, přičemž u pohledávky vzniklé v důsledku provedení sexuálního aktu za předem dohodnutý poplatek lze namítat pouze úplné nesplnění, a u pohledávky vzniklé v důsledku provedení sexuálního aktu, k jejíž provádění se určitá osoba zavázala po určitou dobu za předem sjednanou odměnu, zejména v rámci pracovněprávního vztahu, lze namítat i částečné nesplnění, pokud se týká sjednané doby; s výjimkou námítky plnění podle § 362 občanského zákoníku a námítky promlčení jsou další námítky a obrana vyloučeny. A konečně ustanovení § 3 odst. 1 zákona, které hovoří o tom, že pokyny, které předepisují zda, jaký druh nebo rozsah sexuálních služeb se má poskytovat, jsou nepřipustné.

Vedle spolkového zákona ProstG je pak podrobnější úprava udávána jednotlivými spolkovými zeměmi, které mohou provozování prostituce v určitých oblastech zakázat; zmocňovacím základem je pro to článek 297 EGStGB. Dle daného článku může spolková země z důvodu

¹³² Sociolog Ronal Weitzer definuje čtvrť červených luceren jako prostředí obsahující shluk viditelných sexuálně orientovaných podniků, jako jsou striptýzové kluby, porno obchody, bary nabízející sex, peep show, masážní salony a nevěstince/bordely, protože je typické, že taková čtvrť se neomezuje na transakce na úrovni ulic. Ronald Weitzer dále rozlišuje mezi "jednoúčelovými" čtvrtěmi červených luceren, kde převažuje nebo existuje výhradně jeden druh podnikání, a "pestrými" čtvrtěmi, kde vedle sebe existují podniky související se sexem a podniky nesouvisející se sexem. Podle této definice byla čtvrť červených luceren v Neubergu pestrým typem. Citováno z: Staiger, Annegret D. "THE NEW RED LIGHT GEOGRAPHY AND CHANGING REGIMES OF PROSTITUTION." *Legalized Prostitution in Germany: Inside the New Mega Brothels*, Indiana University Press, 2022, pp. 81–119. JSTOR, <https://doi.org/10.2307/j.ctv21zp27f.7>. Accessed 4 Aug. 2023.

¹³³ Staiger, Annegret D. "THE NEW RED LIGHT GEOGRAPHY AND CHANGING REGIMES OF PROSTITUTION." *Legalized Prostitution in Germany: Inside the New Mega Brothels*, Indiana University Press, 2022, pp. 81–119. JSTOR, <https://doi.org/10.2307/j.ctv21zp27f.7>. Accessed 4 Aug. 2023.

ochrany mládeže nebo veřejné mravnosti prostituci vyhláškou zakázat, a to (i) pro celé území obce do padesáti tisíc obyvatel; (ii) pro části území obce s více než dvaceti tisíci obyvateli nebo pro území nespádající pod samosprávu žádné obce; a (iii) bez ohledu na počet obyvatel pro veřejné ulice, komunikace, náměstí, zařízení a další příbuzná místa, na celém území nebo na částech území obce nebo na území nespádající pod samosprávu žádné obce. V této souvislosti lze zmínit například Mnichov, který prostřednictvím vyhlášky z 4. 12. 2003¹³⁴ uvádí všechny oblasti, kde je zakázáno provozování prostituce vč. jejího zahajování. O následcích plynoucích z porušení zákazu stanoveném vyhláškou pojednává níže ustanovení § 184f StGB.

ProstG však není jediným zákonem, který otázku prostituce upravuje, neboť dále došlo v rámci Německa k přijetí ProstSchG, jehož přijetím byla sledována snaha o větší kontrolu nad prostitucí, a souběžně i o větší ochranu osob v prostituci. Jak bylo uvedeno v kapitole 1.2 rigorózní práce zabývající se vymezením prostituce, ProstSchG v rámci ustanovení § 2 definuje, co se rozumí prostitucí. Konkrétně je za prostitutku či prostitutu považována taková osoba, která poskytuje sexuální služby, jimiž se rozumí sexuální akt provedený alespoň jednou osobou na alespoň jedné jiné osobě nebo před alespoň jednou jinou osobou přímo přítomnou za úplatu nebo umožnění sexuálního aktu na vlastní osobě nebo před vlastní osobou za úplatu. Každá osoba, která chce předmětnou činnost vykonávat, je povinna se před jejím zahájením osobně zaregistrovat u orgánu, v jehož obvodu má být činnost vykonávána, a to bez ohledu na to, zda chce činnost vykonávat samostatně nebo v rámci pracovněprávního vztahu. Jako doklad o registraci vydá příslušný úřad osobě podléhající registraci do pěti pracovních dnů osvědčení o registraci, přičemž osvědčení nelze vydat, jestliže (i) nejsou k dispozici údaje a doklady požadované podle § 4 ProstSchG¹³⁵; (ii) osoba je mladší 18 let; (iii) osoba je v době registrace nastávající matkou v posledních šesti týdnech před porodem; (iv) osoba je mladší 21 let a existují faktické náznaky, že je nebo bude třetími osobami naváděna k provozování nebo pokračování v provozování prostituce, nebo (v) existují

¹³⁴ Rechtsverordnung der Regierung von Oberbayern über das Verbot der Prostitution zum Schutze des öffentlichen Anstandes und der Jugend in München. Dostupné na následujícím odkazu: <https://stadt.muenchen.de/rathaus/stadtrecht/vorschrift/A15.pdf>

¹³⁵ Při registraci musí osoba podléhající registraci předložit dvě fotografie a uvést tyto údaje: jméno a příjmení; datum a místo narození; státní příslušnost; výlučné bydliště nebo hlavní bydliště ve smyslu zákona o registraci, případně doručovací adresa a země nebo obce, ve kterých je činnost plánována. Při registraci je třeba předložit průkaz totožnosti, cestovní pas, náhradní cestovní pes nebo náhradní občanský průkaz. Cizí státní příslušníci, kteří nemají nárok na volný pohyb, musí při registraci prokázat, že jsou oprávněni pracovat nebo vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Při první registraci musí být předložen doklad o zdravotním doporučení poskytnutém v předchozích třech měsících podle § 10 odst. 1. Doklad předložený při první registraci platí i jako doklad pro další registrace po dobu platnosti prvního osvědčení o registraci, pokud jsou podle § 3 odst. 2 vyžadovány. Povinnost poskytovat zdravotní poradenství podle § 10 odst. 3 věty 3 a 4 zůstává nedotčena (Ustanovení § 4 ProstSchG). Dostupné na následujícím odkazu: https://www.gesetze-im-internet.de/prostschg/_33.html

faktické náznaky, že tato osoba je nebo bude třetími osobami naváděna k provozování prostituce s využitím nátlaku, její bezmocnosti spojené s pobytem v cizí zemi nebo její osobní či ekonomické závislosti, nebo že tato osoba je nebo bude třetími osobami zneužívána. Dosažení věku 18 let tak nelze bez dalšího vnímat jako splnění podmínek pro registraci, a tedy i pro provozování prostituce.

Jako zajímavou hodnotí zpracovatel v rámci ProstSchG otázku prevence zdraví, kdy dle ustanovení § 32 jsou klienti povinni zajistit, aby při výkonu prostituce byl používán prezervativ. Odpovědnost co do zdravotních rizik tak předmětný zákon rovněž přenáší na osobu klienta, a nikoliv toliko na osobu poskytující sexuální služby. Nutno podotknout, že na povinnost prezervativu je povinen upozornit rovněž provozovatel prostitučního zařízení, a to dobře viditelným nápisem v prostorách provozovny. V otázce zdraví však jde ProstSchG ještě dále, když ve svém § 10 deklaruje povinnost osob absolvovat před první registrací zdravotní poradenství; toto zdravotní poradenství musí být v případě prostitutek starších 21 let následně opakováno vždy nejméně jednou ročně a v případě prostitutek mladších 21 let je toto opakování prováděno častěji, a to nejméně každý půlrok. V návaznosti na formulaci těchto povinností je součástí ProstSchG rovněž určitý systém sankcí; například klientovi za porušení povinnosti prezervativu hrozí uložení pokuty až do výše 50.000 EUR.¹³⁶

5.2 Prostituce dle StGB

Otázce prostituce, resp. jejím nedovoleným formám či nedovoleným doprovodným jevům, se dále věnuje StGB. Ten v této souvislosti blíže upravuje následující trestné činy v oblasti sexuálního sebeurčení, a to trestný čin vykořisťování prostitutek, trestný čin kuplířství, trestný čin sexuálního zneužívání mladistvých, trestný čin provozování zakázané prostituce a trestný čin prostituce ohrožující mládež. Dále v této souvislosti v části trestných činů proti osobní svobodě upravuje trestný čin nucené prostituce.

Prvním trestným činem uvedeným výše v kapitole trestných činů v oblasti sexuálního sebeurčení je trestný čin vykořisťování prostitutek dle § 180a StGB. Dle daného ustanovení je sankcionováno jednání takové osoby, která komerčně provozuje nebo řídí podnik, v němž osoby provozují prostituci a ve kterém jsou drženy v osobní nebo hospodářské závislosti, přičemž taková osoba bude potrestána odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem. Stejně tak bude potrestána osoba, která poskytne bydlení, komerční ubytování nebo komerční pobyt osobě mladší

¹³⁶ Ustanovení § 33 ProstSchG.

osmnácti let za účelem provozování prostituce, nebo tato osoba jinou osobu, které poskytuje ubytování za účelem prostituce, k prostituci svádí či jí za tímto účelem vykořisťuje.

Dalším trestným činem spadajícím do trestných činů v oblasti sexuálního sebeurčení je trestný čin kuplířství dle § 181a StGB. Daného trestného činu se dopustí jednak ten, kdo vykořisťuje jinou osobu, která provozuje prostituci, a dále ten, kdo pro svůj majetkový prospěch dohlíží na jinou osobu při provozování prostituce tak, že určuje místo, čas, rozsah nebo jiné okolnosti provozování prostituce nebo činí opatření, která brání této osobě, aby se vzdala prostituce, přičemž za tímto účelem v obou těchto případech pachatel udržuje s touto osobou vztahy, které přesahují rámec jednotlivého případu. Za takové jednání hrozí pachateli odnětí svobody v délce šesti měsíců až pět let. Dále se dopustí trestného činu kuplířství se sankcí v podobě odnětí svobody až na tři léta nebo peněžitého trestu ten, kdo zneužije osobní nebo ekonomickou nezávislost jiné osoby tím, že komerčně podporuje provozování prostituce zprostředkováním pohlavního styku a udržováním vztahů s touto osobou, které přesahují rámec jednotlivého případu. Současně předmětné ustanovení doplňuje, že potrestán bude rovněž ten, kdo se uvedených jednání dopustí vůči svému manželovi nebo životnímu partnerovi.

Dále lze pro oblast prostituce zmínit trestný čin sexuálního zneužívání mladistvých dle § 182 odst. 2 StGB, který rovněž systematickou StGB spadá do trestných činů v oblasti sexuálního sebeurčení. Dle odst. 1 daného ustanovení, bude trestem odnětí svobody na pět let nebo peněžitým trestem potrestán ten, kdo osobu, která nedovršila osmnácti let zneužije tím, že s využitím její tísně (i) na ni vykoná sexuální jednání nebo si na sobě nechá takové jednání vykonat nebo (ii) tuto osobu přiměje, aby vykonala na třetím sexuální jednání nebo aby nechala na sobě třetím takové jednání vykonat. Dále dle odst. 2 je totožnou trestní sazbou sankcionována osoba starší osmnácti let, která zneužije osoby mladší osmnácti let tím, že za úplatek na ni vykoná sexuální jednání nebo na sobě nechá od ní takové jednání vykonat.

Poslední ze zmíněných trestných činů spadajících do trestných činů v oblasti sexuálního sebeurčení jsou trestný čin provozování zakázané prostituce dle § 184f StGB a dále trestný čin prostituce ohrožující mládež dle § 184g StGB. Trestného činu provozování zakázané prostituce se dopustí ten, kdo soustavně porušuje zákaz vydaný vyhláškou provozovat prostituci na určitých místech vůbec nebo v určitou denní dobu, přičemž za takové jednání hrozí sankce odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitý trest až do výše sto osmdesáti denních trestních sazeb. A konečně trestného činu prostituce ohrožující mládež, kdy jeho skutkovou podstatu naplní ten, kdo prostituci v blízkosti školy nebo jiného místa určeného pro návštěvu osob mladších osmnácti let, popř.

v domě, ve kterém bydlí osoby mladší osmnácti let, provozuje takovým způsobem, který tyto osoby může mravně poškodit, v takovém případě hrozí pachateli sankce v podobě odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžítý trest.

Trestným činem upraveným v rámci trestných činů proti osobní svobodě je trestný čin nucené prostituce dle § 232a StGB. Předně bude dle odst. 1 daného ustanovení potrestán odnětím svobody na šest měsíců až deset let ten, kdo jinou osobu mladší než dvacet jedna let s využitím osobní nebo hospodářské tísně nebo bezmocnosti, která je spojena s jejím pobytem v cizí zemi, (i) přiměje k prostituci nebo k pokračování v prostituci nebo (ii) ji přiměje k tomu, aby provozovala sexuální jednání, kterými je vykořisťována, na pachateli nebo před pachatelem nebo na třetím nebo před třetím nebo pachatelem nebo třetím na sobě takové nechala provádět.

Dále dle odst. 3 daného ustanovení bude odnětím svobody na jeden rok až deset let potrestán ten, kdo jiného násilím, pohrůzkou citelné újmy nebo lstí přiměje k provozování prostituce nebo k pokračování v ní anebo k sexuálním jednáním podle odst. 1 bodu 2. Ustanovení doplňuje, že v případech uvedených v odst. 1 se uloží trest odnětí svobody na jeden rok až deset let a v případech uvedených v odst. 3 se uloží trest odnětí svobody nejméně na jeden rok tehdy, jestliže je dána některá z okolností uvedených v § 232 odst. 3 věty první pod čísly 1 až 3; těmito okolnostmi jsou následující: (i) oběť je v době činu mladší osmnácti let, (ii) pachatel během trestného činu oběť vážně fyzicky týrá nebo ji alespoň z nedbalosti vystaví nebezpečí smrti nebo vážné újmy na zdraví v důsledku trestného činu nebo jednání spáchaného během trestného činu, nebo (iii) pachatel jedná na komerční bázi nebo jako člen organizované skupiny, který se k páčání takových trestných činů trvale spojil. V méně závažných případech podle odstavce 1 se uloží trest odnětí svobody na tři měsíce až pět let; v méně závažných případech podle odstavců 3 a 4 se uloží trest odnětí svobody na šest měsíců až deset let.

Dále bude dle odst. 6 potrestán trestem odnětím svobody na tři měsíce až pět let ten, kdo ve vztahu k osobě, která je (i) obětí obchodování s lidmi podle § 232 odst. 1 věty první číslo 1 písm. a) ve spojení s § 232 odst. 2, nebo (ii) trestného činu podle odstavců 1 až 5, provozuje prostituci, vykonává sexuální služby za úplatu nebo si je nechá vykonat, a přitom zneužívá její osobní nebo ekonomické tísně nebo její bezmocnosti spojené s pobytem v cizí zemi. Dále platí, že jestliže pachatel při sexuálním jednání alespoň z nedbalosti nedbá okolností uvedených ve větě první č. 1 nebo 2 nebo osobních nebo majetkových poměrů oběti nebo její bezmocnosti, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžítým trestem. Podle věty první a druhé nebude potrestán ten, kdo dobrovolně oznámí příslušnému orgánu trestný čin podle věty první číslo 1 nebo 2, který

byl spáchán na úkor osoby provozující prostituci podle věty první, nebo dobrovolně zajistí, aby takové oznámení bylo učiněno, ledaže tento čin byl již v té době zcela nebo zčásti odhalen a pachatel o tom věděl nebo to při náležitém posouzení okolností to musel důvodně očekávat.

Závěrem této kapitoly lze uvést, že StGB je co do jednotlivých trestných činů v oblasti prostituce obsáhlejší, což je logickým důsledkem toho, že otázka prostituce je v rámci Spolkové republiky Německo regulována na úrovni zákona. Zpracovatel práce v této souvislosti zejména pozitivně hodnotí trestný čin vykořisťování prostitutek dle §180a StGB, který byl popsán výše, a který zohledňuje zranitelnost osob vykonávajících prostituci, neboť tyto osoby se velmi často mohou dostat do stavu osobní či ekonomické závislosti, a to zejména ve vztahu k osobě, která komerčně provozuje nebo řídí podnik, v jehož rámci je provozována prostituce. Naopak negativně hodnotí zpracovatel trestný čin provozování zakázané prostituce dle § 184f StGB, neboť nesouhlasí se sankcionováním jednotlivých prostitutek či prostitutů, jak uvedl několikrát v rámci rigorózní práce.

Nicméně lze v rámci StGB dohledat sankcionování některých obdobných jednání, jež postihuje i TZ. Jak TZ, tak StGB, znají například skutkovou podstatu trestného činu kuplířství. Zatímco TZ hovoří o naplnění objektivní stránky skutkové podstaty kuplířství v případě přiměnění, zjednání, najmutí, zlákaní a svedení jiného k provozování prostituce či v případě kořistění z prostituce provozované jiným; v případě StGB je objektivní stránka trestného činu kuplířství naplněna v případě vykořisťování jiné osoby, která provozuje prostituci či v případě, kdy pachatel za účelem svého finančního prospěchu dohlíží na jinou osobu při provozování prostituce nebo činí taková opatření bránící této osobě, aby se vzdala prostituce, přičemž ve všech těchto případech pachatel udržuje s touto osobou vztahy, které přesahují rámec jednotlivého případu. Dále se dle StGB dopustí trestného činu kuplířství ten, kdo zneužije osobní nebo ekonomickou nezávislost jiné osoby tím, že komerčně podporuje provozování prostituce zprostředkováním pohlavního styku a udržováním vztahů s touto osobou, které přesahují rámec jednotlivého případu. Lze tak shrnout, že StGB se primárně oproti TZ zaměřuje na sankcionování jednání spočívajících ve zneužívání či vykořisťování jiné osoby, která provozuje prostituci, či takových jednání, která spočívají v bránění jiné osobě v tom, aby se vzdala prostituce; zatímco TZ postihuje i jednání spočívající v přiměnění, zjednání, najmutí, zlákaní a svedení jiného k provozování prostituce. Rovněž StGB odlišně stanovuje, že pachatel ve všech těchto případech udržuje s touto osobou vztahy, které přesahují rámec jednotlivého případu. Co se týče TZ, tak ten sankcionuje trestný čin kuplířství v podobě odnětí svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazu činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, kdy trestní sazby podmíněného propuštění následně zvedá v závislosti na

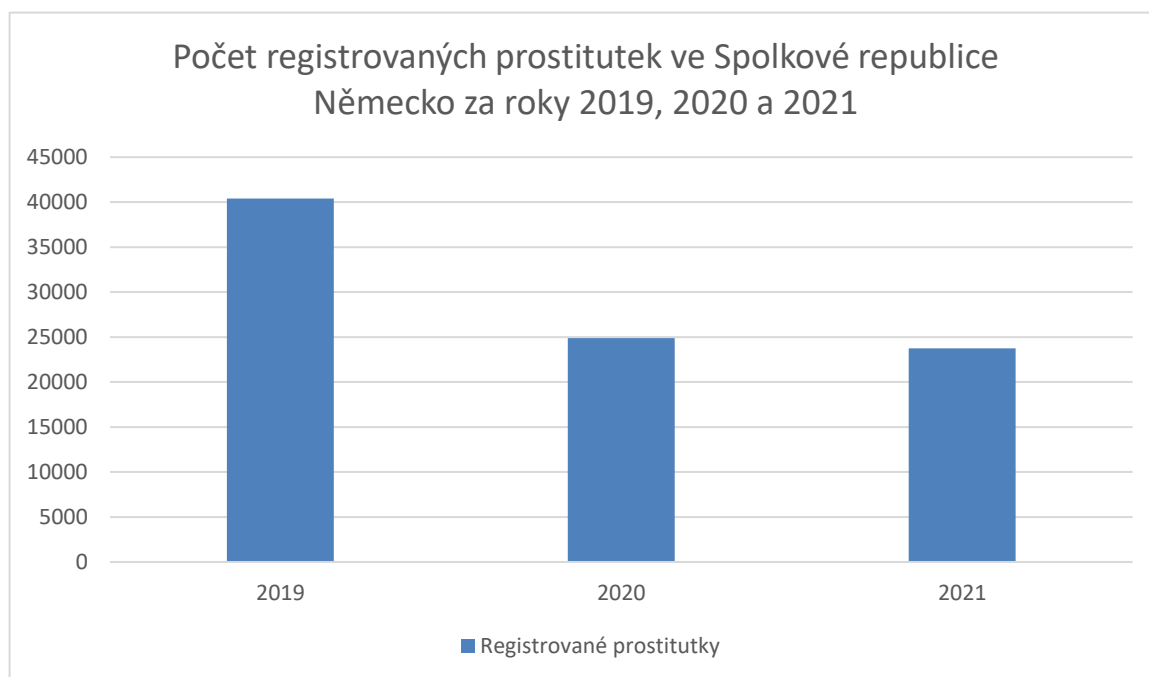
určitých okolnostech, a to např. takové, zda trestným činem byla způsobena těžká újma na zdraví či smrt. V případě StGB je základní trestní sazba trestu odnětí svobody šest měsíců až pět let a dále v případě odst. 2 je tato trestní sazba v podobě odnětí svobody na tři léta nebo peněžitého trestu. Nad to StGB výslovně u předmětného trestného činu stanoví, že stejně bude potrestán ten, kdo se předmětných jednání dopustí ve vztahu ke svému manželovi či životnímu partnerovi.

Dále pak TZ a StGB upravují analogicky trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Dle ustanovení § 184g StGB se takového trestného činu dopustí ten, kdo prostituci vykonává v blízkosti školy nebo jiného místa určeného pro použití osobami mladšími osmnácti let, popř. v domě, ve kterém bydlí osoby mladší osmnácti let, a to takovým způsobem, který tyto osoby může mravně ohrozit; v takovém případě hrozí pachateli sankce v podobě odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitý trest. V rámci české právní úpravy je tento trestný čin upraven v ustanovení § 190 TZ, jež obsahuje dvě základní skutkové podstaty, kdy první z těchto základních skutkových podstat obsažená v ustanovení § 190 odst. 1 TZ je naplněna tehdy, provozuje-li pachatel prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Druhou z těchto základních skutkových podstat obsaženou v ustanovení § 190 odst. 2 TZ pak naplní ten, kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Osobně zpracovatel považuje za vhodnější formulaci tohoto trestného činu v rámci StGB, neboť tato výslovně hovoří mimo jiné o tom, že prostituce je provozována takovým způsobem, který osoby mladší osmnácti let může mravně ohrozit; v případě TZ toto konstatování zcela absentuje, byť dle komentářové literatury bude klíčové, zda je určité jednání objektivně způsobilé ohrozit mravní vývoj dětí či nikoliv.¹³⁷ Další odlišností je rovněž nastavení sankcí, kdy StGB za tento trestný čin hrozí odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitý trestem; v případě TZ a její první základní skutkové podstaty tohoto trestného činu, hrozí pachateli trest odnětí svobody až na dvě léta a v případě druhé základní skutkové podstaty odnětí svobody až na tři léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci. Rovněž je sankce zpřísnována v těch případech, kdy je některá z těchto základních skutkových podstat spáchána nejméně na dvou takových místech anebo opětovně.

¹³⁷ GŘIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2383, marg. č. 2.

5.3 Fungování německého přístupu k prostituci v praxi

Předně je nutné uvést, že zavedením liberálního přístupu bývá Spolková republika Německo spojována s „bordelem Evropy“.¹³⁸ Podle údajů Spolkového statistického úřadu bylo na konci roku 2019 ve Spolkové republice Německo registrováno přibližně 40.400 prostitutek, v roce 2020 činil počet registrovaných prostitutek 24.900 a v roce 2021 to bylo 23.743.¹³⁹ Je tak třeba si povšimnout, že počet registrovaných prostitutek má klesající tendenci, v roce 2021 se tento počet oproti roku 2020 snížil o 5 %, což bývá přičítáno pandemii COVID – 19, v jejímž důsledku byl výkon prostituce ztížen, potažmo i zcela zakázán. Počet registrovaných prostitutek však absolutně neodpovídá faktickému stavu, resp. skutečnému počtu prostituujících se osob ve Spolkové republice Německo, neboť tento počet bývá odhadován na 200.000 – 400.000.¹⁴⁰ Klesající tendence počtu registrovaných prostitutek v rámci Spolkové republiky Německo je předmětem následujícího grafu.

Nutno v této souvislosti uvést, že z celkového počtu registrovaných osob je cca 80 % cizí státní příslušnosti; nejčastěji šlo v roce 2021 o národnost rumunskou (36 % všech registrovaných

¹³⁸ Z Německa je „bordel Evropy“, ukázal dokument. Sex prodává i v akcích. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/prostituce-v-nemecku.A130613_221436_zahranicni_brd

¹³⁹ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/gleichstellung/frauen-vor-gewalt-schuetzen/prostituiertenschutzgesetz/gesetzliche-regelungen-80646> a dále také na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Soziales/Prostituiertenschutz/_inhalt.html#487706

¹⁴⁰ Pressemitteilung Nr. 277 vom 1. Juli 2022. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2022/07/PD22_277_228.html

prostitutek), bulharskou (11 % všech registrovaných prostitutek) a maďarskou (6 % všech registrovaných prostitutek).¹⁴¹

Lze tak shrnout, že dle názoru zpracovatele nesplnil německý přístup k prostituci sledovaný účel, kterým mělo být ve smyslu ProstSchG zejména poskytnutí ochrany osobám v prostituci. S ohledem na výše uvedené je totiž patrné, že pouze minimální část německých občanů vykonávajících prostituci povinnost registrace dodržuje, což ve svém důsledku jde proti uvedenému cíli. Nad to je drtivé procento registrovaných osob cizí státní příslušnosti, tedy spíše než k poskytnutí ochrany osobám v prostituci vedl ProstSchG k migraci cizích státních příslušníků do Německa za účelem výkonu prostituce.

Na druhé straně zpracovatel práce pozitivně hodnotí přenesení povinnosti zajistit chráněný sexuální styk na klienta, který může být v opačném případě sankcionován pokutou až do výše 50.000 EUR¹⁴². Dle zahraniční praxe a rovněž dle rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹⁴³ je totiž patrné, že kriminalizace naopak těch osob, které prostituci nabízejí, vede k opačnému trendu, tj. k nižšímu používání kondomů, potažmo k vyššímu výskytu sexuálně přenosných infekcí a nemocí. Co se týče samotné povinnosti kondomu, pak tuto považuje zpracovatel za efektivnější, nežli povinné zdravotní prohlídky prostitutek či prostitutů v rádech měsíců; vezmeme-li totiž v úvahu, že existenci viru HIV lze z krevních testů spolehlivě určit až po 3 měsících od rizikového chování, pak by zdravotní prohlídka v době těchto 3 měsíců nemusela nic prokázat, ač by tato osoba virus HIV fakticky mohla mít. Teoreticky se tak zdá být zavedení povinnosti kondomu tím správným řešením, nicméně je otázkou, jak toto řešení funguje v praxi; z veřejných zdrojů je v této souvislosti zřejmé, že například město Dortmund se přiklání k tomu, že zajistit dodržování této povinnosti není možné.¹⁴⁴

Fungování německého přístupu k prostituci co do otázky dobrovolnosti zpochybňuje rovněž rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹⁴⁵, z které plyne, že nová studie USA, v jejímž

¹⁴¹ Pressemitteilung Nr. 277 vom 1. Juli 2022. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2022/07/PD22_277_228.html

¹⁴² Rovněž jsou v tomto ohledu zakázány reklamy na nechráněný pohlavní styk, což ve svém důsledku může vést ke snížení konkurenčního tlaku mezi prostitutkami v oblasti nechráněného sexu, a klienti se již nemohou odvolávat na to, že jiné prostitutky nabízejí sexuální služby bez kondomu. Tato povinnost se dotýká i provozovatelů zařízení sloužících k prostituci, neboť i ti musí klienty informovat o povinnosti kondomu, jak bylo uvedeno výše.

¹⁴³ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

¹⁴⁴ Kondompflicht nach dem Prostituiertenschutzgesetz. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.anwalt.de/rechtstipps/kondompflicht-nach-dem-prostituiertenschutzgesetz_119066.html

¹⁴⁵ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

rámci bylo dotazováno 55 % klientů prostitutek ve Spolkové republice Německo, poukázala na to, že většina kupců sexuálních služeb ví, že ženy s nimi neuskutečňují sexuální styk na základě dobrovolného a svobodného rozhodnutí; dále pak 39 % dotazovaných německých klientů uvedlo, že při sexuální službě s prostitutkou mají jednak pocit moci a jednak se domnívají, že s ženou mohou dělat cokoli; dané má dle usnesení prohlubovat skutečnost, že lidská práva žen a dívek jsou na trhu se sexuálními službami, tedy i ve Spolkové republice Německo, systematicky porušována.

6 Možné způsoby přístupu k prostituci v rámci České republiky

6.1 Zavedení represivního přístupu k prostituci

Předně je nutné zopakovat, že dosavadní přístup k prostituci v rámci České republiky lze označit za abolicionistický, kdy se prostitute jako taková netrestá a trestají se pouze doprovodné jevy a důraz se klade na výchovná, zdravotní a sociální opatření.¹⁴⁶ Protipólem tohoto přístupu je přístup represivní, v jehož rámci se trestá i samotná prostitute; stran tohoto přístupu je velmi aktuální otázkou určení subjektu, jež má být za takové jednání potrestán.

Represivní přístup k prostituci spočívající v sankcionování obou stran, tedy jak poptávky, tak nabídky, lze dohledat v rámci většiny států USA¹⁴⁷, jak bylo ostatně uvedeno v kapitole 3 rigorózní práce. Má-li být zpracovatel konkrétní, tak například ve státě Oklahoma mohou být za prostituci odpovědní všichni tři aktéři, tedy prostitutka, klient i pasák; rovněž mohou být trestně odpovědní i majitelé nemovitostí, kteří udržují nebo pronajímají objekt, v němž se prostitute provozuje.¹⁴⁸ Obvinění z prvního trestného činu prostitute nebo svádění k prostituci je v Oklahomě obvykle považováno za přestupek; za určitých okolností však takové jednání může dosahovat intenzity trestného činu, za který může být uložen i trest odnětí svobody.¹⁴⁹ Statistiky však ukazují, že i přes tuto striktní úpravu prostitute v USA, je zde zatčeno v průměru 70 000 až 80 000 lidí ročně za prostituci, což daňové poplatníky stojí přibližně 200 milionů dolarů.¹⁵⁰ Co se týče konkrétního rozvrstvení zatčení, pak v 70 % případů jde o prostitutky či „*bordel mámy*“, ve 20 % jde o muže prostitutky a pasáky, přičemž pouhých 10 % připadá na klienty; to ve svém důsledku znamená, že na jednoho zákazníka připadá devět zatčených prostitutek či prostitutů nebo pasáků.¹⁵¹ Z jiných zdrojů je patrné, že údaje o zatčení v USA jsou vyšší; Národní pracovní skupina pro prostituci uvádí, že v USA pracovalo jako prostitutka více než jeden milion osob, což představuje asi 1 % amerických žen.¹⁵² Model spočívající v sankcionování obou stran, tedy nejen klienta, ale i osoby

¹⁴⁶ GŘIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2383, marg. č. 1.

¹⁴⁷ Výjimkou z toho je např. stát Nevada, kde je za určitých okolností prostitute zcela legální. Dostupné na následujícím odkazu: <https://decriminalizesex.work/Nevada-prostitution-laws/>

¹⁴⁸ Oklahoma Statutes §21-1029 (2021) - Soliciting or procuring. Dostupné na: <https://law.justia.com/codes/oklahoma/2021/title-21/section-21-1029/>

¹⁴⁹ Oklahoma Prostitution Laws. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.oklahoma-criminal-defense-lawyer.com/allpracticeareasoklahoma/otheroffenses/oklahomaprostitutionlaws/>

¹⁵⁰ Prostitution in the United States. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.hg.org/legal-articles/prostitution-in-the-united-states-30997>

¹⁵¹ Prostitution in the United States. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.hg.org/legal-articles/prostitution-in-the-united-states-30997>

¹⁵² How Many Prostitutes Are in the United States and the Rest of the World? Dostupné na následujícím odkazu: <https://prostitution.procon.org/questions/how-many-prostitutes-are-in-the-united-states-and-the-rest-of-the-world/>

poskytující sexuální služby, vyhodnocuje zpracovatel jako zcela nevhodný, a to zejména co do připuštění potrestání osob poskytujících sexuální služby, které jsou ze všech tří aktérů, jak plyne z výše uvedeného výzkumu, v praxi postihování nejčastěji.

Další modifikací v rámci represivního přístupu k prostituci, je sankcionovat výhradně klienty, tedy poptávající sexuálních služeb. Jak bylo vysvětleno v kapitole 2 rigorózní práce, tento typ se uplatňuje ve Švédsku a opírá se o striktní feminismus, tedy prostitute je zde chápána jako zneužívání žen a prostitute jako nástroj vykořisťování něčí zranitelnosti, v tomto případě zranitelnosti žen.¹⁵³ Souběžně tato úprava vychází z přesvědčení, že nebude-li poptávka po sexuálních službách, pak logicky nebude ani jejich nabídka.¹⁵⁴ Důsledky zavedení tohoto švédského modelu jsou dle zpracovatele této práce prezentovány mnohem příznivěji, nežli je tomu v případě účinků modelu uplatňovaném v USA. Jedním z významných poznatků u švédského typu je, že došlo k úbytku pouliční prostitute, neboť v roce 1995 bylo odhadováno, že ve Švédsku žije 2 500 až 3 000 prostitutek, přičemž z toho se jich 650 věnuje pouliční prostituci, oproti tomu podle publikované literatury a dalších údajů z roku 2008 poklesla pouliční prostitute na 300 žen a 50 mužů, kteří přesunuli svou „nabídku“ na internet.¹⁵⁵ Je tak patrné, že jednak došlo k úbytku pouliční prostitute o polovinu a jednak došlo k navýšení inzerovaných online sexuálních služeb. O pozitivních účincích daného modelu hovoří rovněž rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹⁵⁶, která výslovně uvádí, že v důsledku zavedení daného přístupu klesla poptávka po osobách v prostituci ve Švédsku od roku 1995 do roku 2008 z 13,6 % na 7,9 %; rovněž je avizováno, že i důkazy z Francie, která se inspirovala co do otázky prostitute švédskou právní úpravou, svědčí o pozitivních účincích, neboť konkrétně od roku 2016 využilo programu umožňujícímu vymanit se z prostitute více než 800 osob, přičemž 87,5 % osob, které podporují místní francouzské organizace, našlo před ukončením tohoto programu stálé zaměstnání. Nutno však upozornit, že existují i rozdílné názory na účinnost daného modelu stran studie z roku 2014, která má dokládat, že neexistují žádné spolehlivé údaje, které by prokazovaly celkový pokles počtu

¹⁵³ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 46-49.

¹⁵⁴ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

¹⁵⁵ Sweden's prohibition of purchase of sex: The law's reasons, impact, and potential. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0277539511001063>

¹⁵⁶ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

lidí prodávajících sexuální služby.¹⁵⁷ Dále byly pozitivní účinky tohoto typu rovněž zpochybněny v prosinci 2017 ze strany organizace Global Network of Sex Work Projects, která uvedla, že zákon je „škodlivý pro prostitutky“, neboť vedl ke zvýšenému policejnímu dohledu, diskriminaci a sociální stigmatizaci a ke zhoršení přístupu na zdravotní a sociální službu.¹⁵⁸

Vyhodnocení vhodnosti zavedení represivního přístupu v rámci České republiky je odvislé od samotného nahlížení na prostituci, protože pokud přistoupíme k výkladu prostituce v duchu rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹⁵⁹, tedy k tomu, že je i dobrovolná prostituce využíváním něčí zranitelnosti, zejména žen, a že nákupem sexuálních služeb nedochází k nákupu nejen určité služby, ale i souhlasu, pak je represivní přístup co do švédského modelu dle zpracovatele vhodným řešením. Ve vztahu ke švédskému modelu je však otázkou, zda by sankcionování klienta mělo probíhat v intencích trestního práva či nikoliv; tj. zda sankcionování klientů koresponduje s jednou ze základních zásad trestního práva, a to se zásadou subsidiarity trestněprávní represe. Tato zásada je vymezena v ustanovení § 12 odst. 2 TZ tak, že trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Komentářová literatura k této zásadě doplňuje mimo jiné následující: *„Proto je třeba zdůraznit, že zásada subsidiarity trestní represe, jako jedna ze základních zásad trestního práva, vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní, neboť trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání jako trestného činu je třeba považovat za ultima ratio, tedy za krajní prostředek, který má význam především celospolečenský, tj. z hlediska ochrany základních celospolečenských hodnot. Podstata problému je v tom, že trestní právo disponuje těmi nejcitelnějšími prostředky státního donucení, které značně zasahují do práv a svobod občanů a jejich blízkých a mohou vyvolat i řadu vedlejších negativních účinků nejen u pachatele, ale i u jeho rodiny a společenství, ve kterém žije. Proto legitimitu trestněprávních zásahů může odůvodnit výlučně nutnost ochrany elementárních právních hodnot před činy zvláště škodlivými pro společnost s tím, že neexistuje jiné řešení než trestněprávní a že pasivita státu by mohla vést ke*

¹⁵⁷ Levy, Jay; Jakobsson, Pye. Sweden's abolitionist discourse and law: Effects on the dynamics of Swedish sex work and on the lives of Sweden's sex workers. Dostupné na následujícím odkazu: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1748895814528926>

¹⁵⁸ Smart Sex Workers' Guide: Challenging the introduction of the Nordic Model. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.nswp.org/resource/nswp-smart-guides/smart-sex-workers-guide-challenging-the-introduction-the-nordic-model>

¹⁵⁹ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

*svémoci či svépomoci občanů a k chaosu.*¹⁶⁰ Zatímco rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹⁶¹ se přiklání k závěru, že ano, tj. že by sankcionování klientů mělo probíhat v intencích trestního práva, zpracovatel je spíše toho názoru, že nikoliv.

V žádném případě však zpracovatel nesouhlasí se sankcionováním osob poskytujících prostituci, tj. jednotlivých prostitutek a prostitutů, neboť je přesvědčen, že dané by vedlo k ještě větší diskriminaci a sociální stigmatizaci, než které doposud čelí. Obdobně se k danému vyjadřuje rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023¹⁶², která uvádí, že kriminalizovat osoby živící se prostitucí nelze vnímat jako řešení, neboť důsledkem toho může být pouze nedostatečná právní jistota, neustálá hrozba policejní a soudní perzekuce, stále větší zranitelnost a stigmatizace a negativní dopady na zdraví a bezpečnost; rovněž tak nedostatečná možnost těchto osob kontaktovat podpůrné služby a nedostatečný přístup osob živících se prostitucí k základním právům. Uvedené závěry ostatně potvrzuje i zahraniční právní praxe, a to zejména empirické výzkumy provedené v USA.

Nutno doplnit, že i návrhy zákona o regulaci prostituce z roku 2005 a z roku 2013, které nebyly nikdy přijaty, obsahovaly prvky represe, a to rovněž ve vztahu k osobám nabízejících či vykonávajících prostituci, pročež právě z tohoto důvodu považuje zpracovatel tyto návrhy za nevhodné. V případě návrhu z roku 2005 bylo uvažováno o tom, že fyzická osoba, která bude nabízet či vykonávat prostituci bez splnění podmínek, tedy bez platného oprávnění, pak může být sankcionována až do výše 50.000 Kč¹⁶³, přičemž v případě, že by se takového jednání dopustila opětovně, mělo být možné ji sankcionovat za trestný čin nedovoleného vykonávání prostituce.¹⁶⁴ Tedy návrh předpokládal za určitých okolností dosah trestního práva pro osoby nabízející či vykonávající prostituci. V případě návrhu z roku 2013 pak bylo uvažováno o zavedení trestného činu neoprávněného provozování prostituce, jehož objektivní stránku měl naplnit ten, kdo neoprávněně poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání ve větším

¹⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel. § 12 [Zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 193, marg. č. 4.

¹⁶¹ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

¹⁶² Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

¹⁶³ Ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 19 odst. 3 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/soubor/navrh-zakona-o-regulaci-prostitute-z-roku-2005.aspx>

¹⁶⁴ Důvodová zpráva k § 19 a 20 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/soubor/navrh-zakona-o-regulaci-prostitute-z-roku-2005.aspx>

rozsahu.¹⁶⁵ Je tak patrné, že tento trestný čin měl mířit toliko na ty případy, kdy prostituce naplňovala znaky podnikání, tj. byla provozována soustavně neoprávněně, přičemž naopak neměl mířit na případy spočívající v jednorázovém provozování prostituce.

6.2 Zavedení reglementačního přístupu k prostituci

Dalším možným řešením, jak k dobrovolné prostituci přistoupit, je zavedení reglementačního přístupu spočívajícího v nastavení pevného rámce, za nějž je možné prostituci jako takovou legálně vykonávat, a sankcionovat toliko vybočení z tohoto rámce.

V tomto ohledu se v minulosti ukázala problematická zejména Úmluva o potlačování a zrušení obchodování s lidmi a využívání prostituce druhých osob¹⁶⁶, která byla nastíněna v kapitole 3.1. rigorózní práce, a k níž Československo přistoupilo 14. března 1958. Tato Úmluva vyžaduje dle článku 1 potrestání každého, kdo, aby vyhověl chlípnosti někoho jiného, (i) obstará, svádí nebo odvádí za účelem prostituce jinou osobu, a to i s jejím souhlasem, (ii) využívá prostituce jiné osoby, a to i s jejím souhlasem. Dále je dle článku 2 vyžadováno potrestání každého, kdo (i) provozuje nebo spravuje nebo úmyslně financuje nebo se účastní na financování nevěstince, (ii) vědomě pronajímá nebo najímá budovu nebo jiné místo nebo jejich část za účelem prostituce druhých. A konečně znění článku 6 Úmluvy, dle kterého se každá smluvní strana zavazuje, že přijme všechna nutná opatření ke změně nebo zrušení každého platného zákona, nařízení nebo administrativního postupu, podle nichž všechny osoby, které provozují nebo jsou podezřelé z provozování prostituce, se podrobují speciální registraci, musí mít speciální průkaz nebo podléhají výjimečnému dozoru nebo ohlašovací povinnosti. Veškeré návrhy o regulaci prostituce, které by mířily proti znění Úmluvy, což se v kontextu prostituce bude týkat zejména citovaných článků, nebudou moci být schváleny, resp. pro jejich úspěšnost bude nejprve nezbytné Úmluvu vypovědět. Nutno v této souvislosti uvést, že vypovězení Úmluvy je třeba vnímat jako zásadní krok, jehož politické dopady nebyly doposud zkoumány, a to ani v mezinárodněprávních souvislostech.¹⁶⁷

Snahy o regulaci prostituce proběhly v minulosti hned několikrát. První taková snaha je datována v roce 1994, kdy Ministerstvo spravedlnosti předložilo vládě návrh zákona o některých opatřeních k regulaci prostituce, který byl však zamítnut na základě usnesení vlády České

¹⁶⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013. Dostupné na následujícím odkazu: <https://psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=64844>

¹⁶⁶ Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁶⁷ Odst. 3. Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>

republiky ze dne 16. listopadu 1994 č. 644¹⁶⁸. Daným usnesením bylo dále uloženo ministru spravedlnosti ve spolupráci s ministrem vnitra a místopředsedou vlády pověřeným řízením Úřadu pro legislativu a veřejnou správu vypracování návrhu novely zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), modifikující pravomoci obcí zakazovat a vymezovat místa pro nabízení a provozování prostituce. Důvodem zamítnutí tohoto návrhu z roku 1994 tak bylo přesvědčení vlády o tom, že je dostačující řešení prostituce prostřednictvím obecně závazných vyhlášek obcí, k jejichž vydávání je obec oprávněna právě na základě zákona o obcích.¹⁶⁹

O několik let později, konkrétně 28. dubna 2004, byl usnesením vlády č. 387 schválen věcný záměr zákona o regulaci prostituce vypracovaný Ministerstvem vnitra, kdy při vypracování záměru vycházelo Ministerstvo vnitra ze dvou materiálů, přičemž prvním z nich byl *"Rozbor problému souvisejících s prostitucí a vymezení podmínek jejich systémového řešení"* schválený usnesením vlády č. 331 ze dne 14. dubna 1999, a druhým z nich *"Návrh opatření k řešení problému souvisejících s prostitucí"* schválený usnesením vlády č. 1145 ze dne 15. listopadu 2000.¹⁷⁰ Souběžně bylo tímž usnesením vlády č. 387 uloženo I. místopředsedovi vlády a ministrovi vnitra zpracování a předložení návrhu zákona o regulaci prostituce do 29. dubna 2005.¹⁷¹

6.2.1 Vládní návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005

V roce 2005 byl skutečně takový vládní návrh zákona o regulaci prostituce předložen sněmovně.¹⁷² Tento návrh zákona hned v ustanovení § 1 deklaroval, že předmětem jeho úpravy je jednak stanovení podmínek, za nichž může být nabízena nebo vykonávána prostituce a za nichž mohou být provozována zařízení určená k vykonávání prostituce, a jednak stanovení podmínek kontroly jejich dodržování; tedy předmětem jeho úpravy mělo být nejen stanovení podmínek pro výkon prostituce a pro provoz zařízení určených k vykonávání prostituce, ale rovněž úprava mechanismu zajišťujícího jejich dodržování prostřednictvím kontrol a stanovením správních deliktů. Ustanovení § 1 dále vymezovalo prostituci jako úplatné poskytování služeb směřujících

¹⁶⁸ Usnesení vlády České republiky ze dne 16. listopadu 1994 č. 644. Dostupné na následujícím odkazu: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5B8BCC6DC1F1A8DEC12571B6006C3EED

¹⁶⁹ V té době šlo o zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích, který měl být novelizován.

¹⁷⁰ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-prostitutcni-scena.aspx>

¹⁷¹ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-prostitutcni-scena.aspx>

¹⁷² Návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/soubor/navrh-zakona-o-regulaci-prostituce-z-roku-2005.aspx>

bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která jich využívá.

V této souvislosti je důležité, že vykonávání samotné prostituce nemělo být dle předmětného návrhu živností ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, nýbrž podnikáním na základě jiného než živnostenského oprávnění dle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník; daný návrh výslovně vylučoval, aby prostituce byla nabízena či vykonávána v rámci pracovněprávního vztahu. Na druhé straně provozování zařízení určené k vykonávání prostituce mělo být živností dle zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. V tomto ohledu tak měla existovat určitá dvojkolejnost režimu právní úpravy.

Nabízení nebo vykonávání prostituce ze strany fyzické osoby mělo být podmíněno oprávněním k nabízení nebo vykonávání prostituce, dále zdravotní způsobilostí k výkonu prostituce a platným potvrzením o platnosti posudku o zdravotní způsobilosti, přičemž k prokázání udělení oprávnění měl sloužit průkaz, kterému měla být přikládána váha veřejné listiny.¹⁷³ Návrh stanovil, že udělení oprávnění mělo spadat do působnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který jej mohl udělit výhradně při splnění následujících podmínek:

1. žadatel je starší 18 let; a dále
2. je státním občanem České republiky nebo státním občanem státu, jehož státní občané mají podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, právo podnikat nebo vykonávat hospodářskou činnost na území České republiky za stejných podmínek jako státní občané České republiky;
3. je způsobilý k právním úkonům;
4. je trestně zachovalý;
5. je zdravotně způsobilý (§ 9);
6. je zdravotně pojištěný.¹⁷⁴

Návrh zákona pracoval s omezenou platností oprávnění na 1 rok; jestliže však u osoby trvaly podmínky splnění vymezené výše, mohlo dojít k prodloužení platnosti oprávnění o další 1 rok, a to na základě žádosti o prodloužení, k níž musely být připojeny totožné dokumenty¹⁷⁵ jako při podání prvotní žádosti o udělení oprávnění; skutečnost, že u osoby došlo k prodloužení platnosti

¹⁷³ Ustanovení § 2 odst. 1 a odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁷⁴ Ustanovení § 3 odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁷⁵ Ustanovení § 5 odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

jejího oprávnění, měla být vyznačena v jejím průkazu.¹⁷⁶ Rovněž návrh vymezoval určité skutečnosti, na jejichž základě mělo dojít ke skončení platnosti oprávnění a jeho následnému odejmutí držiteli; např. šlo o uplynutí doby jeho platnosti, ztrátu či odcizení průkazu, smrt jeho držitele nebo prohlášení držitele oprávnění za mrtvého, rozhodnutí soudu, kterým je jeho držitel zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo kterým je jeho způsobilost k právním úkonům omezena.¹⁷⁷

Ve smyslu výše uvedeného měla být nezbytnou podmínkou pro výkon prostituce rovněž zdravotní způsobilost, která se pro účely udělení oprávnění, popřípadě prodloužení platnosti oprávnění, měla osvědčovat posudkem o zdravotní způsobilosti mající formu otisku razítka zdravotnického zařízení a podpisu lékaře v průkazu s platností 1 měsíc.¹⁷⁸ Z toho tak plyne, že daný návrh předpokládal povinnost osob pravidelně se podrobovat lékařským prohlídkám v horizontu 1 měsíce. Vedle této povinnosti návrh presumoval v ustanovení § 11 a násl. další povinnosti držitele oprávnění, z nichž lze zmínit například povinnost vykonávat prostituci výhradně v zařízení, v prostorách, které jsou podle rozhodnutí stavebního úřadu určeny k bydlení a které je osoba využívající služeb držitele oprávnění oprávněna užívat, nebo v nebytových prostorách, které je osoba využívající služeb držitele oprávnění oprávněna užívat. Rovněž mělo být zakázáno nabízení prostituce na veřejných prostranstvích, pokud by obec obecně závaznou vyhláškou nestanovila opak, tj. že držitelé oprávnění mohou nabízet prostituci na veřejných prostranstvích obecně závaznou vyhláškou určených.

Nelze si nevšimnout, že návrh zakotvoval povinnost v rámci ustanovení § 10 i lékařům, kdy každý lékař, který by zjistil, že držitel oprávnění trpí závažnou nemocí, pro kterou není trvale zdravotně způsobilý vykonávat prostituci, byl povinen neprodleně informovat o této skutečnosti obecní úřad obce s rozšířenou působností, který udělil oprávnění, popřípadě prodloužil jeho platnost, a současně byl povinen o této skutečnosti písemně vyrozumět posuzujícího lékaře. Seznam onemocnění, na něž by se tato oznamovací povinnost vztahovala, měl stanovit prováděcí právní předpis.

Další významnou částí, které se věnoval návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005, byl provoz zařízení, v nichž mělo být možné nabízet či vykonávat prostituci. Dle ustanovení § 14 mělo být pro provoz takového zařízení vyžadováno povolení vydané obcí, na jejímž území se bude zařízení nacházet. Předpokládalo se, že zařízení může být provozováno jak ze strany osoby

¹⁷⁶ Ustanovení § 7 odst. 1 a odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁷⁷ Ustanovení § 7 odst. 3 a odst. 4 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁷⁸ Ustanovení § 9 návrhu zákona regulaci prostituce z roku 2005.

fyzické, tak ze strany osoby právnické.¹⁷⁹ Jako tomu mělo být v případě oprávnění udělené osobám nabízející či vykonávajících prostituci, i oprávnění k provozu zařízení mělo mít omezenou platnost, a to konkrétně 10 let.¹⁸⁰

Jak bylo naznačeno, návrh zákona o regulaci prostituce upravoval rovněž určitý mechanismus zajišťující splnění podmínek v něm uvedených, a to jak prostřednictvím kontrol¹⁸¹, tak stanovením správních deliktů. Správní delikty bylo možné dle § 19 dělit dle toho, kým měly být spáchány. Předně bylo stanoveno, že fyzická osoba se dopustí přestupku tehdy, jestliže nabízí nebo vykonává prostituci bez platného oprávnění a dále tehdy, jestliže vyhledává prostituci na místě, kde je podle § 12 nabízení prostituce zakázáno, nebo prostituce využije na místě, kde podle § 11 není držitel oprávnění k vykonávání prostituce oprávněn; za taková jednání měla v případě prvně uvedeného správního deliktu hrozit pokuta do výše 50.000 Kč a v případě druhého z uvedených deliktů do výše 15.000 Kč.¹⁸² U lékaře měl být správní delikt naplněn tehdy, když tento nedostojí své povinnosti informovat obecní úřad obce s rozšířenou povinností o tom, že držitel oprávnění trpí závažnou nemocí, pro kterou není trvale zdravotně způsobilý vykonávat prostituci, přičemž za takové jednání měla lékaři hrozit pokuta do výše 50.000 Kč.¹⁸³ Dále pak ustanovení § 20 návrhu vymezovalo správní delikty ve vztahu k držiteli oprávnění, zdravotnickému zařízení a provozovateli zařízení.

Účinnost zákona měla být navázána na den, kdy nabude účinnosti výpověď Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a jejího závěrečného protokolu.¹⁸⁴ S odstoupením od Úmluvy však poslanecká sněmovna nesouhlasila, a tento související návrh zamítla¹⁸⁵, což vedlo ke zpětvzetí návrhu zákona ze strany vlády¹⁸⁶.

6.2.2 Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy o regulaci prostituce z roku 2013

Jako další významnější časový milník hodnotí zpracovatel rok 2013¹⁸⁷, neboť v tomto roce předložilo zastupitelstvo hlavního města Prahy nový návrh zákona o regulaci prostituce

¹⁷⁹ Ustanovení § 14 odst. 2 a odst. 3 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁸⁰ Ustanovení § 15 odst. 1 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁸¹ Ustanovení § 22 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁸² Ustanovení § 19 odst. 1 a odst. 3 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁸³ Ustanovení § 19 odst. 2 a odst. 3 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁸⁴ Ustanovení § 30 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005.

¹⁸⁵ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-prostitutnici-scena.aspx>

¹⁸⁶ Dostupné na následujícím odkazu: <https://psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=4&T=1073>

¹⁸⁷ Po Ministerstvu spravedlnosti převzalo iniciativu hlavní město Praha. Jeho první návrh byl vypracován v roce 2008 a předložen poslanecké sněmovně na podzim roku 2010. V roce 2010 hlavní město Praha vypracovalo novou verzi návrhu zákona. Tento nebyl parlamentu předložen. Práce na návrhu nicméně pokračovaly. Citováno z: HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob

poslanecké sněmovně.¹⁸⁸ Jak bylo uvedeno v kapitole 1.1 rigorózní práce, návrh z roku 2013 oproti návrhu z roku 2005 definoval prostituci pomocí prvku dobrovolnosti, a to konkrétně jako dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání, podle jiného právního předpisu; oproti návrhu z roku 2005 tak byl v rámci návrhu z roku 2013 zdůrazněn při vymezení samotného pojmu aspekt dobrovolnosti, což hodnotí zpracovatel pozitivně.

Ve srovnání s návrhem zákona o regulaci prostituce z roku 2005 již nebyla navrhována dvoukolejnost právního režimu, neboť jak provozování prostituce, tak provozování zařízení k provozování prostituce vč. provozování prostoru spolu s provozováním prostor určených k bydlení mělo být podnikáním dle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Z toho je patrné, že novější návrh usiloval o regulaci takové prostituce, která naplňuje znaky podnikání, tedy je vykonávána soustavně, nikoliv o regulaci jednorázové či náhodné prostituce. Návrh vylučoval výkon prostituce v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu či prostřednictvím jiných osob. Stejně tak měla být prostituce provozována výhradně takovou osobou, které bylo uděleno oprávnění k provozování prostituce s platností 1 rok, a která je k tomu zdravotně způsobilá. Podmínky pro udělení oprávnění fyzické osobě byly konstruovány následovně:

1. fyzická osoba je starší 18 let; a
2. je plně svéprávná;
3. je bezúhonná;
4. je zdravotně způsobilá k provozování prostituce;
5. je účastníkem zdravotního pojištění.¹⁸⁹

Zdravotně způsobilým měl být ten, kdo není nemocen přenosným onemocněním stanoveným prováděcím právním předpisem, přičemž zdravotní způsobilost se měla prokazovat lékařským posudkem, jehož platnost měla být 1 měsíc.¹⁹⁰ Návrh tak pracoval s povinností osob podrobovat se pravidelným lékařským prohlídkám a odborným vyšetřením v horizontu minimálně 1 měsíce.

Dalším povinností osob oprávněných k provozování prostituce se věnovalo ustanovení § 17; to vymezovalo obdobné povinnosti těm, které byly uvedeny v rámci ustanovení § 11 a násl. návrhu

v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 105.

¹⁸⁸ Dostupné na: <https://psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=64844>

¹⁸⁹ Ustanovení § 8 odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

¹⁹⁰ Ustanovení § 9 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

zákonu o regulaci prostituce z roku 2005, avšak zatímco návrh z roku 2013 hovořil skutečně toliko o povinnostech osoby oprávněné k provozování prostituce, návrh z roku 2005 nazýval článek jako práva a povinnosti, byť obsahově šlo v zásadě toliko o povinnosti. Předně je tedy osoba oprávněná k provozování prostituce ve smyslu návrhu z roku 2013 povinna tuto činnost provozovat výhradně v zařízení k provozování prostituce, v prostoru, který osoba oprávněná k provozování prostituce je oprávněna užívat a v zařízení nebo prostoru, který zájemce o sexuální službu osoby oprávněné k provozování prostituce je oprávněn užívat.¹⁹¹ Další část návrhu se věnovala otázce povolení v souvislosti s provozováním prostituce v zařízeních či v prostoru, který osoba oprávněná k provozování prostituce vlastní nebo je oprávněna užívat, kdy bez povolení nelze v těchto místech prostituci provozovat.¹⁹²

Jako podstatné v rámci návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013 považuje zpracovatel jednak záměr spočívající v zavedení registru údajů o osobách oprávněných k provozování prostituce, jenž měl být spravovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu, a jednak to, že obsahoval určitou dílčí soukromoprávní úpravu v podobě několika ustanovení o smlouvě. Zakotvení dílčí soukromoprávní úpravy do návrhu hodnotí zpracovatel pozitivním způsobem; nutno podotknout, že u návrhu z roku 2005 taková soukromoprávní úprava zcela absentovala.

Tato dílčí úprava byla obsažena v hlavě V. návrhu, a to konkrétně v ustanoveních § 43–47. Předně bylo stanoveno, že smlouvou se osoba oprávněná k provozování prostituce zavazuje poskytnout zájemci za odměnu dohodnuté sexuální služby, přičemž odměnu mělo být možné sjednat výhradně v penězích. Návrh měl rovněž umožnit oběma smluvním stranám od této smlouvy odstoupit, avšak pouze do doby splnění smluvních povinností osoby k provozování prostituce. V případě platného odstoupení ze strany zájemce mělo dojít k navrácení jí zaplacené odměny a v případě odstoupení ze strany osoby oprávněné k provozování prostituce mělo tato navrátit zájemci zaplacenou odměnu či její část odpovídající rozsahu nesplněné povinnosti.

Shodně jako v případě návrhu zákona z roku 2005 tento obsahoval určitý mechanismus zajišťující splnění podmínek, a to jednak prostřednictvím kontrol¹⁹³ a dále stanovením správních deliktů, které byly členěny na přestupky fyzických osob a dále na správní delikty právnických a podnikajících osob. Návrh zákona předvídal, že fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že provozuje prostituci bez platného oprávnění, a to i když je podnikatelem v jiném oboru podnikání;

¹⁹¹ Ustanovení § 17 odst. 1 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

¹⁹² Ustanovení § 18 a § 25 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

¹⁹³ Ustanovení § 38 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

za takové jednání bylo možné uložit pokutu až do výše 50.000 Kč.¹⁹⁴ Souběžně důvodová zpráva polemizovala o zavedení trestného činu neoprávněného provozování prostituce, jehož objektivní stránka měla být naplněna tím, kdo neoprávněně poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání ve větším rozsahu. Oproti návrhu z roku 2005 kooperoval tento návrh s možností liberace v případě právnické osoby za správní delikt, která se tak mohla liberovat, jestliže by prokázala, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.¹⁹⁵

Účinnost zákona byla navázána na den, kterým přestane být Česká republika vázána Úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a jejím Závěrečným protokolem ze dne 21. března 1950.¹⁹⁶ Ani tento návrh však nebyl úspěšný, neboť vláda, která jej na své schůzi dne 26. února 2014 projednala a posoudila, s ním vyslovila svůj nesouhlas.¹⁹⁷ Důvody tohoto nesouhlasu spočívaly hned v několika skutečnostech, pročež jednou z nich bylo přesvědčení vlády o tom, že se jedná o natolik citlivou otázku vzbuzující zcela odlišné postoje k jejímu řešení, a to nejen při odborné diskuzi, ale i na půdě Parlamentu České republiky, že je v tomto ohledu nezbytné, aby případnému návrhu komplexní právní úpravy regulace prostituce předcházela komplexní politická, společenská a odborná diskuze o potřebě společnosti na řešení této otázky a přístupu státu k regulaci prostituce.¹⁹⁸ Rovněž vláda danému návrhu vytýkala způsob, kterým měla být stanovena účinnost zákona, neboť tato byla odvislá od skutečnosti, jež má nastat v budoucnu, a to konkrétně dnem, kterým přestane být Česká republika vázána Úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob ze dne 21. března 1950 a Závěrečným protokolem k ní; v tomto směru vláda uvedla, že předně by měla být vyřešena otázka této Úmluvy, resp. otázka jejího vypovězení či nikoliv, a následně pak případný návrh zákona.¹⁹⁹ K samotnému znění návrhu zákona byly ze strany vlády prezentovány následující výhrady:

¹⁹⁴ Ustanovení § 39 odst. 1 písm. a) návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

¹⁹⁵ Ustanovení § 42 odst. 1 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

¹⁹⁶ Část pátá návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2013.

¹⁹⁷ Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č.115). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>

¹⁹⁸ Odst. 1. Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č.115). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>

¹⁹⁹ Odst. 2 a 3. Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č.115). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>

1. nesystematické roztržštění úpravy posuzování zdravotní způsobilosti a v některých případech její věcná nevhodnost;
2. nesouhlas s navrženým řešením zdravotní způsobilosti v § 9, neboť zdravotní způsobilost měla být odvislá od toho, zda posuzovaná osoba netrpí přenosným onemocněním, což ale ve svém důsledku nezaručuje, že následně po vydání lékařského posudku nedojde ke změně zdravotního stavu právě z důvodného předpokladu, že tato osoba bude v těsném kontaktu s jinou osobou;
3. klíčovou podmínkou pro povolení prostituce nemůže být lékařský posudek, protože by tak ve svém důsledku stát zaručoval, že jeho vydáním k poškození zdraví nemůže dojít, byť nepochybně může;
4. není jasné, jaká je vzájemná koexistence mezi ustanovením § 20 odst. 2²⁰⁰ a ustanovením § 18 odst. 4²⁰¹;
5. zamýšlená úprava registru údajů v zamýšleném smyslu, tedy ve smyslu zvláštního informačního systému veřejné správy sloužícího k výkonu státní správy v podobě registru údajů o osobách oprávněných k provozování prostituce, je neúčelná, neboť by v tomto ohledu postačovalo, aby takové osoby byly vedeny v živnostenském rejstříku; aj.²⁰²

6.2.3 Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb

Pro úplnost je nutné doplnit, že ve stejném roce jako byl předložen návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2013, předložil Ing. Viktor Paggio sněmovně návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb, a to konkrétně dne 27. 6. 2013.²⁰³

Jak ostatně napovídá název samotného navrhovaného zákona, jedná se prozatím o nejliberálnější návrh toho, jak k samotné prostituci přistupovat. Oproti přechozím návrhům totiž nepředpokládal povinné zdravotní prohlídky, přičemž důvodem toho bylo dle důvodové zprávy k návrhu následující: *„Dřívější legislativní návrhy šly ještě dále a obsahovaly povinnost zdravotních prohlídek. Zkušenosti ze zahraničí však prokazují, že působí zcela kontraproduktivně.*

²⁰⁰ Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit místa, na kterých lze v obci provozovat zařízení k provozování prostituce, provozní dobu a maximální užitnou plochu zařízení k provozování prostituce.

²⁰¹ Zařízení k provozování prostituce musí splňovat podmínky stanovené prováděcím předpisem.

²⁰² Odst. 4. Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č.115). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>

²⁰³ Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=6&T=1100>

Jednak dopadají především na skupinu snadněji kontrolovatelných „profesionálů“ a vyhýbají se skupině nejrizikovější, tj. např. drogově závislým nebo nelegálním přistěhovalcům, druhá vytvářejí u klientů klamné zdání, že zdravotní kontrolou prověřená osoba nemůže být přenašečem pohlavní choroby. V důsledku toho dochází ke zvýšení poptávky po sexuálních službách bez prezervativu. Negativní výsledek testu přitom vypovídá jen o stavu osoby ve více či méně vzdálené minulosti, ale nemusí samozřejmě reflektovat stav aktuální. Dokonce v případě negativních výsledků aktuálního testu není tento průkazný – např. HIV je testem diagnostikovatelné až po třech měsících od nákazy.“²⁰⁴

Návrh presumoval takovou úpravu dobrovolné prostituce, na jejímž základě budou osoby vykonávající prostituci podnikateli, kteří budou povinni příjmy z prostituce danit jako příjmy z podnikání. Na osoby vykonávající prostituci tak měl dopadat stejný režim jako na jiné podnikatele, kteří jsou vykonavateli nezávislých povolání, tj. například spisovatelé, herci, sportovci a tanečníci. Na druhé straně osoby poskytující prostitutkám zázemí a servis měly danit podle povahy poskytovaných služeb a nebyl pro ně předpokládán žádný zvláštní daňový režim.

A konečně posledním bodem, který byl v rámci návrhu předvídan, měla být navrhovaná výslovná pravomoc samospráv regulovat prostituci vlastní normotvorbou a řešit tak situaci “na míru” tomu kterému území, kdy konkrétně mělo dojít ke změně zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v tom směru, že měla být rozšířena pravomoc obcí pro vydávání předpisů v samostatné působnosti k ochraně veřejné morálky; dále měla mít obec oprávnění vymezit veřejná prostranství určená k nabízení prostituce nebo zakázat vystavování osob za účelem reklamy na sexuální služby viditelné z veřejně přístupných míst.²⁰⁵

Účinnost zákona měla být navázána na vypovězení následujících mezinárodních smluv: (i) mezinárodní úmluvy o potírání obchodu zletilými ženami ze dne 11. října 1933, vyhlášené pod č. 32/1936 Sb. z. a n. Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, (ii) úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob ze dne 21. března 1950, (iii) závěrečného protokolu úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob ze dne 21. března 1950, (iv) mezinárodní úmluvy o tom, kterak potírati rozšiřování necudných publikací, ze dne 4. května 1910, vyhlášené pod č. 116/1912 ř. z. a recipované vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 184/1922 Sb. z. a n., (v) mezinárodní úmluvy

²⁰⁴ Důvodová zpráva. Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=6&T=1100>

²⁰⁵ Důvodová zpráva. Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=6&T=1100>

o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jich rozšiřování ze dne 12. září 1923, vyhlášené pod č. 96/1927 Sb. z. a n., a (vi) protokolu ze dne 4. května 1949 měnící mezinárodní úmluvu o tom, kterak potírati rozšiřování necudných publikací, podepsanou v Paříži dne 4. května 1910.

Ani tento „benevolentní“ návrh nebyl úspěšný, kdy vláda jej na jednání své schůze projednala dne 31. července 2013 a vyslovila s ním nesouhlas, přičemž návrhu byla vytýkána mimo jiné jeho strohost, a jeho absence řešení dobrovolné prostituce komplexním způsobem.²⁰⁶ Dále pak navrhovaná pravomoc obcí směřující k možnosti vydávání předpisů obcí k ochraně veřejné morálky byla vyhodnocena jako nevhodná a zcela nadbytečná.²⁰⁷

6.2.4 Teze pirátské strany

V otázce regulace prostituce lze zmínit rovněž teze představené Pirátskou stranou dne 20. února 2019²⁰⁸, dle kterých má být k dobrovolné prostituci přistupováno prostřednictvím stanovením jasných pravidel a rámce. Teze vycházejí z toho, že po osobách vykonávajících prostituci nelze vymáhat registraci, a proto považují za vhodné klasifikovat poskytování sexuálních služeb jako nezávislé povolání, tedy jako je tomu podobně u herců a tanečníků. V případě masérek či masérů by pak měla být vypuštěna výjimka dle které platí, že jejich služby bezprostředně nesměřují k uspokojení sexuálních potřeb nejsou živností. Teze předpokládají i určitou volnost pro poskytovatele služeb, kterým by mělo být umožněno legálně upravit svůj status v rámci systému (daně, pojištění) jako OSVČ, případně jako zaměstnanci, jde-li o vztah závislé práce podle zákoníku práce.

6.3 Vyhodnocení reglementačního přístupu

Byť zpracovatel uvádí v základních rysech problematické aspekty toho kterého návrhu; domnívá se, že úprava samotné prostituce cestou její regulace v rámci České republiky je ta správná; nicméně je přesvědčen, že by před jejím zavedením měla proběhnout empirická studie, která by prostituci zmapovala v její různorodosti, zachytila proměny v čase a vzájemné interakce

²⁰⁶ Stanovisko vlády k návrhu zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb (sněmovní tisk č. 1100). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=79111>

²⁰⁷ Stanovisko vlády k návrhu zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb (sněmovní tisk č. 1100). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=79111>

²⁰⁸ Teze pirátské strany. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>

mezi prostitutí, její právní úpravou a veřejnými politikami, neboť taková empirická studie v rámci České republiky zcela absentuje.²⁰⁹

Zpracovatel se oproti dikci rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²¹⁰ přiklání k tomu, že nákupem sexuální služby nemusí nutně docházet i k nákupu něčího souhlasu, tj. nesouhlasí s tím, že by finanční částka v zásadě konzumovala něčí souhlas. Jak plyne z dlouholeté praxe MUDr. Vladimíry Grubauerové, skutečně existují jedinci, kteří do sexbyznysu vstupují z vlastní vůle a přesvědčení s cílem žít se sexuální praxí, pročež zpracovatel měl možnost se pro účely vypracování této práce s řadou těchto jedinců setkat, což jej utvrdilo v tom, že se v prostituci nacházejí dobrovolně, nikoliv nedobrovolně. Z tohoto důvodu by tak zpracovatel doporučoval zavedení reglementačního přístupu k prostituci v rámci České republiky, neboť právě ten může těmto jedincům zajistit dostatečnou míru ochrany a rovněž je ochránit stran jejich diskriminace a stigmatizace ve společnosti; právě tento lidskoprávní rozměr prostituce ve vztahu k osobám vykonávající či nabízející prostituci je v praxi velmi často opomíjen.

Nejproblematictějším aspektem hodnotí zpracovatel v případě návrhů zákona o regulaci prostituce z roku 2005 a z roku 2013 to, že připouštěly za určitých okolností sankcionování osob poskytujících prostituci, neboť jak bylo několikrát uvedeno, taková úprava vede k jejich ještě větší zranitelnosti, diskriminaci a stigmatizaci, než které doposud musí čelit. V rámci kapitoly 6.1 rigorózní práce byla v této souvislosti uvedena rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²¹¹, která shrnuje, že kriminalizovat osoby živící se prostitucí nelze vnímat jako řešení, neboť důsledkem toho může být pouze nedostatečná právní jistota, neustálá hrozba policejní a soudní perzekuce, stále větší zranitelnost a stigmatizace a negativní dopady na zdraví a bezpečnost; rovněž tak nedostatečná možnost těchto osob kontaktovat podpůrné služby a nedostatečný přístup osob živících se prostitutí k základním právům. S danou proklamací se zpracovatel plně ztotožňuje.

Oba z uvedených návrhů dostatečným způsobem nereflektují lidskoprávní rozměr prostituce ve vztahu k osobám poskytujícím sexuální služby, a tedy ani nezajišťují jejich dostatečnou

²⁰⁹ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitutí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 124

²¹⁰ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

²¹¹ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

ochranu; naopak tyto návrhy uvedené osoby neúměrně zatěžují řadou povinností, mj. povinností registrace. Návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2013 však zpracovatel hodnotí v tomto ohledu ve srovnání s návrhem zákona o regulaci prostituce z roku 2005 pozitivněji, neboť tento obsahoval alespoň určitou soukromoprávní úpravu, v jejímž rámci mělo být oběma smluvním stranám umožněno od smlouvy odstoupit; v případě platného odstoupení ze strany zájemce mělo dle daného návrhu dojít k navrácení jím zaplacené odměny a v případě odstoupení ze strany osoby oprávněné k provozování prostituce mělo tato navrátit zájemci zaplacenou odměnu či její část odpovídající rozsahu nesplněné povinnosti.

Ještě pozitivněji pak zpracovatel hodnotí pozdější návrh o toleranci poskytování sexuálních služeb z roku 2013 a tezi Pirátské strany²¹² v oblasti prostituce, a to zejména v kontextu toho, že presumovali klasifikaci prostituce jako nezávislého povolání, tj. jako je tomu obdobně u herců, tanečníků či zpěváků. Nicméně v případě návrhu zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb z roku 2013 se zpracovatel ztotožňuje s tím, že zcela absentuje komplexnější úprava, tedy byt' mělo jít o nezávislé povolání, je třeba dostatečným způsobem reflektovat jeho specifické rysy, které s sebou prostituce nese, což však návrh nečiní; návrh ani nepřichází s nějakým kompromisním řešením otázky zdraví osob vykonávajících prostituci, kdy pouze zavrhuje povinnost povinných zdravotních prohlídek.

6.4 Zavedení aboličního přístupu k prostituci

A konečně posledním přístupem je přístup spočívající v ponechání dosavadní právní úpravy samotné prostituce a sankcionování toliko určitých zákonem nedovolených forem prostituce. Tento přístup hodnotí zpracovatel negativním způsobem, neboť nereflktuje vývoj vnímání společnosti na prostituci směrem k jejímu respektu jako práce, a souběžně vyjadřuje neschopnost státu na tento vývoj odpovídajícím způsobem reagovat. Otázka sexuality je přitom odpradáвна nejen věcí jedince, ale také záležitostí společenskou, tedy společností formovanou a regulovanou.²¹³ Stát by tak měl příslušným způsobem tuto otázku upravovat, neboť právě stát nepřímou udává to, jak společnost bude prostituci vnímat.

²¹² Teze pirátské strany. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>

²¹³ Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy a výzvy. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/publikace-ke-stazeni/sexualni-prace-v-cr_vyvoj-trendy-vyzvy.pdf

Aboliční přístup s sebou v praxi přináší řadu problematických aspektů, a to např. šedou ekonomiku²¹⁴, nedostatečnou ochranu osob vykonávajících prostituci vč. nedostatečného efektivního systému pro vymáhání jim neuhrazené odměny za poskytnuté sexuální služby, zvýšenou stigmatizaci, diskriminaci, zdravotní rizika aj.

O zranitelnosti osob vykonávajících prostituci svědčí nad rámec výše uvedených informací provedená studie „*Ze sexbyznysu na trh práce*“, kterou vydala organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., a z níž plyne, že jen malá část celkového výdělku z prostituce skončí u samotných prostitutek; zpráva uvádí, že většina z nich po skončení této činnosti nemá žádné finanční prostředky; pouhých 22 % těchto prostitutek má finanční úspory přesahující 100.000 Kč.²¹⁵ MUDr. Vladimíra Grubauerová potvrzuje, že v praxi často dochází k tomu, že osobě vykonávající sexuální služby, není vyplacena finanční odměna ze strany klienta.

²¹⁴ V souvislosti s otázkou šedé ekonomiky je z veřejně dostupných zdrojů patrné, že experti odhadují roční zisk z prostituce na cca 6, 2–8 mld. Kč. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>

²¹⁵ Studie „*Ze sexbyznysu na trh práce*“. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.freya.live/files_public/elfinder/RR_publicace_trh_prace_FINAL.pdf

Závěr

Cílem rigorózní práce bylo přiblížit otázku prostituce, a to jak prostituce dobrovolné, tak nedobrovolné. Zpracovatel vycházel ve své práci z daného členění prostituce, neboť je i přes dikci rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²¹⁶ upozorňující na skutečnost, že finanční částkou při nákupu sexuální služby může být souhlas se sexuální službou v zásadě konzumován, přesvědčen, že existují ve společnosti jedinci, kteří vstupují do prostituce zcela dobrovolně.

Dle prvku dobrovolnosti byla v rámci rigorózní práce rozlišována i mezinárodní právní úprava prostituce. V kontextu nedobrovolné prostituce byl zmíněn zejména čl. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod²¹⁷, jež obsahuje zákaz otroctví a nucené práce; dle daného článku nesmí být nikdo držen v otroctví nebo nevolnictví a od nikoho nesmí být vyžadováno, aby vykonával nucené nebo povinné práce. Dále byl zmíněn čl. 8 Mezinárodního paktu a občanských a politických práv²¹⁸ obsahující zákaz držení jiného v otroctví či v nevolnictví a Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi²¹⁹.

Dále bylo dovozeno, že oproti úpravě nedobrovolné prostituce není dobrovolné prostituci na půdě mezinárodních pramenů věnován takový prostor. Částečnou výjimkou z toho je Úmluva o potlačování a zrušení obchodování s lidmi a využívání prostituce druhých osob²²⁰, která vedle řešení otázky nedobrovolné prostituce po signatářských státech vyžaduje potrestání každého, kdo, aby vyhověl chlípnosti někoho jiného, (i) obstará, svádí nebo odvádí za účelem prostituce jinou osobu, a to i s jejím souhlasem, (ii) využívá prostituce jiné osoby, a to i s jejím souhlasem.²²¹ Souběžně Úmluva po signatářských státech vyžaduje potrestání každého, kdo (i) provozuje nebo spravuje nebo úmyslně financuje nebo se účastní na financování nevěstince, (ii) vědomě pronajímá nebo najímá budovu nebo jiné místo nebo jejich část za účelem prostituce druhých.²²² K dané Úmluvě bylo doplněno, že zatímco požaduje kriminalizaci využívání prostituce třetími osobami,

²¹⁶ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

²¹⁷ Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, Článek 4.

²¹⁸ Vyhláška č. 120/1976 Sb., ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Článek 8.

²¹⁹ Sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.

²²⁰ Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²²¹ Článek 1 Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²²² Článek 2 Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

tj. prostředníky, kteří mají užitek z prostituce jiných osob, na druhé straně je postavena na dekriminální vlastní poskytování sexuálních služeb a výslovně zavrhuje právní úpravy, které zavádějí zvláštní povinnosti pro osoby, které poskytují komerční sexuální služby. Co do pramenů práva EU byla zmíněna rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²²³.

K předmětné rezoluci bylo mj. shrnuto, že vyzdvihuje zranitelnost žen v prostituci, neboť ty se mají velmi často setkávat s horším porušováním lidských práv, násilím a vykořisťováním, než jakému ženy mimo prostituční scénu průměrně čelí, a to včetně genderově podmíněného, psychického, fyzického a sexuálního násilí; rovněž je dozováno, že ženy v prostituci mají velmi traumatické zkušenosti obdobné těm, které zažily oběti mučení, protože je uváděno, že velké procento žen poté, co vstoupily do prostituce, byly znásilněny. Souběžně je v jejím rámci poukázáno na ty nejzranitelnější typy jedinců ve vztahu k pohlavnímu vykořisťování ve formě prostituce a otroctví, ale i vůči groomingu a taktikám typu „loverboy“²²⁴, těmito jedinci jsou ženy a děti trpící chudobou, strukturální diskriminací a diskriminací z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám. Nad to rezoluce zmiňuje znepokojivý jev tzv. „sugar daddyism“, s nímž se lze setkat například na vysokých školách, a jež spočívá v tom, že studentky poskytují sexuální služby bohatým a vlivným mužům za úplatu.

Rezoluce dále uvádí, že osobám v prostituci, a to zejména ženám, není zajištěna dostatečná míra ochrany a přístup ke spravedlnosti, neboť jsou zpravidla marginalizovány, stigmatizovány a spojovány s diskriminačními stereotypy, což ve svém důsledku vede i k jejich strachu nahlašovat případy zneužití či násilí příslušným orgánům. V tomto ohledu pak rezoluce apeluje na dekriminální osob v prostituci, neboť jde o nejefektivnější způsob, jak zajistit důvěru těchto osob ve vymáhání práv, přičemž žádná přijatá opatření nesmí být na újmu těmto osobám a nesmí je negativně ovlivnit.

Vedle mezinárodní právní úpravy prostituce byla popsána co do této otázky i úprava na zákonné úrovni České republiky, protože bylo uvedeno, že na této úrovni není otázka prostituce jako takové upravena, avšak určitá právní úprava, z níž se dá vycházet, je obsažena v LZPS a rovněž v Ústavě ČR. V článku 2 odst. 3 LZPS je stanoveno následující: „*Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“ Obdobně je totožná zásada, avšak ve vztahu k občanovi České republiky, vyjádřena v článku 2 odst. 4 Ústavy ČR, dle kterého

²²³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. září 2023 o regulaci prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen (2022/2139(INI)). Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

²²⁴ Loverboy je taktika mladých mužů, kteří si vyhlédnou určitou ženu a tu pomocí účelových lichotek a předstírané lásky „předhodí“ kuplířům.

„Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“ Mimo zákonný rámec pak lze vycházet z obecně závazných vyhlášek, jejichž prostřednictvím je obec oprávněna ukládat povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány; mezi tyto činnosti je v praxi řazena právě otázka dobrovolné prostituce.

Výjimkou z absence právní úpravy prostituce na úrovni zákona je částečně TZ, který sankcionuje určité doprovodné jevy prostituce dosahující takové míry škodlivosti, jež je dle zákonodárce nezbytné trestat a klasifikovat je jako trestné činy. Konkrétně jde o trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí dle § 190 TZ, trestný čin kuplířství dle § 189 TZ, trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ, trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 TZ a trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti dle § 153 TZ. Uvedené trestné činy byly komplexně popsány v rámci kapitoly 3.3.1 a násl. rigorózní práce.

K prvnímu ze zmíněných trestných činů bylo uvedeno, že reflektuje zájem společnosti na ochraně mládeže před jejím morálním narušením, k němuž by v důsledku níže popsaných jednání mohlo dojít.²²⁵ Předmětný trestný čin obsahuje dvě základní skutkové podstaty. První z těchto základních skutkových podstat obsažená v ustanovení § 190 odst. 1 TZ je naplněna tehdy, provozuje-li pachatel prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Jak bylo vysvětleno, výkladové potíže může v daném případě působit požadavek blízkosti, u něhož je nezbytné v souladu s komentářovou literaturou vzít v potaz nejen místo samotné, kde se děti zdržují, ale rovněž i okolí, kde se pohybují např. v době přestávky, neboť i zde se děti mohou dostat do běžného bezprostředního či vizuálního kontaktu s provozováním prostituce.²²⁶ Druhou z těchto základních skutkových podstat obsaženou v ustanovení § 190 odst. 2 TZ pak naplní ten, kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Rozdíl těchto dvou skutkových podstat tak spočívá v tom, že zatímco v případě

²²⁵ FREMR, R. § 190. In: DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-21]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²²⁶ GRIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2384, marg. č. 6.

první z nich je postihován ten, kdo provozuje prostituci v určitých specifikovaných místech, které je vyhrazeno či určeno pro děti, druhá základní skutková podstata míří na osoby, které takovou činnost organizují, střeží nebo jiným způsobem zajišťují.

Optikou dosavadní rozhodovací soudní praxe bylo doloženo, že v praxi je častěji naplňována první základní skutkové podstata, a to v drtivé většině obdobnými jednáními jako jsou následující: „v časovém rozmezí od 13.30 hodin do 13.50 hodin dne 13.01.2012 provozovala v blízkosti Základní a mateřské školy x v obci x, okres x, pouliční prostituci takovým způsobem, že mávala na projíždějící vozidla s německou registrační značkou, kdy z jejího chování bylo zcela zřejmé, za jakým účelem takto činí, přičemž z úředního záznamu Policie ČR, Obvodního oddělení x vyplývá, že jenom od 02.06.2011 do 13.01.2012 byla 36x kontrolována v souvislosti s provozováním pouliční prostituce, a to na silnici x v úseku x, tedy nelze mít žádné pochybnosti o důvodech jejího konání, svým jednáním tak ohrožovala mravní vývoj dětí navštěvujících tuto základní a mateřskou školu“²²⁷ či např. „kolem 20:20 hodin dne 17.07.2013 se v blízkosti Základní a mateřské školy x v obci x, okres x, pokoušela zastavit osobní vozidla s německou poznávací značkou, přičemž bylo zřejmé, že tak činí za účelem provozování pouliční prostituce, čímž svým jednáním ohrožovala mravní vývoj dětí navštěvujících tuto základní a mateřskou školu a dětí pobývajících na hřišti nacházejícího se naproti budovy školy.“²²⁸

K trestnému činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí byla rovněž doplněna následující citace MUDr. Vladimíry Grubauerové: „Ochranu mládeže považuji za velmi důležitou, neboť se jedná o zranitelné a křehké jedince, na druhé straně je otázkou, zda by prostituce měla být vnímána jako něco, před čím by měli být tito jedinci chráněni, a to zejména v kontextu mého přesvědčení, že by prostituce měla být regulována a ve společnosti přijímána jako normální práce. Během své praxe se však setkávám s jiným významným problémem, a to s tím, že ženy – prostitutky, které vychovávají dítě a připustí si klienta do svého obydlí, často nedokáží zabránit tomu, že ze strany těchto klientů dojde k pohlavnímu zneužití dítěte, kdy je tato skutečnost z jejich strany přehlížena.“

Druhým trestným činem, jenž byl analyzován v rámci rigorózní práce, je trestný čin kuplířství. Zakotvením tohoto trestného činu sledoval zákonodárce ochranu mravnosti a svobodného rozhodování člověka v sexuální oblasti, a to jak dospělé osoby, tak dítěte.²²⁹ Nutno podotknout, že

²²⁷ Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 9. 2. 2012, č. j. 1 T 6/2012-28

²²⁸ Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 29. 7. 2013, č. j. 4 T 189/2013-27

²²⁹ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 189 [Kuplířství]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2375, marg. č. 1.

v případě, kdy je skutková podstata kuplířství dle § 189 odst. 1 TZ naplněna vůči dítěti, bude takové jednání klasifikováno jako trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ.

Dle ustanovení § 189 odst. 1 TZ platí, že kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Kvalifikované skutkové podstaty jsou pak obsaženy v odst. 2–4 daného ustanovení, kdy jejich smyslem je postihnout pachatele vyšší trestní sazbou tehdy, spáchá-li čin v odst. 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch; spáchá-li jej jako člen organizované skupiny; způsobí-li činem těžkou újmu na zdraví nebo způsobí-li smrt. Základní skutková podstata obsažená v odst. 1 tak trestá jednak jednání, kterým pachatel nejrůznějšími formami přivede osobu k provozování prostituce a současně trestá jednání ve formě participace na prostituci, tedy takové, které spočívá v kořistění z prostituce. Rigorózní práce se co do jednotlivých forem jednání u trestného činu kuplířství zabývala jejich výkladem, a to přílehlavou rozhodovací praxí; např. bylo dovozeno, že o kořistění z prostituce půjde i v případě takového jednání pachatele, kterým poškozené prodával drogy za libovolně a formálně stanovenou částku, kterou uhradila z výtěžku své prostituce.²³⁰

Dále byl podroben analýze trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ, jenž obsahuje dvě základní skutkové podstaty lišící se od sebe předmětem útoku. V případě odst. 1 je tímto předmětem útoku dítě, zatímco v případě odst. 2 jsou to dospělí, u nichž v důsledku násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy bylo zcela vyloučeno svobodné rozhodování. Objektivní stránka první základní skutkové podstaty vyžaduje, aby pachatel přiměl, zjednal, najmul, zlákal, svedl, dopravil, ukryl, zadržoval, přijmul nebo vydal dítě, aby ho bylo užito: a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla; b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla; c) k službě v ozbrojených silách; d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo ji naplní ten, kdo z takového jednání kořistí. Objektivní stránka druhé základní skutkové podstaty je totožná s první základní skutkovou podstatou, avšak takové jednání musí směřovat vůči jiné osobě než dítěti a musí být přitom užito násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo musí být zneužito omylu, tísně nebo závislosti této osoby. V kontextu tématu této práce bylo analyzováno především ustanovení § 168 odst. 3. písm. d) TZ, dle něhož bude potrestán trestem odnětí svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku

²³⁰ Usnesení (Rt) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 31.05.2012 sp. zn. 8 Tdo 546/2012 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-15]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ten, kdo naplní některou ze základních skutkových podstat v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. Jak je patrné z jazykového výkladu, k potrestání pachatele vyšší trestní sazbou není nutné, aby osoba byla skutečně k prostituci užita, nýbrž toliko, že úmysl pachatele k takovému jednání směřoval.²³¹

Vlastní realizace prostituce může být logicky spjata s šířením nejrůznějších nakažlivých nemocí, na což zákonodárce reaguje trestným činem šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 TZ a trestným činem šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti dle § 153 TZ. Zpracovatel se tak v rigorózní práci věnoval rovněž analýze těchto trestných činů, jejichž objektem je zájem na ochraně života a zdraví lidí před nebezpečím rozšíření nakažlivých nemocí.²³² Určení, jaké nemoci spadají pod toto ochranné ustanovení, je obsaženo v příloze č. 1 nařízení č. 453/2009 Sb., vlády.²³³ V rámci této přílohy je výslovně uvedeno, že za nakažlivé lidské nemoci se považuje AIDS (syndrom získané imunodeficiency) včetně nosičství viru HIV, amébová úplavice, dávivý kašel, cholera, hemoragické horečky (např. ebola, marburg), mor, ornitóza a psitakóza, otravy a nákazy infekčního původu šířené potravinami a vodou, pohlavní nemoci, salmonelózy, tuberkulóza, SARS (Severe acute respiratory syndrome – těžký akutní respirační syndrom), trachom, trichinóza, tyf břišní a paratyf B včetně nosičství, tyf skvrnitý, úplavice bacilární, virové hepatitidy včetně nosičství viru hepatitidy B a záškrť, ale i COVID-19.

Dle ustanovení § 152 odst. 1 TZ platí, že kdo úmyslně způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Z jazykové dikce je bez dalšího patrné, že se jedná o úmyslný ohrožovací trestný čin, k jehož dokonání postačuje, aby pachatel úmyslně způsobil nebo zvýšil nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí; není tak podstatné, zda skutečně dojde k zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci. V praxi se může jednat o situaci, kdy osoba nakažená virem HIV uskuteční nechráněný pohlavní styk s jinou osobou, a je zde předpoklad zavlečení nebo rozšíření nemoci vůči dalším osobám.²³⁴ V případě trestného činu šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti je základní skutková podstata obsažená v ustanovení § 153 odst. 1 TZ toliko modifikována co do subjektivní stránky tak, že kdo z nedbalosti způsobí nebo zvýší

²³¹ GRIVNA, Tomáš. § 168 [Obchodování s lidmi]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2152, marg. č. 19.

²³² ŠÁMAL, Pavel. § 152 [Šíření nakažlivé lidské nemoci]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2048, marg. č. 1.

²³³ Nařízení č. 453/2009 Sb., vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin.

²³⁴ ŠÁMAL, Pavel. § 152 [Šíření nakažlivé lidské nemoci]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2048, marg. č. 1.

nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Výše uvedená právní úprava prostituce v rámci České republiky byla podrobena srovnávací analýze s právní úpravou prostituce v rámci Spolkové republiky Německo, a to zejména z důvodu velkého kontrastu mezi nimi.

Právní úprava prostituce ve Spolkové republice Německo je obsažena v ProstG, jenž nabyl účinnosti k 1. 1. 2002. V rámci rigorózní práce byl ProstG podroben bližšímu výkladu. Ustanovení § 1 stanoví, že pokud byl sexuální akt proveden za předem dohodnutou odměnu, představuje tato dohoda právně platný nárok; totéž platí v případech, kdy se osoba, zejména v rámci pracovněprávního vztahu, za předem dohodnutou odměnu po určitou dobu nabídne k provádění takových úkonů. Ustanovení § 2 pak dále uvádí, že pohledávku vzniklou z takového právního titulu nelze postoupit a lze ji uplatnit pouze vlastním jménem, přičemž u pohledávky vzniklé v důsledku provedení sexuálního aktu za předem dohodnutý poplatek lze namítat pouze úplné nesplnění, a u pohledávky vzniklé v důsledku provedení sexuálního aktu, k jejíž provádění se určitá osoba zavázala po určitou dobu za předem sjednanou odměnu, zejména v rámci pracovněprávního vztahu, lze namítat i částečné nesplnění, pokud se týká sjednané doby; s výjimkou námítky plnění podle § 362 občanského zákoníku a námítky promlčení jsou další námítky a obrana vyloučeny. A konečně ustanovení § 3 odst. 1 ProstG, které hovoří o tom, že pokyny, které předepisují zda, jaký druh nebo rozsah sexuálních služeb se má poskytovat, jsou nepřípustné. ProstG však není jediným zákonem, který otázku prostituce upravuje, neboť dále došlo v rámci Spolkové republiky Německo k přijetí ProstSchG, jehož přijetím byla sledována zejména snaha o větší ochranu osob v prostituci, jak ostatně napovídá jeho název. Nad to je pak podrobnější úprava udávána jednotlivými spolkovými zeměmi, které mohou provozování prostituce v určitých oblastech zakázat; zmocňovacím základem je pro to článek 297 EGStGB.

Dále bylo v rámci rigorózní práce uvedeno, že nedovoleným formám či doprovodným jevům prostituce se v rámci spolkové republiky Německo věnuje StGB. V této souvislosti byly podrobeny analýze následující trestné činy v oblasti sexuálního sebeurčení, a to trestný čin vykořisťování prostitutek dle § 180a StGB, trestný čin kuplířství dle § 181a StGB, trestný čin sexuálního zneužívání mladistvých dle § 182 StGB, trestný čin provozování zakázané prostituce dle § 184f StGB a trestný čin prostituce ohrožující mládež dle § 184g StGB. Dále byl podroben analýze trestný čin nucené prostituce dle § 232a StGB spadající dle klasifikace StGB pod trestné činy proti osobní svobodě.

Při konkrétním vyhodnocování srovnávací analýzy české a německé právní úpravy prostituce z pohledu trestního práva došel zpracovatel ke zjištění, že StGB je co do jednotlivých trestných činů v oblasti prostituce obsáhlejší, což je logickým důsledkem toho, že otázka prostituce je v rámci Spolkové republiky Německo regulována na úrovni zákona. Nicméně lze v rámci StGB dohledat sankcionování některých obdobných jednání, jež postihuje i TZ. Jak TZ, tak StGB, znají například skutkovou podstatu trestného činu kuplířství. Zatímco TZ hovoří o naplnění objektivní stránky skutkové podstaty kuplířství v případě přiměnění, zjednání, najmutí, zlákaní a svedení jiného k provozování prostituce či v případě kořistění z prostituce provozované jiným; v případě StGB je objektivní stránka trestného činu kuplířství naplněna v případě vykořisťování jiné osoby, která provozuje prostituci či v případě, kdy pachatel za účelem svého finančního prospěchu dohlíží na jinou osobu při provozování prostituce nebo činí taková opatření bránící této osobě, aby se vzdala prostituce, přičemž ve všech těchto případech pachatel udržuje s touto osobou vztahy, které přesahují rámec jednotlivého případu. Dále se dle StGB dopustí trestného činu kuplířství ten, kdo zneužije osobní nebo ekonomickou nezávislost jiné osoby tím, že komerčně podporuje provozování prostituce zprostředkováním pohlavního styku a udržováním vztahů s touto osobou, které přesahují rámec jednotlivého případu. Bylo tak shrnuto, že StGB se oproti TZ zaměřuje na sankcionování jednání spočívajících ve zneužívání či vykořisťování jiné osoby, která provozuje prostituci, či takových jednání, která spočívají v bránění jiné osobě v tom, aby se vzdala prostituce; zatímco TZ postihuje i jednání spočívající v přiměnění, zjednání, najmutí, zlákaní a svedení jiného k provozování prostituce. Rovněž StGB odlišně stanovuje, že pachatel ve všech těchto případech udržuje s touto osobou vztahy, které přesahují rámec jednotlivého případu. Co se týče TZ, tak ten sankcionuje trestný čin kuplířství v podobě odnětí svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazu činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, kdy trestní sazby podmíněného propuštění následně zvedá v závislosti na určitých okolnostech, a to např. takové, zda trestným činem byla způsobena těžká újma na zdraví či smrt. V případě StGB je základní trestní sazba trestu odnětí svobody šest měsíců až pět let a dále v případě odst. 2 je tato trestní sazba v podobě odnětí svobody na tři léta nebo peněžitého trestu. Nad to StGB výslovně u předmětného trestného činu stanoví, že stejně bude potrestán ten, kdo se předmětných jednání dopustí ve vztahu ke svému manželovi či životnímu partnerovi.

Dále pak došel zpracovatel ke zjištění, že TZ a StGB upravují analogicky trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Dle ustanovení § 184g StGB se takového trestného činu dopustí ten, kdo prostituci vykonává v blízkosti školy nebo jiného místa určeného pro použití osobami mladšími osmnácti let, popř. v domě, ve kterém bydlí osoby mladší osmnácti let, a to takovým

způsobem, který tyto osoby může mravně ohrozit; v takovém případě hrozí pachateli sankce v podobě odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitý trest. V rámci české právní úpravy je tento trestný čin upraven v ustanovení § 190 TZ, jež obsahuje dvě základní skutkové podstaty, kdy první z těchto základních skutkových podstat obsažená v ustanovení § 190 odst. 1 TZ je naplněna tehdy, provozuje-li pachatel prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Druhou z těchto základních skutkových podstat obsaženou v ustanovení § 190 odst. 2 TZ pak naplní ten, kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostitute v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí. Osobně zpracovatel považuje za vhodnější formulaci tohoto trestného činu v rámci StGB, neboť tato výslovně hovoří mimo jiné o tom, že prostituce je provozována takovým způsobem, který osoby mladší osmnácti let může mravně ohrozit; v případě TZ toto konstatování zcela absentuje, byť dle komentářové literatury bude klíčové, zda je určité jednání objektivně způsobilé ohrozit mravní vývoj dětí či nikoliv.²³⁵ Další odlišností je rovněž nastavení sankcí, kdy StGB za tento trestný čin stanoví odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitý trest; v případě TZ a její první základní skutkové podstaty tohoto trestného činu, hrozí pachateli trest odnětí svobody až na dvě léta a v případě druhé základní skutkové podstaty odnětí svobody až na tři léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci. Rovněž je sankce zpřísnována v těch případech, kdy je některá z těchto základních skutkových podstat spáchána nejméně na dvou takových místech anebo opětovně.

V rámci zahraniční praxe zpracovatel rovněž analyzoval švédskou právní úpravu co do otázky prostitute, jejíž legislativní model opírající se o radikální feminismus byl přijat v roce 1999, a to prostřednictvím zákona o nákupu sexu, který byl následně v roce 2005 zrušen a jeho obsah byl zapracován do švédského trestního zákoníku.²³⁶ Švédský model, jehož původní myšlenkou bylo vyrovnání rovnováhy sil²³⁷, byl inspirací pro několik dalších zemí, které přijaly podobné právní rámce, a to sousední Norsko a Island, dále také Francie, Irsko, Izrael, Severní Irsko a Kanada.²³⁸

²³⁵ GŘIVNA, Tomáš. § 190 [Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2383, marg. č. 2.

²³⁶ Brottsbalk (1962:700). Dostupné na následujícím odkazu: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K6

²³⁷ Původní myšlenkou zavedení zákona o nákupu sexu ve Švédsku bylo zvýšit zastoupení prodejce, vyrovnat rovnováhu sil, omezit vykořisťování jednotlivců – většinou žen – a snížit poptávku. Švédská vláda racionalizovala, že není rozumné stíhat stranu, která je ve většině případů ve slabší pozici a je vykořisťována ostatními.

²³⁸ PROSTITUTION POLICY IN SWEDEN. Dostupné na: <https://swedishgenderequalityagency.se/men-s-violence-against-women/prostitution-and-human-trafficking/prostitution-policy-in-sweden-targeting-demand/>

Základní ideou tohoto švédského přístupu k prostituci je trestání výhradně nákupu sexuálních služeb, tedy jednotlivých klientů, a nikoliv osob, které tyto služby nabízí či poskytují.

Vedle srovnávacích analýz se zpracovatel pokusil v rámci rigorózní práce otázku prostituce v České republice přiblížit i z jiného pohledu, a to konkrétně z pohledu statistických údajů. Za tímto účelem využil zpracovatel zpráv o stavu obchodování s lidmi zpracovávaných Ministerstvem vnitra, výkazů o sociálně – právní ochraně dětí zpracovávaných Ministerstvem práce a sociálních věcí a údajů dalších významných organizací působících v České republice, tj. organizace La Strada Česká republika, o. p. s.; ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.; Arcidiecézní charita Praha a Diakonie Českobratrské církve evangelické.

Výsledkem bylo shrnutí z pohledu zpracovatele podstatných údajů. Mezi ty byl zařazen počet pravomocně odsouzených osob za trestné činy související s prostitucí. V této souvislosti ze statistických výstupů Ministerstva spravedlnosti ČR obsažených v rámci zpráv o stavu obchodování s lidmi vyplývá, že v případě trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí nedošlo za rok 2020, 2021 a 2022 k žádnému pravomocnému odsouzení. U trestného činu kuplířství bylo zaznamenáno pro rok 2020 celkem 48 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 47 osob; pro rok 2021 to bylo celkem 29 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 19 osob a pro rok 2022 bylo evidováno 18 případů a z toho 18 pravomocně odsouzených osob. U trestného činu kuplířství je tak patrná v průběhu let 2020–2022 klesající tendence. U trestného činu obchodování s lidmi bylo zaznamenáno pro rok 2020 celkem 9 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 8 osob; pro rok 2021 to bylo celkem 28 případů, z toho pak došlo k pravomocnému odsouzení 21 osob a pro rok 2022 bylo evidováno 16 případů a z toho 16 pravomocně odsouzených osob. V případě trestného činu obchodování s lidmi je patrné klesající tendence v roce 2022 ve srovnání s rokem 2021, avšak naopak v roce 2021 je ve srovnání s rokem 2020 patrná vzrůstající tendence.

Dále zpracovatel shrnul, že v roce 2022 byla oproti roku 2021 zaznamenána stoupající tendence co do počtu zjištěných případů dětské prostituce, kdy v roce 2021 řešil OSPOD celkem 8 případů a v roce 2022 celkem 21 případů, tj. celkem o 13 případů více. Za rok 2020 to bylo celkem 5 případů a za rok 2019 pak shodně jako v roce 2021 celkem 8 případů. Zatím nejvíce případů dětské prostituce za roky 2011–2022 bylo řešeno v roce 2016, kdy počet dosahoval 23, a naopak nejméně tomu bylo v roce 2018, kdy byly řešeny pouze případy 2. Stoupající tendence co do poskytování služeb/pomoci v oblasti prostituce byla patrná i u určitých pomáhajících organizací; například organizace ROZKOŠ bez RIZIKA spolupracovala v roce 2021 celkem s

1629 fyzickými osobami, zatímco v roce 2022 to bylo 1915 fyzických osob. V případě organizace La Strada Česká republika, o.p.s., se počet poskytnutých pobytových a ambulantních služeb v roce 2022 ve srovnání s rokem 2021 navýšil o 39, tj. z celkových 60 služeb na 99. U Arcidiecézní charity Praha se naopak počet poskytnuté pomoci projektu Magdala snížil v roce 2022 o 1 případ, tj. ze 4 případů na 3.

Rovněž bylo shrnuto co do otázky samotné prostituce, že v roce 2022 byl zaznamenán nárůst počtu osob poskytujících sexuální služby na venkovních stanovištích, což je přičítáno mimo jiné pandemii COVID – 19. Tato skutečnost je z pohledu statistik vnímána jako velmi nežádoucí, neboť na venkovních stanovištích se v drtivé většině nacházejí ty nejrizikovější prostitutky ve smyslu zdravotním i hygienickým, užívající omamné a psychotropní látky. Rovněž bylo v roce 2022 v důsledku uvolnění restriktivních opatření v souvislosti s COVID – 19 zaznamenáno částečné obnovení provozu nočních erotických klubů. Je tak patrné, že pandemie COVID – 19 ovlivnila značnou měrou prostituční scénu.

Empirické údaje, na jejichž základě jsou předmětné statistiky vytvářeny, však vyhodnotil zpracovatel za nedostatečné, a to zejména ve vztahu k prostituci dobrovolné, neboť neexistuje rozsáhlejší empirický výzkum, který by tento druh prostituce zmapoval ve všech jejích aspektech. Zpracování takového výzkumu v rámci České republiky by zpracovatel této práce velmi doporučoval, nicméně k jeho komplexnímu vypracování jsou nezbytné takové údaje, které není možné získat, tj. např. například skutečné údaje o počtu prostituujících se osob v České republice; zde je aktuálně kooperováno toliko s odhadem, který v roce 2019 činil 10.000 – 18.000²³⁹. Ani ve Spolkové republice Německo však neexistují přesné údaje o celkovém počtu prostitutek, a rovněž jsou v tomto ohledu činěny toliko odhady v rozsahu 200.000– 400.000²⁴⁰, které absolutně nekorespondují se skutečným stavem, neboť dle údajů Spolkového statistického úřadu bylo na konci roku 2019 v Německu registrováno přibližně 40.400 prostitutek, v roce 2020 pak 24.900 a v roce 2021 to bylo 23.743²⁴¹, což jsou čísla, která se ani vzdáleně nepřibližují odhadovanému, natož skutečnému počtu. Nad to připadá z celkového počtu registrovaných prostitutek ve Spolkové republice Německo v průměru až cca 80 % na osoby cizí státní příslušnosti. Tedy spíše než k

²³⁹ Teze pirátské strany. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>

²⁴⁰ Pressemitteilung Nr. 277 vom 1. Juli 2022. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2022/07/PD22_277_228.html

²⁴¹ Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/gleichstellung/frauen-vor-gewalt-schuetzen/prostituiertenschutzgesetz/gesetzliche-regelungen-80646> a dále také na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Soziales/Prostituiertenschutz/_inhalt.html#487706

zajištění ochrany jednotlivých prostitutek vedl ProstSchG k migraci cizích státních příslušníků; dané tak vedlo zpracovatele ke zpochybnění fungování německého přístupu k prostituci v praxi.

V návaznosti na výše uvedené se rigorózní práce zabývala vyhodnocením třech možných přístupů k prostituci co do jejich možného fungování v rámci české právní úpravy, resp. vedle stávajícího aboličního přístupu analyzovala práce přístup represivní a reglementační. Prvním přístupem, kterým se zpracovatel prioritně s ohledem na ústřední téma práce zabýval, byl represivní přístup, kdy by teoreticky v podmínkách české právní úpravy nebyly sankcionovány toliko zákonem nedovolené doprovodné jevy prostituce, jako je tomu dnes, ale rovněž i samotná prostituce. Jako inspirační zdroj v této souvislosti posloužila právní úprava prostituce v rámci většiny států USA, v jejichž rámci je sankcionována jak poptávka, tak nabídka, a dále Švédsko, v jehož rámci je sankcionována toliko poptávka.

Zpracovatel dospěl k závěru, že vyhodnocení vhodnosti zavedení represivního přístupu v rámci České republiky je odvislé od samotného nahlížení na prostituci, protože pokud přistoupíme k výkladu prostituce v duchu rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²⁴², tedy k tomu, že je i dobrovolná prostituce využíváním něčí zranitelnosti, zejména žen, a že nákupem sexuálních služeb nedochází k nákupu nejen určité služby, ale i souhlasu, pak je represivní přístup co do švédského modelu dle zpracovatele vhodným řešením. Ve vztahu ke švédskému modelu je však otázkou, zda by sankcionování klienta mělo probíhat v intencích trestního práva či nikoliv; tj. zda sankcionování klientů koresponduje s jednou ze základních zásad trestního práva, a to se zásadou subsidiarity trestněprávní represe. Tato zásada je vymezena v ustanovení § 12 odst. 2 TZ tak, že trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zatímco rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²⁴³ se přiklání k závěru, že ano, tj. že sankcionování klientů by mělo probíhat v intencích trestního práva, zpracovatel je spíše toho názoru, že nikoliv.

V žádném případě však zpracovatel nesouhlasí se sankcionováním osob poskytujících prostituci, tj. jednotlivých prostitutek a prostitutů, neboť je přesvědčen, že dané by vedlo k ještě větší diskriminaci a sociální stigmatizaci, než které doposud čelí. Obdobně se k danému vyjadřuje

²⁴² Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

²⁴³ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²⁴⁴, která uvádí, že kriminalizovat osoby živící se prostitucí nelze vnímat jako řešení, neboť důsledkem toho může být pouze nedostatečná právní jistota, neustálá hrozba policejní a soudní perzekuce, stále větší zranitelnost a stigmatizace a negativní dopady na zdraví a bezpečnost; rovněž tak nedostatečná možnost těchto osob kontaktovat podpůrné služby a nedostatečný přístup osob živících se prostitucí k základním právům. Uvedené závěry ostatně potvrzuje i zahraniční praxe, a to zejména empirické výzkumy provedené v USA, o nichž pojednávala kapitola 6.1 rigorózní práce.

Dalším možným řešením, jak k prostituci přistoupit, je její regulace; dále se tak zpracovatel zabýval úvahou o zavedení reglementačního přístupu v rámci České republiky. V této souvislosti byly analyzovány jednotlivé návrhy zákona týkající se daného přístupu stran jejich pozitivních a negativních aspektů. Nejproblematictějším aspektem vyhodnotil zpracovatel v případě návrhů zákona o regulaci prostituce z roku 2005 a z roku 2013 to, že připouštěly za určitých okolností kriminalizaci prostitutek či prostitutů, neboť jak bylo několikrát uvedeno, taková úprava vede k jejich ještě větší zranitelnosti, diskriminaci a stigmatizaci, než které doposud musí čelit.

Oba z uvedených návrhů dostatečným způsobem nereflektují lidskoprávní rozměr prostituce ve vztahu k osobám poskytujícím sexuální služby, a tedy ani nezajišťují jejich dostatečnou ochranu; naopak tyto návrhy uvedené osoby neúměrně zatěžují řadou povinností, mj. povinností registrace. V tomto lidskoprávním ohledu však zpracovatel návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2013 hodnotí ve srovnání s návrhem zákona o regulaci prostituce z roku 2005 pozitivněji, neboť tento obsahoval alespoň určitou soukromoprávní úpravu, kdy deklaroval, že vztah mezi osobou poskytující sexuální služby za úplatu a zájemcem o tuto službu má soukromoprávní charakter a na takovou smlouvu by měl být aplikován takový smluvní typ, který je svoji povahou obsahu smlouvy o poskytování sexuálních služeb nejbližší; zpravidla půjde o smlouvu příkazní. Souběžně návrh zákona o regulaci prostituce připouštěl určité specifické rysy této smlouvy a v návaznosti na to konstruoval možnost odstoupení pro obě smluvní strany; v případě platného odstoupení ze strany zájemce mělo dojít k navrácení jím zaplacené odměny a v případě odstoupení ze strany osoby oprávněné k provozování prostituce měla tato navrátit zájemci zaplacenou odměnu či její část odpovídající rozsahu nesplněné povinnosti.

²⁴⁴ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

Ještě pozitivněji pak zpracovatel hodnotí pozdější návrh o toleranci poskytování sexuálních služeb z roku 2013 a tezi Pirátské strany²⁴⁵ v oblasti prostituce, a to zejména v kontextu toho, že presumovaly klasifikaci prostituce jako nezávislého povolání, tj. jako je tomu obdobně u herců, tanečníků či zpěváků. Nicméně v případě návrhu zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb z roku 2013 se zpracovatel ztotožňuje s tím, že zcela absentuje komplexnější úprava, tedy byt' mělo jít o nezávislé povolání, je třeba dostatečným způsobem reflektovat jeho specifické rysy, které s sebou prostituce nese, což však návrh nečinil; návrh ani nepřicházel s nějakým kompromisním řešením otázky zdraví osob vykonávajících prostituci, kdy pouze zavrhoval povinnost povinných zdravotních prohlídek.

Lze tak k reglementačnímu přístupu shrnout, že byt' zpracovatel uvádí v základních rysech problematické aspekty toho kterého návrhu; domnívá se, že úprava samotné prostituce cestou její regulace v rámci České republiky je ta správná; nicméně je přesvědčen, že by před jejím zavedením měla proběhnout empirická studie, která by tento jev zmapovala v jeho různorodosti, neboť taková empirická studie v rámci České republiky zcela absentuje.²⁴⁶ Zpracovatel se oproti dikci rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023²⁴⁷ přiklání k tomu, že nákupem sexuální služby nemusí nutně docházet i k nákupu něčího souhlasu, tj. nesouhlasí s tím, že by finanční částka v zásadě konzumovala něčí souhlas. Jak plyne z dlouholeté praxe MUDr. Vladimíry Grubauerové, skutečně existují jedinci, kteří do sexbyznysu vstupují z vlastní vůle a přesvědčení s cílem žít se sexuální praxí, pročež zpracovatel měl možnost se pro účely vypracování této práce s řadou těchto jedinců setkat, což jej přesvědčilo v tom, že se v prostituci nacházejí dobrovolně, nikoliv nedobrovolně.

A konečně poslední varianta, jež byla vyhodnocována, spočívá v ponechání dosavadní právní úpravy samotné prostituce, tedy sankcionování toliko určitých zákonem nedovolených forem prostituce. Tento přístup byl zpracovatelem vyhodnocen negativním způsobem, neboť dle jeho přesvědčení nereflektuje vývoj vnímání společnosti na prostituci směrem k jejímu respektu jako práce, a souběžně vyjadřuje neschopnost státu na tento vývoj odpovídajícím způsobem reagovat. Otázka sexuality je přitom odpradáвна nejen věcí jedince, ale také záležitostí společenskou, tedy

²⁴⁵ Teze pirátské strany. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>

²⁴⁶ HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7, str. 124

²⁴⁷ Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.html

společností formovanou a regulovanou.²⁴⁸ Stát by tak měl příslušným způsobem tuto otázku upravovat, neboť právě stát nepřímou udává to, jak společnost bude prostituci vnímat. Zpracovatel zopakoval, že aboliční přístup s sebou v praxi přináší řadu problematických aspektů, a to např. šedou ekonomiku, nedostatečnou ochranu osob vykonávající prostituci vč. nedostatečného efektivního systému pro vymáhání jim neuhrazené odměny za poskytnuté sexuální služby, zvýšenou stigmatizaci, diskriminaci, zdravotní rizika aj.

Závěrem zpracovatel uvádí, že cílem rigorózní práce bylo zevrubné popsání otázky prostituce, a to jak té dobrovolné, tak nedobrovolné, protože v kontextu prostituce dobrovolné chtěl zpracovatel poukázat zejména na to, že ponechání aboličního přístupu není nejvhodnějším řešením, neboť tento přístup nezajišťuje osobám vykonávající prostituci dostatečnou míru ochrany a přináší s sebou řadu dalších problematických aspektů. V tomto ohledu tak spatřuje zpracovatel určitou legislativní mezeru v rámci právní úpravy České republiky.

²⁴⁸ Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy a výzvy. Dostupné na: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/publikace-ke-stazeni/sexualni-prace-v-cr_vyvoj-trendy-vyzvy.pdf

Seznam zkratk

EGStGB	Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch
EU	Evropská unie
LZPS	Listina základních práv a svobod ČR
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
ProstG	Gesetz zur Regelung der Rechtsverhältnisse der Prostituierten
ProstSchG	Gesetz zum Schutz von in der Prostitution tätigen Personen
StGB	Strafgesetzbuch
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

Monografie a komentáře

- DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-8-5]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- GŘIVNA, Tomáš. Příživnictví. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
- HAVELKOVÁ, Barbara a Blanka BELLAK-HANČILOVÁ, ed. Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7.
- HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
- LACROIX, Paul. Dějiny prostituce I.: Starý Orient, Egypt, Izrael, Řecko. [Olomouc]: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-056-X.
- LENDEROVÁ, Milena. Chytila patrola, aneb, Prostituce za Rakouska i republiky. Praha: Karolinum. 2002.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, ISBN 978-80-7400-893-1.
- ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

Odborné články

- SKŘEJPEK, Michal. Prostituce v antickém Římě. Právní rozhledy, 2003, č. 9.
- KRECHT, Jaroslav. K zásadě „Co není zakázáno, je dovoleno“. Právník, 2005, č. 2; s. 183-189.
- KRULCOVÁ, Aneta. Zsvěcení do kriminálního fenoménu praní peněz. Trestněprávní revue, 2022, č. 2, s. 63-70.

2 Seznam použitých internetových zdrojů

- Arcidiecézní charita Praha: *Výroční zpráva za rok 2021*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://praha.charita.cz/wp-content/uploads/2022/09/vyrocní-zprava-arcidiecezni-charity-praha-2021.pdf>

- Arcidiecézní charita Praha: *Výroční zpráva za rok 2022*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://praha.charita.cz/wp-content/uploads/2023/07/vyrocní-zprava-charity-v-prazske-arcidiecezi-2022.pdf>
- Český statistický úřad. Nelegální ekonomika v ČR (9. 6. 2005). Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/nelegalni_ekonomika_v_cr_09_06_2005
- Diakonie Českobratrské církve evangelické: *Výroční zpráva za rok 2021*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202021.pdf>
- Diakonie Českobratrské církve evangelické: *Výroční zpráva za rok 2022*. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2023-06/2023%20v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202022%20na%20web%20s%20auditem_final.pdf
- La Strada Česká republika, o.p.s.: *Výroční zpráva za rok 2020*. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.strada.cz/wp-content/uploads/2021/12/Vyrocní_zprava_La_Strada_2020.pdf
- Ministerstvo vnitra: *Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2021*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>
- Ministerstvo vnitra: *Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Roční výkaz o výkonu sociálně právní ochrany dětí za rok 2021*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>
- OnlyFans Láska na prodej. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15867820668-onlyfans-laska-na-prodej/>
- ONLYFANS MĚNÍ SVĚT PORNA. PLATIT ZA NĚJ JE ZASE TRENDY, BEZPEČNOST ALE DRHNE. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/onlyfans-meni-pornografii-platby-bezpecnost-vinohradska-12-matej-skalicky_2309180600_kac
- Piráti chtějí regulovat prostituci. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>
- Používáme pojem sexbyznys. Dostupné na následujícím odkazu: <https://rozkosbezrizika.cz/#zamereni>

- PŘED STO LETY PROBĚHLO SČÍTÁNÍ PROSTITUTEK. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/pred-sto-lety-probehlo-scitani-prostitutek>
- Prostitutka s HIV lákala muže na seznamce: Nakazit jich mohla stovky. Dostupné na následujícím odkazu: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1862110-prostitutka-s-hiv-lakala-muze-na-seznamce-nakazit-jich-mohla-stovky>
- Prostitutka Róza: Nakažených HIV je už osm. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.denik.cz/z_domova/roza_nakazeni_hiv20080730.html
- Prostituce – Prostituční scéna. Ministerstvo vnitra. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostitute-prostitutni-scena.aspx>
- ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.: *Výroční zpráva za rok 2020*, Dostupné na následujícím odkazu: https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/04/Vyrocní-zprava-2020_finalni.pdf
- ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.: *Výroční zpráva za rok 2021*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/04/VZ-2021-R-R-1.pdf>
- ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.: *Výroční zpráva za rok 2022*. Dostupné na následujícím odkazu: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zprava-2022.pdf>
- Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy a výzvy. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/publikace-ke-stazeni/sexualni-prace-v-cr_vyvoj-trendy-vyzvy.pdf
- Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č.115). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>
- Studie „Ze sexbyznysu na trh práce?“. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.freya.live/files_public/elfinder/RR_publicace_trh_prace_FINAL.pdf
- Svět se od Švédů učí, jak zkrotit prostituci. Dostupné na následujícím odkazu: <https://zahranicni.hn.cz/c1-23796790-svet-se-od-svedu-uci-jak-zkrotit-prostituci>
- Usnesení vlády České republiky ze dne 16. listopadu 1994 č. 644. Dostupné na: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5B8BCC6DC1F1A8DEC12571B6006C3EED

- V Česku je na 13 tisíc prostitutek. Většinou samoživitelek, které se musí postarat o děti, vyplývá z dat organizace. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.lidovky.cz/domov/v-cesku-je-odhadem-13-tisic-prostitutek-pulka-jsou-samozivitelky-vetsina-cesky.A190214_132333_ln_domov_ele

3 Seznam zahraničních internetových zdrojů

- Coalition Against Trafficking in Women. Dostupné na následujícím odkazu: <https://catwinternational.org/>
- European Women's Lobby. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.womenlobby.org/?lang=en>
- How Many Prostitutes Are in the United States and the Rest of the World? Dostupné na následujícím odkazu: <https://prostitution.procon.org/questions/how-many-prostitutes-are-in-the-united-states-and-the-rest-of-the-world/>
- Kondompflicht nach dem Prostituiertenschutzgesetz. Dostupné na: https://www.anwalt.de/rechtstipps/kondompflicht-nach-dem-prostituiertenschutzgesetz_119066.html
- Levy, Jay; Jakobsson, Pye. Sweden's abolitionist discourse and law: Effects on the dynamics of Swedish sex work and on the lives of Sweden's sex workers. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1748895814528926>
- Montana prostitution laws. Dostupné na následujícím odkazu: <https://decriminalizesex.work/montana-prostitution-laws/>
- Nebraska prostitution laws. Dostupné na následujícím odkazu: <https://decriminalizesex.work/nebraska-prostitution-laws/>
- Nevada prostitution laws. Dostupné na následujícím odkazu: <https://decriminalizesex.work/Nevada-prostitution-laws/>
- OnlyFans Users and Revenue Statistics (2024). Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.usesignhouse.com/blog/onlyfans-users>
- Oklahoma prostitution laws. Dostupné na následujícím odkazu: <https://decriminalizesex.work/oklahoma-prostitution-laws/>
- Pressemitteilung Nr. 277 vom 1. Juli 2022. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2022/07/PD22_277_228.html

- Prostitution policy in Sweden. Dostupné na následujícím odkazu: <https://swedishgenderequalityagency.se/men-s-violence-against-women/prostitution-and-human-trafficking/prostitution-policy-in-sweden-targeting-demand/>
- Prostitution law reform in New Zealand. Dostupné na: <https://www.parliament.nz/en/pb/research-papers/document/00PLSocRP12051/prostitution-law-reform-in-new-zealand>
- Prostitution in the United States. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.hg.org/legal-articles/prostitution-in-the-united-states-30997>
- Prostitution in Wien. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.wien.gv.at/verwaltung/prostitution/>
- Prostituiertenschutz. Dostupné na: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Soziales/Prostituiertenschutz/_inhalt.html#487706
- Rechtsverordnung der Regierung von Oberbayern über das Verbot der Prostitution zum Schutze des öffentlichen Anstandes und der Jugend in München. Dostupné na následujícím odkazu: <https://stadt.muenchen.de/rathaus/stadtrecht/vorschrift/A15.pdf>
- Regelung der Prostitution in Österreich. Dostupné na následujícím odkazu: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXV/III/177/imfname_418640.pdf
- Research Report Estimating the Size and Structure of the Underground Commercial Sex Economy in Eight Major US Cities. Studie dostupná na následujícím odkazu: <https://www.urban.org/research/publication/estimating-size-and-structure-underground-commercial-sex-economy-eight-major-us-cities>
- Smart Sex Workers' Guide: Challenging the introduction of the Nordic Model. Dostupné na následujícím odkazu: <https://www.nswp.org/resource/nswp-smart-guides/smart-sex-workers-guide-challenging-the-introduction-the-nordic-model>

4 Seznam použitých právních předpisů, podzákoných právních předpisů, legislativních návrhů a interních rozhodnutí

- Nařízení č. 453/2009 Sb., vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin
- Návrh zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů z roku 2013, sněmovní tisk č. 115/0
- Návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005, sněmovní tisk č. 1073/0
- Návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb, sněmovní tisk č. 1100/0

- Návrh zákona o některých opatřeních k regulaci prostituce z roku 1994
- Usnesení Vlády České republiky k návrhu zákona o regulaci prostituce ze dne 16. 11. 1994, č. 644
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Obecně závazná vyhláška č. 1/2004 města Ústí nad Labem
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TZ)
- Zákon č. 367/1990 Sb., České národní rady o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- Zákon č. 63/1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb.
- Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí

5 Seznam zahraničních právních předpisů

- Brottsbalk (1962:700);
- Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch (EGStGB);
- Gesetz zur Regelung der Rechtsverhältnisse der Prostituierten (ProstG);
- Gesetz zum Schutz von in der Prostitution tätigen Personen (ProstSchG);
- Prostitution Reform Act 2003 (PRA);
- Rechtsverordnung der Regierung von Oberbayern über das Verbot der Prostitution zum Schutze des öffentlichen Anstandes und der Jugend in München;
- Strafgesetzbuch (StGB);
- Wiener Prostitutionsgesetz 2011 – WPG 2011.

6 Mezinárodní a evropská právní úprava, rozhodovací soudní praxe

- Doporučení Výboru ministrů č. R (91) 11 o sexuálním vykořisťování, pornografii, prostituci a obchodu s dětmi a mládeží.
- Doporučení Výboru ministrů R (2000) 11 o krocích proti obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování; Doporučení Výboru ministrů R (2001) 16 o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním.
- Rezoluce Evropského parlamentu ze dne 14. 9. 2023 (Regulation of prostitution in the EU: its cross-border implications and impact on gender equality and women's rights);

- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (Velký senát) ze dne 25. 6. 2020, sp. zn. 60561/14.
- Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.
- Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV, 32011L0036.
- Úmluva č. NE01/50, o potlačování obchodování s lidmi a vykořisťování prostitucí jiných osob. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- Vyhláška č. 120/1976 Sb., ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

7 Seznam použité judikatury

- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 10/06.
- Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 9. 2. 2012, č. j. 1 T 6/2012-28.
- Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 29. 7. 2013, č. j. 4 T 189/2013-27.
- Trestní příkaz samosoudce Okresního soudu v Prachaticích ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 T 32/2015 – 40.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/94.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.04.2009 sp. zn. 7 Tdo 197/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1042/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1415/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 6 Tdo 247/2011.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2011.

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.12.2011 sp. zn. 3 Tdo 105/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2012, sp. zn. 8 Tdo 546/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. 11 Tdo 434/2014-20.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1465/2015-45.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2020, sp. zn. 2 To 85/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 8 Tdo 478/2021

Prostituce z pohledu trestního práva

Abstrakt

S ohledem na dosavadní rozhodovací soudní praxi lze prostituci rozumět nejen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem. Při vymezení prostituce je však nezbytné zohledňovat prvek dobrovolnosti, tj. zda je prostituce poskytována dobrovolně či naopak nedobrovolně. Cílem rigorózní práce bylo popsat obě z těchto forem, tedy jak otázku dobrovolné prostituce, tak otázku prostituce nedobrovolné. Rozlišení prostituce dle prvku dobrovolnosti lze zaznamenat i na úrovni mezinárodní právní úpravy, která svoji pozornost ubírá spíše směrem prostituce nedobrovolné.

Rovněž je tomu na zákonné úrovni, kdy dosavadní přístup k prostituci v rámci České republiky lze označit za abolicionistický, tedy netrestá se prostituce jako taková, ale toliko doprovodné jevy či zakázané formy prostituce. Rigorózní práce v této souvislosti analyzuje trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí dle § 190 TZ, trestný čin kuplířství dle § 189 TZ, trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 TZ, trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152 TZ a trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti dle § 153 TZ.

Nastíněná právní úprava v rámci České republiky byla dále podrobena srovnávací analýze s německou právní úpravou, a to zejména s ohledem na velký kontrast mezi nimi, neboť Spolková republika Německo disponuje úpravou prostituce na zákonné úrovni; základním právním předpisem je v této souvislosti ProstG. Nedovoleným formám prostituce se pak věnuje StGB. V základních rysech byla zmíněna i švédská právní úprava prostituce vystavená na radikálním feminismu, která je specifická zejména v tom, že trestá toliko poptávku, nikoliv nabídku sexuálních služeb.

S ohledem na rozličné přístupy k prostituci v rámci zahraniční praxe se určitá část rigorózní práce zabývá úvahami nad tím nejvhodnějším přístupem k dobrovolné prostituci, a tedy jeho případným zavedením v rámci České republiky. Konkrétně je postupně analyzován přístup represivní, reglementační a rovněž v základních rysech stávající abolicionistický přístup.

Vedle srovnávacích analýz se zpracovatel pokusil v rámci rigorózní práce otázku prostituce v České republice přiblížit i z jiného pohledu, a to konkrétně z pohledu statistických údajů. Za tímto účelem využil zpracovatel zpráv o stavu obchodování s lidmi zpracovávaných Ministerstvem vnitra, výkazů o sociálně – právní ochraně dětí zpracovávaných Ministerstvem

práce a sociálních věcí a údajů dalších významných organizací působících v České republice, tj. organizace La Strada Česká republika, o. p. s.; ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.; Arcidiecézní charita Praha a Diakonie Českobratrské církve evangelické.

V neposlední řadě je rigorózní práce obohacena o poznatky sexuoložky MUDr. Vladimíry Grubauerové, jež úzce spolupracuje s organizací ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s., a otázce dobrovolné prostituce se věnuje řadu let. Vytrvale zejména připomíná, že dosavadní abolicionistický přístup dostatečným způsobem nezajišťuje ochranu osob poskytujících prostituci.

Klíčová slova: prostituce; trestní právo; lidskoprávní rozměr prostituce

Prostitution from a criminal law perspective

Abstract

In view of the existing jurisprudence, prostitution can be understood not only as sexual intercourse with other persons for remuneration in the form of coitus, but also as all other forms of exhibition of the sexual drive of another person of the same or opposite sex by physical intercourse. However, when defining prostitution, it is necessary to take into consideration the element of voluntariness, i.e. whether prostitution is provided voluntarily or involuntarily. The aim of the rigorous thesis was to describe both of these forms, i.e. both the issue of voluntary prostitution and the issue of involuntary prostitution. The differentiation of prostitution according to the element of voluntariness can also be observed at the level of international legislation, which tends to focus on forced prostitution.

The same is the case at the legal level, where the current approach to prostitution in the Czech Republic can be described as abolitionist, i.e. prostitution as such is not punished, but only the accompanying phenomena or prohibited forms of prostitution. In this context, the rigorous thesis analyses the offence of prostitution endangering the moral development of children according to Section 190 of the Criminal Code, the offence of pimping according to Section 189 of the Criminal Code, the offence of trafficking in human beings according to Section 168 of the Criminal Code, the offence of spreading a contagious human disease according to Section 152 of the Criminal Code and the offence of spreading a contagious human disease through negligence according to Section 153 of the Criminal Code.

The outlined legislation within the Czech Republic was further analysed comparatively with the German legislation, especially in view of the great contrast between them, since the Federal Republic of Germany has a statutory regulation of prostitution; the basic legal regulation in this context is the ProstG. Illegal forms of prostitution are then dealt with by the StGB. The Swedish legislation on prostitution, based on radical feminism, was also mentioned in basic terms, and is particularly specific in that it punishes only the demand, not the supply, of sexual services.

Considering the different approaches to prostitution in foreign jurisdictions, a certain part of the thesis deals with considerations on the most appropriate approach to voluntary prostitution and its possible introduction in the Czech Republic. Specifically, the repressive approach, the regulation approach and the existing abolitionist approach are analysed in turn.

In addition to comparative analyses, the author attempted to approach the issue of prostitution in the Czech Republic from another perspective, namely from the perspective of statistical data. For this purpose, the author used the reports on the state of human trafficking processed by the Ministry of the Interior, the reports on the social and legal protection of children processed by the Ministry of Labour and Social Affairs and data from other important organizations operating in the Czech Republic, i.e. La Strada Czech Republic, o. p. s.; ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s.; Archdiocesan Charity Prague and the Diakonia of the Evangelical Church of Czech Brethren.

Last but not least, the rigorous thesis is enriched by the findings of sexologist MUDr. Vladimíra Grubauerová, who works closely with the ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s. organization and has been working on the issue of voluntary prostitution for many years. In particular, it consistently reminds us that the current abolitionist approach does not sufficiently ensure the protection of persons providing prostitution.

Keywords: prostitution; criminal law; human rights dimension of prostitution